

ปัจจัยทางจิตสังคมและบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว กับทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานเอกชน
ด้านสื่อสารเทคโนโลยี

สารนิพนธ์

ของ

นางสาววิภาดา สำราญทรัพย์สิน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ

ตุลาคม 2546

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

306.๕๑
๐๖4๗ป
ร.๘

ปัจจัยทางชีวสังคมและบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว กับทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานเอกชน
ด้านสื่อสารเทคโนโลยี

23 ส.ค. 2547

บทคัดย่อ

ของ

นางสาววิภาดา สำราญทรัพย์สิน

S 106103

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ

ตุลาคม 2546

๒ 237491 ร.๘

วิภาดา สำราญทรัพย์สิน. (2546). *ปัจจัยทางชีวสังคมและบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว กับทัศนคติในการมีคูครองของพนักงานเอกขนด้านสื่อสารเทคโนโลยี*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ ดร. นวลละออ สุภาผล.

ปัจจัยทางชีวสังคมและบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว กับทัศนคติในการมีคูครองของพนักงานเอกขนด้านสื่อสารเทคโนโลยีในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยทางชีวสังคมในด้านเดียวกันแต่ต่างระดับกัน คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้ ซึ่งมีผลต่อทัศนคติในการมีคูครองของพนักงานเอกขนด้านสื่อสารเทคโนโลยี
2. เพื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว ซึ่งมีผลต่อทัศนคติในการมีคูครองของพนักงานเอกขนด้านสื่อสารเทคโนโลยี
3. เพื่อศึกษาปัจจัยทางชีวสังคม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้ และปัจจัยทางจิตวิทยา คือ บุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว ซึ่งสามารถทำนายทัศนคติในการมีคูครองของพนักงานเอกขนด้านสื่อสารเทคโนโลยี

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ คือ พนักงานที่มีสถานภาพโสด ซึ่งทำงานอยู่ในบริษัท เมโทร ซิสเต็มส์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) จำนวนทั้งสิ้น 180 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบวัดทัศนคติในการมีคูครอง แบบวัดบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ t-test และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรทีละขั้น (Stepwise Multiple Regression)

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้ คือ

1. พนักงานเพศชายมีทัศนคติในการมีคูครองดีกว่าพนักงานหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. พนักงานที่มีอายุน้อยกับพนักงานที่มีอายุมาก มีทัศนคติในการมีคูครองไม่แตกต่างกัน
3. พนักงานที่มีระดับการศึกษาปานกลางมีทัศนคติในการมีคูครองดีกว่าพนักงานที่มีระดับการศึกษาสูง
4. พนักงานที่มีอายุงานมากมีทัศนคติในการมีคูครองดีกว่าพนักงานที่มีอายุงานน้อย
5. พนักงานที่มีรายได้น้อยกับพนักงานที่มีรายได้มากมีทัศนคติในการมีคูครองไม่แตกต่างกัน

6. พนักงานที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่า พนักงานที่มีบุคลิกภาพ
เก็บตัว

7. ตัวแปรทางด้านชีวสังคมและตัวแปรทางด้านจิตวิทยาสามารถร่วมกันทำนายทัศนคติใน
การมีคู่ครอง

ปัจจัยทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ เป็นตัวแปรเดียวที่สามารถทำนายทัศนคติในการมีคู่ครอง

BIOSOCIAL FACTORS, INTROVERT-EXTROVERT PERSONALITIES AFFECTING THE
ATTITUDES TOWARDS MATE POSSESSION OF EMPLOYEES IN THE PRIVATE
COMPANY IN COMMUNICATION TECHNOLOGY

AN ABSTRACT

BY

MISS WIPHADA SAMRANSUPSIN

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Developmental Psychology
at Srinakharinwirot University

October 2003

Wiphada Samransupsin. (2003). *Biosocial Factors, Introvert-Extrovert Personalities Affecting the Attitudes Towards Mate Possession of Employees in the Private Company in Communication Technology*
Master's Project, M.Ed.(Developmental Psychology). Bangkok :
Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor :
Dr. Nounla-or Suphaphol.

Biosocial Factors, Introvert-Extrovert Personalities Affecting the Attitudes towards Mate Possession of Employees in the Private Company in Communication Technology.

The purposes of this study were 1) to study some biosocial factors such as sex, age, level of education, working experience and level of income in relation to the attitudes towards mate possession of the employees in the private company in communication technology, 2) to compare introvert-extrovert personality of the employees in the private company in communication technology on their attitudes towards mate possession, and 3) to find out from the biosocial and psychological factors the effective predictor variables that could predict the attitudes towards mate possession of the employees in the private company in Communication Technology. The sample for this study consisted of 180 employees with single status and was randomly drawn from Metro Systems Corporation. The instruments for collecting the data were (1) the mate possession attitudes test, and (2) the introvert-extrovert personality test. The statistical procedures for analyzing the research data were t-test and stepwise multiple regression analysis.

In summary, the findings were as follows:

The male employees were found to have more favorable attitudes towards mate possession than the female employees at the .05 level of significance. The older employees and the younger employees were not significantly different in their attitudes towards mate possession. The employees with middle level of education had more favorable attitudes towards mate possession than the employees with short working

experience. The low-income employees and the high-income employees were found to have the same attitudes towards mate possession. The employees with extrovert personality had more favorable attitudes towards mate possession than the employees with introvert personality. Finally, it was found that the predictor variables that could predict the attitudes towards mate possession were biosocial variables and psychological variables, and sex was the only one biosocial variable that was an effective predictor.

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบได้
พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. นवलละออ สุภาผล)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. นवलละออ สุภาผล)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร. นवलละออ สุภาผล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วัฒนา ศรีสัตย์วาจา)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะมนุษยศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ สุภา ปานเจริญ)
วันที่ ๑๕ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2546

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์เรื่อง ปัจจัยทางชีวสังคมและบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว กับทัศนคติในการมี
คู่ครองของพนักงานเอกชนด้านสื่อสารเทคโนโลยี สำเร็จลงได้ด้วยความสามารถอย่างสูงจาก
รองศาสตราจารย์ ดร. นวลละออ สุภาพล ประธานควบคุมสารนิพนธ์ ที่ได้สละเวลาให้คำแนะนำ
ความรู้ ข้อคิดเห็น ตลอดจนช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนการทำสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอ
กราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์วัฒนา ศรีสัตย์วาจา
กรรมการควบคุมปริญญาบัตร ที่ได้ให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ ขอกราบขอบพระคุณ
รองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณ ที่กรุณาเป็นกรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติมสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณ คุณศักดิ์ชาติ อินทรมหันธ์ คุณปรานค์ทิพย์ เนตรรังษี คุณสุรางคณา
รัตนไพพรรณ ที่กรุณาช่วยเหลือแจกแบบสอบถาม และขอบคุณพนักงานบริษัทเมโทร ซิสเต็มส์ คอร์
ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ทุก ๆ ท่าน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และเอื้อเพื่อในการเก็บข้อมูล และให้ความ
ร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณวรินทร์ ยุทธสิทธิ์โยธิน คุณพีรวัฒน์ จารุจาริต เพื่อน ๆ และน้อง
ปริญญาโท สาขาจิตวิทยาพัฒนาการทุก ๆ ท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือ และให้คำแนะนำ จนทำให้
สารนิพนธ์ฉบับนี้ลุล่วงสำเร็จด้วยดี

ขอขอบคุณ คุณชัชวาลย์ สาสนรักกิจ เป็นบุคคลใกล้ชิด ที่ให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ
แนะนำ และส่งเสริมด้วยดีตลอดจนจบการศึกษา ขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงพระคุณของ บิดา-มารดาของผู้วิจัยที่ให้การอบรมเลี้ยงดูมา
เป็นอย่างดี ตลอดจนให้ความรัก ขอบคุณพี่น้องครอบครัวสாரานุทรัพย์สินที่ให้ความรัก ความห่วงใย
และความช่วยเหลือ ให้โอกาส และเป็นกำลังใจที่ดีเสมอมา

วิภาดา สாரานุทรัพย์สิน

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	4
ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
นิยามปฏิบัติการของตัวแปร.....	5
กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	7
สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ความหมายของทัศนคติ.....	10
ทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ.....	12
/ ความหมายของทัศนคติต่อการมีคู่ครอง.....	18
เหตุผลในการแต่งงาน.....	19
/ เกณฑ์ที่ใช้พิจารณาในการมีคู่ครอง.....	19
ปัจจัยที่มีผลต่อการมีคู่ครอง.....	21
ทฤษฎีการเลือกคู่ครอง.....	22
ทฤษฎีทางสังคมวิทยา.....	23
ทฤษฎีทางจิตวิทยา.....	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางชีวสังคมกับทัศนคติ ในการเลือกคู่ครอง.....	25
/ ทฤษฎีบุคลิกภาพ.....	33
ความหมายของบุคลิกภาพ.....	36

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ) ธรรมชาติของบุคลิกภาพมนุษย์.....	39
องค์ประกอบของบุคลิกภาพ.....	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวกับทัศนคติ ในการมีคู่ครอง.....	42
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	45
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	45
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	45
การหาคุณภาพเครื่องมือ.....	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	56
สังเขปความมุ่งหมาย สมมุติฐาน และวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	56
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	58
อภิปรายผล.....	59
ข้อเสนอแนะ.....	63
บรรณานุกรม.....	64
ภาคผนวก.....	71
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	80

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้.....	51
2 การเปรียบเทียบทัศนคติในการมีคู่ครองระหว่างพนักงานเพศหญิง และพนักงานเพศชาย.....	52
3 การเปรียบเทียบทัศนคติในการมีคู่ครองระหว่างพนักงานที่มีอายุน้อยและ พนักงานที่มีอายุมาก.....	53
4 การเปรียบเทียบทัศนคติในการมีคู่ครองระหว่างพนักงานที่มีระดับการ ศึกษานานกลางกับพนักงานที่มีระดับการศึกษาสูง.....	53
5 การเปรียบเทียบทัศนคติในการมีคู่ครองระหว่างพนักงานที่มีอายุงานน้อย และพนักงานที่มีอายุงานมาก.....	54
6 การเปรียบเทียบทัศนคติในการมีคู่ครองระหว่างพนักงานที่มีรายได้น้อย และพนักงานที่มีรายได้มาก.....	54
7 การเปรียบเทียบทัศนคติในการมีคู่ครองระหว่างพนักงานที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว และพนักงานที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว.....	55
8 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในการทำนายทัศนคติในการมีคู่ครอง โดยใช้วิธี Stepwise Solution.....	55
9 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามปัจจัยทางชีวสังคม และบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวกับทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานเอกชน ด้านสื่อสารเทคโนโลยี.....	72

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การมีคู่ครองของแต่ละคน ย่อมหมายถึงสิ่งสำคัญที่สุดในชีวิต การมีคู่ครอง เพื่อที่จะ
เกี่ยวข้อง เป็นครอบครัวเดียวกันตลอดไปนั้น มีมุมมองให้ต้องพิจารณา มากมายหลายประการ
สมัยโบราณ ส่วนใหญ่การมีครอบครัว พ่อแม่ หรือญาติ ผู้ใหญ่จะเป็นผู้จัดหาคู่ครองให้ลูก แต่
ในปัจจุบันสภาพสังคมเปลี่ยนไป ชายและหญิงมักจะตัดสินใจมีคู่ครองด้วยตนเอง โดยขอคำ
ปรึกษาจากพ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ การมีคู่ครองเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของชีวิตคู่ นับเป็นการ
ตัดสินใจที่สำคัญที่สุดครั้งหนึ่งของชีวิตถ้ามีคู่ครองที่ดีแล้วก็เท่ากับชีวิตครอบครัวได้ประสบความสำเร็จ
สำเร็จไปแล้วครึ่งหนึ่งนั่นเอง

ในโลกยุคปัจจุบันเป็นโลกของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้สภาพเศรษฐกิจและ
สังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว บวกกับผลของความก้าวหน้าอย่างมากมาทางด้านวัตถุ เทคโนโลยี
และการคมนาคมสื่อสารต่างๆ มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัวไทยก่อให้เกิดการ
เปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมและส่งผลกระทบต่อ
ความเป็นอยู่ นิสัย และบุคลิกภาพของคนไทย ทำให้เปลี่ยนไปจากเดิม ส่งผลให้การมีคู่ครองของ
แต่ละบุคคล มีอุดมคติ และเหตุผลที่แตกต่างกันออกไป /

ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญที่สุดในสังคมทุกอย่างเริ่มจากครอบครัว
ทุกสังคมมนุษย์จะต้องมีครอบครัว จุดเริ่มต้นของครอบครัว คือ การที่ชายและหญิง ที่มาจาก
คนละครอบครัวมาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน และให้กำเนิดสมาชิกใหม่ ครอบครัวมนุษย์ยังเป็นสถาบัน
แห่งแรกของสังคม การมีคู่ครองจึงถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของสถาบันครอบครัว เพราะการ
พิจารณาคุณสมบัติของคนที่จะมาเป็นคู่ชีวิต เป็นพ่อหรือแม่ให้แก่ลูก ย่อมต้องศึกษานิสัยใจคอ
ให้ดีพอสมควร เพราะทุกคนย่อมมีทั้งข้อดีและข้อเสีย บางครั้งเวลาคบกันก่อนแต่งงานอาจพบข้อ
เสียน้อยหรือแทบไม่มีเลย แต่เมื่อมาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน ข้อเสียจะค่อย ๆ ปรากฏขึ้นจนถึงขั้นอาจ
ทำให้เกิดการหย่าร้าง ซึ่งถ้ามีลูกด้วยกัน ก็ก่อปัญหาให้แก่ลูก มีผลทำให้เด็กมีปัญหา และอาจ
ก่อให้เกิดปัญหาสังคมได้

ปัจจุบัน ครอบครัวไทยมีปัญหามากมาย อัตราการหย่าร้างของคู่สมรส ข้าราชการการทำ
ร้ายร่างกาย หรือใช้ความรุนแรงในครอบครัวที่ปรากฏในสื่อมวลชน ยืนยันข้อเท็จจริงข้อนี้ และ
เป็นปัญหาใหญ่ระดับที่ปรากฏเป็นผลพวงส่งไปถึงเด็กและเยาวชน อันแสดงถึงความเรื้อรังของ

ปัญหาที่ครอบครัว (อันประกอบด้วยสามีและภรรยา) เผชิญอยู่ สถานการณ์ที่เกี่ยวกับปัญหาครอบครัวได้รับการตระหนักจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมานานแล้ว รัฐบาลมีนโยบายระดับชาติเพื่อพัฒนาครอบครัวให้มีความมั่นคงมากขึ้น หน่วยงานระดับปฏิบัติมากมายประสานความร่วมมือกันในการแก้ไขและป้องกันปัญหา พัฒนาและฟื้นฟูสภาพครอบครัว ตามภาระหน้าที่ที่ตนเกี่ยวข้อง ความรู้เรื่องครอบครัวในแง่มุมต่าง ๆ ล้วนมีความจำเป็นสำหรับเป็นพื้นฐานในการพยายามทำความเข้าใจปัญหาครอบครัว อันจะนำไปสู่แนวทางการป้องกัน แก้ไขปัญหาได้

ครอบครัวจะดีมีความสุข หรือไม่นั้น เรื่องของการมีคู่ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนช่วยให้ครอบครัวมีความสุขมากน้อยแตกต่างกัน กล่าวคือ ถ้าหากมีคู่ดี เหมาะสมกับตนเองย่อมส่งผลให้ทั้งคู่สามารถปรับตัวอยู่ร่วมกันดี กลมเกลียวกัน ก่อให้เกิดความมั่นคงของสถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นรากฐานที่ดีของสังคม แต่ถ้าหากเรามีคู่ครองที่ไม่เหมาะสมกับตนเอง ก็จะทำให้ความทุกข์ ก่อให้เกิดปัญหาแก่ตนเอง และสังคมมากมาย การมีคู่ครองที่ไม่เหมาะสม ทำให้เกิดผลกระทบต่อชีวิตครอบครัว คนแต่ละคนล้วนมีความแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นบุคลิกภาพซึ่งถูกถ่ายทอดมาจากกรรมพันธุ์และถูกหล่อหลอมจากสิ่งแวดล้อมและการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมือนกัน ถ้าหากเรามีคู่ครองที่ไม่เหมาะสมกับตนเอง ย่อมเกิดปัญหาไม่ด้านใดก็ด้านหนึ่ง

ชีวิตสมรสเป็นชีวิตที่คนเราทุกคนปรารถนา เมื่อเข้าวัยหนุ่มวัยสาวทุกคนต่างก็มีอุดมคติในการมีคู่ไม่เหมือนกัน บางคนหวังที่ให้คู่ของตนช่วยให้ตนเองมีความก้าวหน้าในການ เพื่อสืบต่อวงศ์ตระกูลให้เป็นปึกแผ่น เพื่อช่วยยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อสนองความต้องการทางเพศ เพื่อช่วยคิดและช่วยตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ เป็นเพื่อนคู่ทุกข์-คู่ยาก เราต้องรู้จักมีคู่ครองที่เหมาะสมกับตัวของเรา เพื่อเป็นการเตรียมที่ดี เพราะหญิงหรือชายที่มาเป็นคู่ครองมาเป็นคู่ทุกข์คู่ยาก เพื่อร่วมสุขร่วมทุกข์ ร่วมเป็นร่วมตาย ควรมีเกณฑ์หรือแนวทางที่ใช้ในการมีคู่ครอง

การมีคู่ครองนั้นเป็นเรื่องที่บุคคลทุกคนต้องเอาใจใส่อย่างจริงจัง เพราะผู้เลือกจะต้องรับผลของการมีคู่ครองนั้นตลอดไป และการก้าวสู่ชีวิตคู่ครั้งแรกถ้าผิดพลาดแล้วหนทางที่จะพบวิถีทางที่ถูกในชีวิตจะน้อยลง โดยต้องคำนึงถึงเสมอว่า “ปลูกเรือนผิด คิดจนเรือนทลาย” แต่ถ้ามีคู่คตินั้นอาจจะต้องคิดจนตัวตาย หรือไม่ก็มีการหย่าร้างตามมา และยิ่งถ้ามีชีวิตอุบัติเหตุใหม่ ที่จะต้องมารับผลของการกระทำหรือการตัดสินใจที่ผิดพลาด

การมีคู่ครองเป็นกระบวนการสำคัญขั้นหนึ่งในวงจรชีวิตของแต่ละบุคคลและมีผลกระทบไปถึงระบบสังคมเป็นส่วนรวม เพราะในฐานะที่แต่ละบุคคลเป็นสมาชิกของสังคม เมื่อตัดสินใจมี

ใครเป็นคู่ครองจะครอบคลุมไปถึงการเลือกบุคคลเข้าร่วมเครือญาติ ร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่มสังคม ที่ตนสังกัดและผลิตลูกหลานเข้าสู่สังคม ทั้งนี้ หากบุคคลสามารถมีคู่ครองที่เหมาะสมกับตนใน ทุก ๆ ด้านแล้ว โอกาสที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตสมรสย่อมมีมากและเมื่อมีบุตรทำให้การ อยู่ร่วมกันเปลี่ยนสภาพเป็นครอบครัว เด็กที่เจริญเติบโตในครอบครัวแบบนี้จะมีโอกาสพัฒนา บุคลิกภาพ และมีสุขภาพจิตดี และปรับตัวเข้ากับสังคมได้ พร้อมทั้งจะดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างราบรื่นไม่กลายเป็นเด็กมีปัญหาหรือสร้างปัญหาให้สังคม เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ก็จะเป็น ผลเมืองที่มีคุณภาพ เป็นกำลังในการพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้ามั่นคงสืบต่อไป

ผู้วิจัยมองเห็นความสำคัญของการมีคู่ครองและสนใจที่จะศึกษาคว้ามี่ตัวแปรใดบ้างที่ สามารถร่วมกันพยากรณ์ทัศนคติในการมีคู่ครอง ตลอดจนศึกษาเปรียบเทียบตัวแปรใดบ้างที่ เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตัวแปรทางชีวสังคม ประกอบด้วย เพศ ระดับอายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้ ตัวแปรทางจิตวิทยา ประกอบด้วย บุคลิกภาพ และทัศนคติ ซึ่งผู้วิจัยคาดหวังว่า การศึกษา ครั้งนี้จะเกิดประโยชน์แก่บุคคลทั่วไป รวมถึงเป็นประโยชน์ในด้านความรู้ และการศึกษาค้นคว้า วิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัจจัยทางชีวสังคมในด้านเดียวกันแต่ต่างระดับกัน คือ เพศ อายุ ระดับ การศึกษา อายุงาน รายได้ ซึ่งมีผลต่อทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานเอกชนด้านสื่อสาร เทคโนโลยี
2. เพื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว ซึ่งมีผลต่อทัศนคติในการมีคู่ครองของ พนักงานเอกชนด้านสื่อสารเทคโนโลยี
3. เพื่อศึกษาปัจจัยทางชีวสังคมคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้ และ ปัจจัยทางจิตวิทยา คือ บุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว ซึ่งสามารถทำนายทัศนคติในการมีคู่ครองของ พนักงานเอกชนด้านสื่อสารเทคโนโลยี

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ทำให้ทราบความแตกต่างของทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานเอกชนด้าน เทคโนโลยีสื่อสารเมื่อพิจารณาจาก เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้ และปัจจัยทาง จิตวิทยาในด้าน บุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว สามารถนำผลการวิจัยมาเป็นข้อมูลพื้นฐาน เพื่อการ ศึกษาส่งเสริมให้เป็นความรู้ในการมีคู่ครองและเป็นประโยชน์ในการวิจัยต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาในขอบเขตดังต่อไปนี้

1. ประชากร ได้แก่พนักงานที่มีสถานภาพโสด ซึ่งทำงานอยู่ในบริษัทเอกชนด้านเทคโนโลยีสื่อสาร ได้แก่ บริษัท เมโทรซิสเต็มส์ จำกัด (มหาชน)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่บุคคลวัยทำงานที่ทำงานด้านเทคโนโลยีสื่อสาร ได้แก่ พนักงานที่ทำงานในบริษัท เมโทรซิสเต็มส์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 180 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น

3. ตัวแปรที่ศึกษา มี 2 ประเภท คือ ตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ มีดังนี้

3.1.1 ตัวแปรทางชีวสังคม ได้แก่

3.1.1.1 เพศ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม

3.1.1.1.1 เพศหญิง

3.1.1.1.2 เพศชาย

3.1.1.2 อายุ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม

3.1.1.2.1 อายุน้อย คือ อายุน้อยกว่า หรือต่ำกว่า 30 ปี

3.1.1.2.2 อายุมาก คือ อายุสูงกว่า 30 ปีขึ้นไป

3.1.1.3 ระดับการศึกษา แบ่งเป็น 2 กลุ่ม

3.1.1.3.1 กลุ่มที่มีการศึกษาปานกลาง คือ กลุ่มที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี

3.1.1.3.2 กลุ่มที่มีการศึกษาสูง คือ กลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี

3.1.1.4 อายุงาน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม

3.1.1.4.1 อายุงานน้อย คือ กลุ่มที่มีอายุงานน้อยกว่า หรือเท่ากับ 10 ปี

3.1.1.4.2 อายุงานมาก คือ กลุ่มที่มีอายุงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป

3.1.1.5 รายได้ แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

3.1.1.5.1 รายได้น้อย คือ กลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า หรือเท่ากับ 10,000 บาท

3.1.1.5.2 รายได้มาก คือ กลุ่มที่มีรายได้ตั้งแต่ 10,001 บาท

3.1.2 ตัวแปรทางจิตวิทยา ได้แก่

3.1.2.1 บุคลิกภาพ แบ่งเป็น 2 แบบ คือ

3.1.2.1.1 บุคลิกภาพแบบเก็บตัว

3.1.2.1.2 บุคลิกภาพแบบแสดงตัว

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะคติในการมีคู่ครอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. พนักงานเอกชนด้านสื่อสารและเทคโนโลยี หมายถึง พนักงานที่ทำงานด้านสื่อสารและเทคโนโลยี ในบริษัท เมโทร ซิสเต็มส์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ซึ่งอยู่ในช่วงอายุ 25-30 ปีขึ้นไป

นิยามปฏิบัติการของตัวแปร

1. ทักษะคติในการมีคู่ครอง หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเชิงประเมินค่าว่าการมีคู่เป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์ หรือไม่ดีไม่มีประโยชน์ และความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจในการมีคู่ครอง รวมทั้งการมีความพร้อมทางจิตใจ การวางแผนล่วงหน้าในการมีคู่ครอง

ตัวแปรนี้วัดโดยแบบวัดทักษะคติในการมีคู่ครอง ซึ่งผู้วิจัยและคณะได้สร้างขึ้น(พ.ศ. 2545) ซึ่งเป็นประโยคประกอบด้วย มาตรการส่วนประเมินค่า 5 หน่วย จาก "เห็นด้วยอย่างยิ่ง" ถึง "ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง" มีจำนวน 30 ข้อ คะแนนจึงมีพิสัยระหว่าง 30 – 150 คะแนน ผู้ที่ตอบ "เห็นด้วยอย่างยิ่ง" ในข้อที่แสดงถึงทักษะทางบวกจะได้คะแนนสูง ส่วนผู้ที่ตอบ "เห็นด้วยอย่างยิ่ง" ในข้อที่แสดงถึงทักษะคติทางลบจะได้คะแนนต่ำ ในกรณีนี้ที่แบ่งผู้ตอบออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ที่มีทัศนคติที่ดี ในการมีคู่ครองกับผู้ที่มีทัศนคติไม่ดีในการมีคู่ครอง

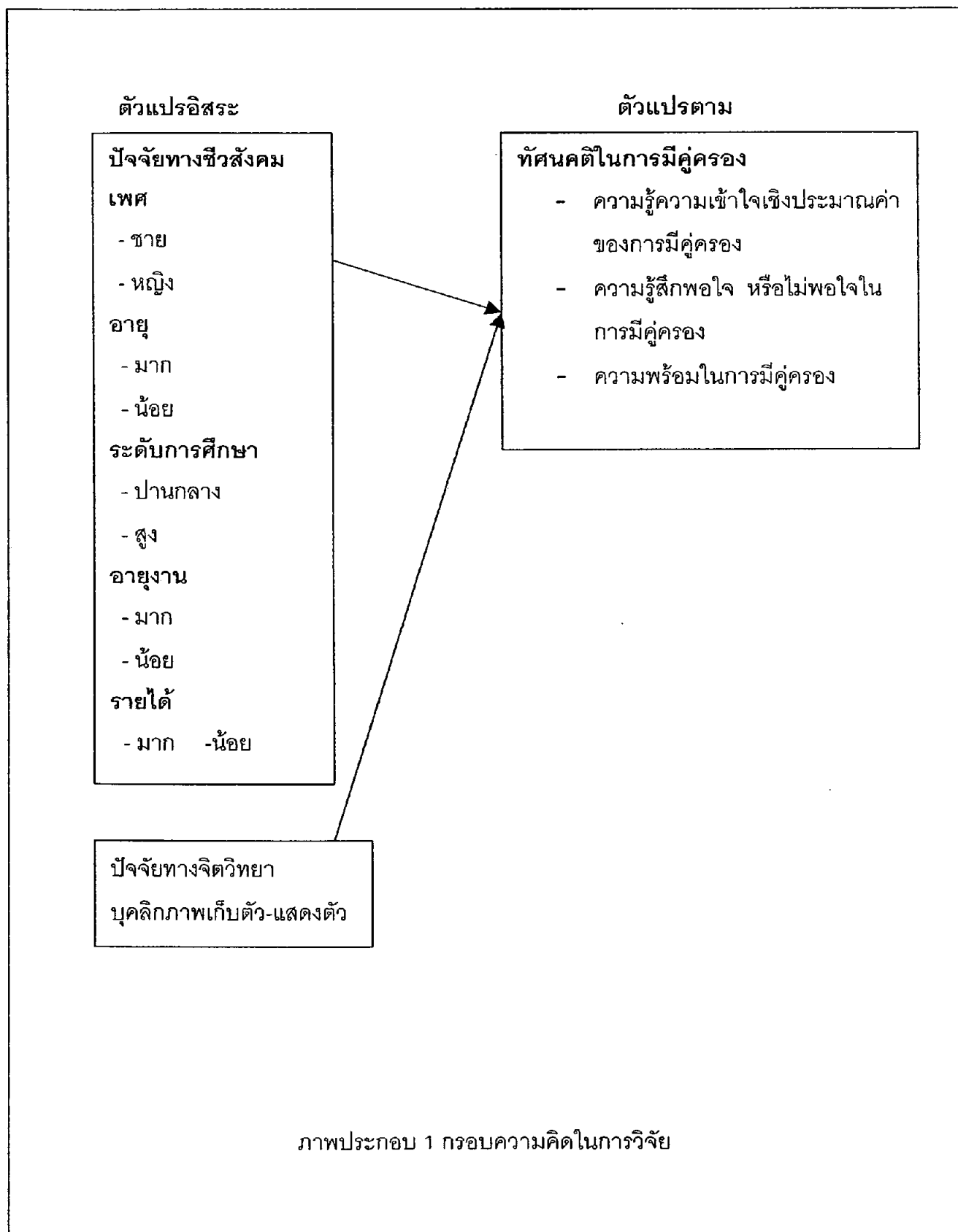
ใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มเป็นเกณฑ์ คือผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย จัดว่าเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีในการมีคู่ครอง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยจัดว่าเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ไม่ดีในการมีคู่ครอง

2. บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเด่นเฉพาะของบุคคลที่ได้รับอิทธิพลมาจาก หลาย ๆ ด้าน ได้แก่ กรรมพันธุ์ การเรียนรู้ สิ่งแวดล้อม และประสบการณ์ วัฒนธรรม ผสมผสานกันอย่างเป็นระเบียบ กลายเป็นพฤติกรรมที่นับเป็นระบบแสดงออกมาทางกริยาภายนอก ลักษณะทางอารมณ์ และจิตใจ

3. บุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว บุคลิกภาพด้านนี้เป็นคุณสมบัติส่วนตัวทางด้านจิตวิทยา ลักษณะเก็บตัว หมายถึง ลักษณะเงียบขรึม ชอบคิดพิจารณาตนเอง ไม่ชอบพบปะพูดคุย กับคนอื่นยกเว้นเพื่อนสนิท ชอบอ่านหนังสือมากกว่าบุคคล ชอบวางแผนต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้า รับการกระตุ้นจากภายนอกได้น้อย ไม่ชอบความตื่นเต้น ใช้ชีวิตอย่างเคร่งเครียด มีระเบียบแบบแผน ควบคุมอารมณ์และความรู้สึกได้ดี ไม่มีความประพุดติในทางก้าวร้าว ค่อนข้างมองโลกในแง่ร้าย มีค่านิยมที่ยึดถือมาตรฐานทางศีลธรรม มีการควบคุมตนเองและรับผิดชอบ ลักษณะแสดงตัว หมายถึง ความสามารถในการเข้าสังคม ชอบงานรื่นเริงต่าง ๆ มีเพื่อนมาก ไม่ชอบการเรียนรู้หรือการทำงานตามลำพัง ชอบความตื่นเต้น รับการกระตุ้นจากภายนอกได้มาก ชอบการเปลี่ยนแปลง ชอบทำกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดเวลา ชอบความเป็นอิสระและความสนุกสนานร่าเริง ค่อนข้างมองโลกในแง่ดี ก้าวร้าวอารมณ์เสียได้ง่าย

ตัวแปรนี้ วัดโดยแบบวัดลักษณะเก็บตัว-แสดงตัวของ นวลละออ สุภาพล (2534 : 77) ซึ่งแปลและปรับปรุงมาจากแบบวัดบุคลิกภาพของไอเซนดท์ (Introversion-Extraversion in the Eysenck Personality Inventory : Wilson. 1977 : 182) เป็นประโยคประกอบด้วยมาตราส่วน ประเมินค่า 6 หน่วย จาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" ประกอบเป็นจำนวน 17 ประโยค คะแนนเก็บตัว-แสดงตัวของผู้ตอบแต่ละคน จึงมีพิสัยระหว่าง 17-102 คะแนน ผู้ที่ตอบ "จริงที่สุด" ในประโยคที่แสดงถึงลักษณะเก็บตัวจะได้คะแนนน้อย ในกรณีแบ่งผู้ตอบเป็น 2 ประเภท คือ เก็บตัว กับแสดงตัว ใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม ผู้ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยจัดว่าเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย จัดว่ามีบุคลิกภาพเก็บตัว

กรอบความคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. พนักงานเพศหญิงมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานเพศชาย
2. พนักงานที่มีอายุน้อยกว่าพนักงานที่มีอายุมากมีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกัน
3. พนักงานที่มีระดับการศึกษาปานกลางมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มี

ระดับการศึกษาสูง

4. พนักงานที่มีอายุงานมากมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีอายุงานน้อย
5. พนักงานที่มีรายได้ต่ำกว่าพนักงานที่มีรายได้มากมีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกัน
6. พนักงานที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีบุคลิกภาพ

เก็บตัว

7. ตัวแปรทางด้านชีวสังคมและตัวแปรทางด้านจิตวิทยา สามารถร่วมกันทำนายทัศนคติในการมีคู่ครอง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ
  - 1.1 ความหมายของทัศนคติ
  - 1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ
  - 1.3 ความหมายของทัศนคติในการมีคู่ครอง
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติในการมีคู่ครอง
  - 2.1 เหตุผลในการแต่งงาน
  - 2.2 เกณฑ์ที่ใช้พิจารณาในการเลือกคู่ครอง
  - 2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกคู่ครอง
  - 2.4 ทฤษฎีการเลือกคู่ครอง
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางชีวสังคมกับทัศนคติในการมีคู่ครอง
  - 3.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของเพศกับทัศนคติในการมีคู่ครอง
  - 3.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของอายุกับทัศนคติในการมีคู่ครอง
  - 3.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของระดับการศึกษากับทัศนคติในการมีคู่ครอง
  - 3.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของอายุงานกับทัศนคติในการมีคู่ครอง
  - 3.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของรายได้กับทัศนคติในการมีคู่ครอง
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ
  - 4.1 ทฤษฎีบุคลิกภาพ
  - 4.2 ความหมายของบุคลิกภาพ
  - 4.3 ธรรมชาติของบุคลิกภาพ
  - 4.4 องค์ประกอบของบุคลิกภาพ
  - 4.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวกับทัศนคติ

คู่ครอง

คู่ครอง

ในการมีคู่ครอง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ

1.1 ความหมายของทัศนคติ

การให้ความหมายของทัศนคติ มีหลายท่านได้ให้คำนิยาม หรือความหมายแตกต่างกันในแง่มุมมองต่าง ๆ มากมาย ดังนี้

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520 :1) ได้สรุปว่า "ทัศนคติ" คือ ความเห็นซึ่งถูกกระตุ้นด้วยอารมณ์ (Emotion) ซึ่งทำให้บุคคลพร้อมที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทัศนคติดีมีบทบาทในการช่วยให้เราได้รับการปรับปรุงตัวเอง ป้องกันตัวเองให้สามารถแสดงออกถึงค่านิยมต่าง ๆ และช่วยให้บุคคลเข้าใจโลกที่อยู่รอบตัวเรา ประสบการณ์เดิมของบุคคลช่วยให้เกิดทัศนคติและเป็นตัวกำหนดทัศนคติของบุคคล

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524:3) กล่าวว่า "ทัศนคติ" คือ ความรู้สึกของคนเราต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด เป็นความรู้สึกว่าชอบ พอใจ ไม่พอใจต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เราเกี่ยวข้องอยู่ ทัศนคติเป็นสิ่งที่ชี้นำทิศทางอาการแสดงออกของคนเราที่จะกระทำต่อสิ่งของบุคคล หรือสถานการณ์ ทัศนคติจึงมีความสำคัญในการมีปฏิริยาโต้ตอบต่อสิ่งต่าง ๆ

แสงเดือน ทวีสิน (<http://www.google.com>. Accessed June 27,2002) ได้ให้ความหมายไว้ว่า "ทัศนคติ" หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เกี่ยวกับ บุคคล สิ่งของ สภาพการณ์เมื่อเกิดความรู้สึกบุคคลนั้นจะมีการเตรียมพร้อมเพื่อมีปฏิริยาตอบโต้ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งตามความรู้สึกของตนเอง

สุรางค์ สกุลวงษ์ (<http://www.google.com>. Accessed June 27,2002) กล่าวว่า"ทัศนคติ" หมายถึง ท่าทีหรือความรู้สึกที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งแสดงออกต่อบุคคลด้วยกัน ต่อวัตถุหรือสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งอาจเป็นไปในแนวทางที่ดีหรือทางบวก และเป็นไปในแนวทางที่ไม่ดีหรือทางลบ หรืออาจเป็นกลางก็ได้ ทั้งนี้ย่อมเกิดจากการเรียนรู้ของเขาในสิ่งต่าง ๆ

พิพัฒน์ ชารุณัทกร (<http://www.pattani02.hypermart.net/sonvijai>. Accessed June 27,2002) อธิบายความหมายของทัศนคติไว้ในบทความทางวิชาการ เรื่อง "ทัศนคติ" กับการประยุกต์ใช้ทางการตลาด หมายถึง ความโน้มเอียงที่จะตอบสนองในสิ่งที่ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งเร้าที่กำหนดให้

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2531 : 193) กล่าวว่า ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งต่าง ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง

พจนานุกรมทางการศึกษา (Dictionary of Education. 2538 :5) ให้คำจำกัดความว่า "ทัศนคติ" หมายถึง แนวโน้มหรือท่าทีที่มีต่อสิ่งหนึ่งหรือสถานการณ์หนึ่ง โดยปกติจะมีความรู้สึกและอารมณ์เกี่ยวข้องอยู่ในความเหินนั้น ทัศนคติสังเกตไม่ได้ แต่จะอนุมานได้จากพฤติกรรมทั้งที่เป็นวาจา และท่าทาง

สเทอร์โทน (ชุตินา ศรีนวลแก้ว . 2540 : 8 ; อ้างอิงจาก Therstone. 1977 : 89) ให้ความหมายว่า "ทัศนคติ" เป็นระดับของความมากน้อยของความรู้สึกในด้านบวกและลบที่มีต่อสิ่งหนึ่ง (Psychological Objective) ซึ่งอาจจะเป็นอะไรก็ได้หลายอย่าง เช่น สิ่งของ บุคคล บทความ องค์การ ความคิด ฯลฯ ความรู้สึกเหล่านี้ผู้รู้สึกสามารถบอกความแตกต่างได้ว่า เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย

แอลพอร์ต (Allport) (<http://www.pattani02.hypermart.net/sonvijai>. Accessed June 27,2002) กล่าวว่า "ทัศนคติ" เป็นสภาพความพร้อมของสมองและประสาท ที่จัดไว้เป็นระเบียบ โดยอาศัยประสบการณ์เข้าช่วย ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อการตอบสนองของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ หรือ สถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น

อนาสตาซี (Anastasi) (<http://www.pattani02.hypermart.net/sonvijai>. Accessed June 27,2002) กล่าวว่า "ทัศนคติ" เป็นความโน้มเอียงที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่กำหนดให้เป็นพวก ๆ ในทางชอบหรือไม่ชอบ

กิลฟอร์ด (Gilford) (<http://www.pattani02.hypermart.net/sonvijai>. Accessed June 27,2002) ให้ความหมายว่า "ทัศนคติ" เป็นความโน้มเอียงของจิตใจในทางที่ชอบ เห็นด้วย สนับสนุน หรือไม่ชอบ ไม่เห็นด้วย ไม่สนับสนุนต่อการกระทำหรือต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสังคม

เชดคักดี โคมวาสินธุ์ (<http://www.pattani02.hypermart.net/sonvijai>. Accessed June 27,2002) "ทัศนคติ" คือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้และประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้น ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง อาจเป็นไปในทางสนับสนุนหรือคัดค้านก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกรอบการเรียนรู้ระเบียบของสังคม (Socialization) ทัศนคติจึงเป็นสิ่งที่ปลูกฝังและ พัฒนาได้ และเป็นสิ่งที่กำหนดให้บุคคลประพฤติปฏิบัติ หรือตอบสนองในการที่จะชอบหรือไม่ชอบต่อ วัตถุ บุคคล สถานการณ์ หรือแม้แต่ความคิดเห็นต่าง ๆ

ชุตินา ศรีนวลแก้ว (2540 : 10) สรุปไว้ว่า ทัศนคติ คือ ความรู้สึกเชิงประเมินที่บุคคลกระทำอย่างเป็นระบบความคิด ความเข้าใจอันเป็นผลจากการเรียนรู้ และประสบการณ์แล้วตอบสนองต่อสิ่งเร้า ทั้งที่เป็นบุคคล สิ่งของหรือเหตุการณ์ ในลักษณะความคิดเห็นว่าชอบหรือไม่ชอบ

เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ยอมรับได้หรือยอมรับไม่ได้ อันจะเป็นแนวโน้มที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อไป

1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ

การเกิดและการเปลี่ยนแปลงทัศนคตินั้นมีวิธีที่สำคัญ ๆ 4 วิธีคือ (วัตินา ศรีสัตย์วาจา. 2534 : 136 – 142)

1.2.1 เกิดจากการวางเงื่อนไขและการเสริมแรง (Conditioning and Reinforcement)

1.2.2 เกิดจากสิ่งล่อใจและความขัดแย้ง (Incentive and Conflict)

1.2.3 เกิดจากการทำหน้าที่ (Functionalism)

1.2.4 เกิดจากความสอดคล้องทางความคิด (Cognitive Consistency)

สำหรับวิธีแรกคือการวางเงื่อนไขของทัศนคติว่าเหมือนกับลักษณะนิสัยที่บุคคลได้เรียนรู้มา การเกิดและการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในส่วนนี้จึงเกิดจากหลักหรือรูปแบบของการเรียนรู้ แต่ในวิธีที่สองหรือทฤษฎีสิ่งล่อใจนั้น ทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะเกิดจากการได้รับผลประโยชน์หรือไม่ได้รับผลประโยชน์เป็นสำคัญ ตามทฤษฎีนี้บุคคลอาจมีเหตุผลที่ดีที่จะมีทัศนคติในทำนองนั้น ๆ แต่อย่างไรก็ตามในบางครั้งก็อาจเกิดจากความเห็นแก่ตัวก็ได้ ส่วนวิธีที่สามพิจารณาทัศนคติในแง่ว่ามันทำหน้าที่อะไร มีภาระที่ต้องรับใช้บุคคลอย่างไร ส่วนวิธีสุดท้าย คือ ทฤษฎีความสอดคล้องทางความคิด กล่าวไว้ว่า บุคคลมีแนวโน้มที่จะแสวงหาความคิดหรือความรู้ตลอดถึงกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับทัศนคติของตน หมายความว่าบุคคลมีแนวโน้มที่จะยอมรับทัศนคติซึ่งเหมาะสมหรือคล้ายคลึงกับโครงสร้างทางความคิดทั้งหมดของตนเอง วิธีการสี่นี้ไม่ได้แย้งกัน เพียงแต่มีการอธิบายที่แตกต่างกัน และมีความแตกต่างกันในองค์ประกอบพื้นฐานที่ใช้ในการอธิบายถึงการเกิดและการเปลี่ยนทัศนคติ

อย่างไรก็ตามนอกจากวิธีทั้งสี่แล้ว ยังมีอีกวิธีหนึ่งที่น่าทำความเข้าใจ เพราะมีแนวคิดที่ค่อนข้างจะแตกต่างจนเกือบตรงข้ามกับวิธีต่างๆ ที่กล่าวมา วิธีการนี้เรียกว่า “ทฤษฎีลักษณะ (Attribution Theory) ซึ่งมีความเห็นว่า ทัศนคติน่าจะหยั่ง (หรือเกิด) จากสิ่งภายนอกมากกว่า

วิธีการทั้งหมดมีรายละเอียดที่สำคัญ ๆ ดังนี้

1.2.1 การวางเงื่อนไขและการเสริมแรง (Conditioning and Reinforcement)

รูปแบบของการวางเงื่อนไขและการเสริมแรงมีข้อสมมติฐานเบื้องต้นว่าทัศนคตินั้นเกิดจากการเรียนรู้แบบเดียวกับลักษณะนิสัยอื่น ๆ นั่นคือ ทัศนคติจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลได้รับข้อมูลความจริง และเรียนรู้ถึงความรู้สึกและคุณค่าที่เกี่ยวกับความจริงเหล่านี้ เช่น เด็กเรียนรู้ว่า

สัตว์สี่เท้าชนิดหนึ่งตัวใหญ่กว่าแมว เล็กกว่าม้า หอนได้ เป็นสุนัข ซึ่งสุนัขที่เขาเลี้ยงไว้เชื่องและเป็นเพื่อนที่แสนดีของเขา ในที่สุดเด็กก็เรียนรู้ที่จะชอบสุนัขและมีทัศนคติที่ดีต่อสุนัข

การเกิดทัศนคติดังกล่าวเกิดจากการที่บุคคลได้รับข้อมูลและความรู้สึกโดยผ่านกระบวนการและกลวิธีหลายอย่าง คือ

1. ความสัมพันธ์ (Association) การเกิดทัศนคติตามกระบวนการนี้ เกิดขึ้นเมื่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ปรากฏขึ้นพร้อม ๆ กัน ตัวอย่าง เช่น ถ้านายตำรวจ บิดามารดา หรือโฆษกโทรทัศน์ให้เด็กเห็นบุรุษผู้หนึ่งที่มีอาการทางประสาท แต่งกายสกปรก พร้อมกับพูดถึงยาเสพติดชนิดหนึ่ง ภาพของบุรุษผู้นั้นก็จะสัมพันธ์กับยาเสพติดที่พูดถึง เพราะฉะนั้นเมื่อนั่งสื่อพิมพ์ โทรทัศน์ หรือวารสารต่าง ๆ พูดถึงยาเสพติดที่เป็นอันตราย บิดามารดา และผู้นำของประเทศพูดถึงยาเสพติดที่ชั่วร้าย ภาพของบุคคลที่มีอาการทางประสาทและสกปรกจะปรากฏขึ้นโดยสัมพันธ์กับคำว่ายาเสพติด ในที่สุดบุคคลก็จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อยาเสพติด เพราะไปสัมพันธ์กับสิ่งที่ไม่ชอบและรู้ว่าไม่ดี (อาการทางประสาทและสกปรก) เพราะฉะนั้นจากยาซึ่งเป็นสิ่งเร้าที่เป็นกลาง เป็นสิ่งเร้าที่บุคคลไม่รู้มาก่อนว่าดีหรือเลวรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ กลับกลายเป็นสิ่งเร้าที่มีค่าติดลบหรือเกิดทัศนคติที่ไม่ดี ก็เพราะว่ามันไปสัมพันธ์หรือปรากฏขึ้นพร้อมกันกับสิ่งเร้าที่มีค่าเป็นลบหรือมีทัศนคติที่ไม่ดี ในทางคณิตศาสตร์ ศูนย์บวกกับจำนวนที่มีค่าเป็นลบ ผลลัพธ์ที่ได้จะมีค่าเป็นลบ ในทางจิตวิทยาก็เช่นกัน สิ่งเร้าที่มีค่าเป็นกลางหากปรากฏขึ้นพร้อมกับสิ่งเร้าที่มีค่าเป็นลบหลายครั้งเข้า สิ่งเร้าที่เป็นกลางนั้นย่อมทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกในทางลบ ในทางกลับกันถ้าหากสิ่งเร้าที่มีค่าเป็นบวกปรากฏขึ้นพร้อมกับยาเสพติดชนิดหนึ่งหลาย ๆ ครั้ง เช่น เพื่อน ๆ พูดว่ายาเสพติดนั้นดีมีประโยชน์และเราพบในภาพยนตร์เรื่องหนึ่งว่าผู้ที่เสพยาเสพติดเข้าไปมีความสุขมาก เราลองมั่งและมีความสุขดังโฆษณา ยาเสพติดก็มีค่าในทางบวกหรือทำให้ผู้นั้นมีทัศนคติที่ดีต่อมัน

จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้คุณสมบัติของวัตถุ ลักษณะของบุคคล หรือแง่มุมทางความคิดต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยที่สำคัญมากของการพัฒนาทัศนคติต่อวัตถุ บุคคล หรือความคิดนั้นๆ ดังตัวอย่างในเรื่องการรับรู้บุคคลที่ แอนเดอร์สัน (Anderson, 1966) ได้ทดลองให้เห็นว่า ผู้ถูกทดลองถ้าได้รับฟังข้อมูลหรือลักษณะของบุคคลผู้หนึ่งว่ามีลักษณะอบอุ่นน่าคบ ฉลาด ทะเยอทะยาน กล้าหาญ และอื่นๆ เขาก็จะเกิดทัศนคติต่อบุคคลผู้นั้นตามลักษณะที่ได้รับฟังมา เพราะฉะนั้นโดยความรู้สึกแล้ว การที่บุคคลได้เรียนรู้ถึงบุคลิกภาพต่าง ๆ ของผู้อื่น ก็ถือได้ว่าเกิดทัศนคติต่อผู้นั้นด้วย

กระบวนการนี้เกิดกับวัตถุสิ่งของได้เช่นเดียวกับที่เกิดกับมนุษย์ เป็นต้นว่า บุคคลเรียนรู้ถึงลักษณะของบ้าน ประเทศ ความคิด กระทั่งใบแจ้งหนี้ หรือสิ่งอื่น ๆ ความรู้เหล่านี้รวมกับการ

ประเมินอื่น ๆ ที่อยู่บนพื้นฐานของความรู้นั้นจะประกอบขึ้นเป็นทัศนคติต่อสิ่งนั้น ๆ แต่อย่างไรก็ตามปัจจัยที่สร้างให้เกิดทัศนคติได้ง่ายที่สุด คือ การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งนั้น ๆ กับคุณสมบัติของตัวมันเอง

2. การเสริมแรง (Reinforcement) การเรียนรู้เกิดจากการเสริมแรงด้วย ตัวอย่างเช่น ถ้าบุคคลหนึ่งเสพยาเสพติดชนิดหนึ่งแล้วมีความสุข การกระทำดังกล่าว (ท่าที่การเสพยา) ถือว่าได้รับการเสริมแรง นั่นคือ มีแนวโน้มว่าจะเสพยาชนิดนั้นเพิ่มขึ้นในอนาคต ในทำนองเดียวกันถ้าเขาพูดว่า "ยานี้มีประโยชน์มาก" แล้วมีคนแสดงความเห็นด้วย (ปรบมือให้ด้วยความพอใจต่อคำพูดนี้) แสดงว่า การกล่าวประโยคดังกล่าวได้รับการเสริมแรง เพราะฉะนั้นการกระทำทั้ง 2 อย่าง (การเสพยาเสพติดและกล่าวว่ายาเสพติดนี้มีประโยชน์มาก) ก็จะกลายเป็นสิ่งที่สร้างให้เกิดทัศนคติต่อยาเสพติดขึ้นโดยมีการเสพยาเสพติดและการบอกผู้อื่นว่ายากนี้มีประโยชน์มากต่อไป

3. การเลียนแบบ (Imitation) ทัศนคติสามารถเรียนรู้ผ่านการเลียนแบบได้ ดังที่เราได้เคยกล่าวไว้แล้วในเรื่องการเรียนรู้ทางสังคมว่า บุคคลเลียนแบบพฤติกรรมของผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่มีความเข้มแข็ง เป็นบุคคลสำคัญ หรือเป็นวีรบุรุษมักจะได้รับการเลียนแบบอยู่เสมอ เป็นต้นว่า เด็กมีแนวโน้มว่าจะเลียนแบบบิดามารดาของเขา และการเลียนแบบนี้ยังขยายไปถึงการรับเอาทั้งพฤติกรรมและทัศนคติของพ่อแม่มาสู่ตัวเด็กเองด้วย ในวิถีทางเช่นนี้เด็กจะเรียนรู้และยอมรับในค่านิยมและทัศนคติของบิดามารดา แม้บิดามารดาไม่ได้ให้รางวัลแก่เขาโดยแข็งขันก็ตาม

การเลียนแบบไม่ได้จำกัดอยู่ที่ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตรเท่านั้น แม้ครูเพื่อน ๆ ภาพยนตร์ที่สาธารณะ นักกีฬา ดารา และอื่น ๆ ก็จะถูกเลียนแบบได้เช่นกัน เพราะฉะนั้นบุคคลจึงเรียนรู้หรือเกิดทัศนคติต่อสิ่งต่างๆ มากมายโดยการเลียนแบบเป็นต้นว่า นิสิตนักศึกษา มีค่านิยมที่ขัดแย้งกัน แตกต่างกัน แม้อยู่ในมหาวิทยาลัยเดียวกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่เขาได้เรียนรู้มาก่อนแล้วจากบิดามารดาของเขาหรือจากบุคคลที่แตกต่างกันก่อนที่จะก้าวเข้าสู่มหาวิทยาลัยเดียวกัน

กระบวนการแห่งการเกิดความสัมพันธ์ การเสริมแรง และการเลียนแบบ เป็นกลวิธีที่สำคัญในการเรียนรู้เรื่องการเกิดทัศนคติในตัวบุคคล ที่เห็นว่ามนุษย์รับเอาทัศนคติต่างๆ มาสู่ตนเองราวกับว่ามนุษย์เป็นผู้ถูกกระทำ เช่น เปิดรับหรือเรียนรู้สิ่งเร้าต่าง ๆ โดยผ่านกระบวนการเหล่านี้ ยิ่งไปกว่านั้นการเรียนรู้ยังเป็นตัวกำหนดทัศนคติของเขาด้วย เพราะฉะนั้นทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยสรุปแล้ว จึงเกี่ยวข้อกันทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นค่านิยม และข้อมูลต่าง ๆ ที่บุคคลสะสมไว้

ซึ่งรวมแล้วทัศนคติก็คือการประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากหน่วย (ข้อมูล) ต่างๆ ที่บุคคลได้เรียนรู้มา โดยที่ข้อมูลเหล่านี้อาจมีค่าเป็นบวกหรือเป็นลบในระดับต่างๆ กัน

1.2.2 สิ่งจูงใจและความขัดแย้ง (Incentives and Conflict)

ทฤษฎีที่พูดถึงสิ่งจูงใจและความขัดแย้งจะเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติโดยเฉพาะ ซึ่งมีผลการวิจัยแพร่หลายมากมาย ทฤษฎีนี้มองสถานการณ์ของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติว่าอยู่ในรูปของความขัดแย้งแบบรักด้วย-เกลียดด้วย (Approach-Avoidance Conflict) นั่นคือบุคคลที่มีทัศนคติหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จะต้องมีเหตุผลของการยอมรับหรือปฏิเสธสิ่งนั้นอยู่ในตนเอง ถ้าเหตุผลของการยอมรับดีกว่า ก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น แต่ถ้าเหตุผลที่จะปฏิเสธดีกว่า ก็จะมีผลตรงกันข้าม ทฤษฎีสิ่งจูงใจจึงกล่าวได้ว่า พลังของสิ่งจูงใจต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความคิด ความเชื่อ ความรู้หรือความปรารถนา จะเป็นตัวตัดสินทัศนคติของบุคคล ในทำนองที่คล้าย ๆ กันนี้ ถ้าทัศนคติเดิมของบุคคลเป็นลบ มันก็จะกลับเป็นบวกได้ เพียงแต่มีสิ่งจูงใจที่มีพลังมากกว่าดึงดูดทัศนคติของเขาไปสู่ตำแหน่งใหม่แทนที่จะยึดมั่นอยู่กับทัศนคติเดิม

1.2.3. หลักการทำหน้าที่ (Functionalism) ในวิธีการนี้ บุคคลจะเลือกยึดถือทัศนคติเดิมหรือเปลี่ยนทัศนคติใหม่จะขึ้นอยู่กับหน้าที่ของทัศนคติหรือการใช้ทัศนคติเพื่อเป็นเครื่องมือให้บรรลุผลบางอย่าง หน้าที่ต่าง ๆ โดยละเอียดของวิธีการนี้ได้จากการศึกษา ของ แคทซ์ (Katz, 1960) สมิธ บรุนเนอร์ และ ไวท์ (Smith, Bruner and White, 1956) ซึ่งมีดังนี้

1.2.3.1 บุคคลอาจรับเอาทัศนคติที่มีต่อบางสิ่งบางอย่างไว้เนื่องจากทัศนคติเป็นเครื่องมือ (Instrument) ไปสู่เป้าหมายบางอย่างของบุคคล อาจช่วยให้เกิดผลประโยชน์ต่อธุรกิจของเขา

1.2.3.2 ทัศนคติจะแสดงออกถึงค่านิยม (Value-Expressive) ของบุคคล นั่นคือภาพพจน์เกี่ยวกับตนเอง (Self-Image) ของบุคคลจะถูกห้อมล้อมไว้ด้วยค่านิยมที่สำคัญ ๆ ที่เขายึดมั่นอยู่ เขาจะรู้สึกพอใจเมื่อทัศนคติของเขาได้แสดงออกถึงลักษณะของค่านิยมที่สงวนไว้ในใจเหล่านี้ นั่นคือถ้าเขาคิดว่าตัวเขาเป็นคนใจกว้างขวาง เขื่อเพื่อเขาก็น่าจะยึดถือทัศนคติต่าง ๆ ที่ส่งเสริมค่านิยมเหล่านั้นด้วยจึงจะสามารถนำความพอใจมาสู่เขาได้

1.2.3.3 ทัศนคติมีหน้าที่ป้องกันตนเอง (An Ego-Defensive Function) ตัวอย่างเช่น นักประวัติศาสตร์และนักจิตวิเคราะห์บางคนได้สันนิษฐานว่า การที่ชายทางใต้ของสหรัฐอเมริกา (ในอดีต) ต่อต้าน ก้าวร้าว และดูถูกดูแคลนชายผิวดำและหญิงผิวดำที่มีความสัมพันธ์ทางเพศกัน (ไม่ว่าจะเป็นกรณีสมยอมหรือถูกข่มขืน) นั้น ก็เพราะการมีทัศนคติดังกล่าวถูกใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันตนเองของพวกเขา เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมาหญิงทางใต้ได้รับการกล่าวว่าเป็น

ผู้ที่บริสุทธิ์ ไร้ราศี ห้ามเข้าใกล้ ควรได้รับความเคารพนบอบ ส่วนผู้ชายผิวขาวทางได้ถูกห้าม ไม่ให้มีความสัมพันธ์ทางเพศกับหญิงเหล่านี้ การถูกยับยั้งในเรื่องเพศนี้ต่อมาจึงสะท้อน (หรือ โยน) ไปสู่ผู้ชายผิวดำ โดยการประณามและห้ามปรามผู้ชายผิวดำไม่ให้มีความสัมพันธ์ทางเพศกับหญิงผิวขาว ในทำนองเดียวกันทัศนคติอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกันนี้ก็ถูกวิเคราะห์ว่ามีหน้าที่ในการป้องกันตนเองของบุคคล เช่น ความขัดแย้ง ในใจเรื่องความรักหรือความใคร่ที่แสดงออกมาในรูปของการเยาะเย้ย ถากถาง และอื่น ๆ

1.2.3.4 เกณฑ์ในการประเมินหรือตีราคาสิ่งของหรือความรู้(Knowledge or Object Appraisal) ทัศนคติบางอย่างช่วยให้บุคคลสามารถเข้าใจตัวเองและช่วยพัฒนาความพร้อมที่จะประพฤติ ปฏิบัติออกไปได้อย่างเหมาะสมเมื่อเผชิญกับสิ่งนั้น ๆ มีการประมาณกันว่าในแต่ละวันบุคคลจะตอบสนองต่อสิ่ง ต่าง ๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นรายการทางโทรทัศน์หรือหนังสือพิมพ์ แฟชั่นหรือสมัยนิยม โฆษณาหรือรายการอื่น ๆ การตอบสนองนี้เป็นการรับเอาทัศนคติจากสิ่งนั้น ๆ และที่สำคัญก็คือเป็นไปในทางประเมินสิ่งต่างๆ ที่เขาพบตามทัศนคติที่เขามีอยู่

1.2.4 หลักการสอดคล้องทางความคิด (Cognitive Consistency) ทฤษฎีการเกิดและการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ทฤษฎีที่ใช้หลักการทางความสอดคล้องทางความคิดมีอยู่หลายทฤษฎี และต่างก็มีความคล้ายคลึงกันซึ่งประกอบด้วยทฤษฎีของ เลอวิน (Lewin) ไฮเดอร์ (Heider) อะเบลสัน (Abelson) เฟสติงเจอร์ (Festinger) ออสกู๊ด (Osgood) และคนอื่น ๆ อีก ทฤษฎีเหล่านี้แตกต่างกันในประเด็นสำคัญบางประการ แต่โดยแนวคิดพื้นฐานแล้วเหมือนกันคือ เริ่มต้นด้วยสมมติฐานที่ว่าบุคคลมีแนวโน้มที่จะแสวงหา ความคิด ความรู้ และความเชื่อต่าง ๆ ที่มีความสอดคล้องกัน เช่น ชอบเพื่อนก็มีแนวโน้มว่าจะชอบในสิ่งที่เพื่อนชอบ แนวโน้มนี้จะเป็นตัวการที่สำคัญในการกำหนดทัศนคติของบุคคล

นี่คือหลักการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทัศนคติมากกว่าปรากฏการณ์ทางจิตวิทยาอื่นๆ ซึ่งทฤษฎีต่างๆ ที่ใช้หลักการดังกล่าว มีดังนี้

1. ทฤษฎีความสมดุล (Balance Theory)

แนวคิดทฤษฎีความสมดุลนี้จะเห็นว่าภาวะขาดสมดุลจะทำให้เกิดแรงผลักดันไปสู่การเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ภาวะที่สมดุล ใช้หลักพยายามน้อยที่สุด (The Least Effort Principle) ในการทำนายผลของการขาดสมดุล นั่นคือบุคคลจะเปลี่ยนความสัมพันธ์เพียงเล็กน้อยเท่าที่เขาสามารถคิดได้เพื่อทำให้โครงสร้างสู่สมดุล ทฤษฎีนี้มีประโยชน์มากในแง่ที่บรรยายให้เห็นถึงความสอดคล้องทางความคิดของบุคคลโดยใช้หลักการที่ง่ายที่สุด นอกจากนั้นยังได้เสนอแนวคิดที่ไม่ยุ่ง

ยากซับซ้อนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในรูปแบบของความสมดุลที่เห็นได้อย่างชัดเจน มีหลายแนวทางที่จะแก้ปัญหาความไม่สอดคล้องทางความคิดในสถานการณ์ที่เกิดความไม่สมดุล แนวทางต่างๆ เหล่านี้ เป็นประเด็นสำคัญที่สุดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือเป็นปัจจัยที่กำหนดวิธีต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาความไม่สมดุล

2. ทฤษฎีการลงรอย (Congruity Theory) ทฤษฎีที่แตกต่างกันออกไปจากทฤษฎีความสมดุล ซึ่งนำมาใช้ประโยชน์ทางตรงได้มากที่สุด ในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทัศนคติก็คือ ทฤษฎีการลงรอยของ ออสกู๊ด และเทเนนบอม (Osgood and Tennenbaum, 1955) ทฤษฎีนี้เกี่ยวข้องกับผลของการมีความรู้สึกในทางใดทางหนึ่ง ทฤษฎีการลงรอยมีความเห็นเกี่ยวกับการณ์การเปลี่ยนแปลงทัศนคติในเบื้องต้นว่าเกี่ยวข้องกับสิ่ง 3 สิ่งด้วยกันคือ บุคคล (ซึ่งผู้รับรู้อาจจะชอบหรือไม่ชอบก็ได้) ทัศนคติของผู้รับรู้อันหนึ่งบุคคลผู้นั้นพูด (ซึ่งผู้รับรู้อาจชอบหรือไม่ชอบ) และ ความรู้สึกของผู้นั้นที่มีต่อสิ่งที่เขาพูด (เขาอาจจะกล่าวว่าเขาชอบหรือต่อต้านสิ่งนั้น) หลักสำคัญของทฤษฎีการลงรอยนี้สามารถนำไปใช้ในการทำนายประสิทธิวิภาพของผู้สื่อความ (Communicator) ว่าสามารถพูดให้คนเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ตามความต้องการหรือไม่ เพราะการเปลี่ยนแปลงทัศนคติใด ๆ ในสถานการณ์แบบทฤษฎีนี้เกิดจากการกระทำของผู้สื่อความ

3. ทฤษฎีความสอดคล้องทางความคิด-ความรู้สึก (Affective-Cognitive Consistency Theory) ทั้งทฤษฎีความสมดุลและทฤษฎีการลงรอย เป็นทฤษฎีที่ว่าความรู้สึกของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ นั้นเป็นไปอย่างสมดุลหรือลงรอยกันอย่างไร เช่น ชายหนุ่มจะต้องทำใจหรือเปลี่ยนความรู้สึกเป็นอย่างไร เมื่อทราบว่าแม่และภรรยาของตนเกิดความไม่ลงรอยกัน นอกจากวิธีการทำให้เกิดความสมดุลและลงรอยที่ได้กล่าวไว้แล้ววิธีการที่สำคัญอีกวิธีหนึ่งก็คือการทำให้เกิดความสอดคล้องกัน (Consistency) วิธีการนี้เป็นวิธีที่บุคคลจะพยายามทำให้ความคิด และความรู้สึกต่าง ๆ ของเขาสอดคล้องกัน นั่นก็คือบุคคลจะพยายามรับเอา ความรู้ ความเชื่อ ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นจริง (Facts) ของเรื่องนั้น ๆ ให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตนที่มีต่อสิ่งนั้น

4. ทฤษฎีความขัดแย้ง (Dissonance Theory) ลักษณะที่สำคัญมากของทฤษฎีนี้อยู่ที่ความขัดแย้งหรือความไม่สอดคล้องกัน (Inconsistency) ระหว่างความเชื่อ (Beliefs) และพฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) ทฤษฎีความขัดแย้งมุ่งสนใจที่ความไม่สอดคล้องกันระหว่างความเชื่อและพฤติกรรม ได้แก่ ผลของการตัดสินใจทำบางสิ่งบางอย่างที่ไม่ตรงกับความเชื่อและผลของการกระทำพฤติกรรมที่ตรงข้ามกับทัศนคติ ความไม่สอดคล้องดังกล่าว จะทำให้เกิดความขัดแย้งทางความคิด (Cognitive Dissonance) ทฤษฎีความขัดแย้งได้แบ่งสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความขัดแย้งและวิธีลดความขัดแย้งในกรณีที่พฤติกรรมกับทัศนคติของเราขัดแย้งกัน

ออกเป็นหลายสถานการณ์และหลายวิธี ในกรณีลดความขัดแย้งมี วิธีที่สำคัญคือ เลิกการกระทำนั้นเสีย (คิดว่าการกระทำนั้นไม่ใช่เรื่องที่สำคัญมากนัก) หรือ เปลี่ยนทัศนคติของเรา

1.3 ความหมายของทัศนคติในการมีคู่ครองที่อยู่ในข่ายของการศึกษา

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ทัศนะต่าง ๆ ของทัศนคติการมีคู่ครองทั้งในแง่ของความหมาย และกระบวนการที่อยู่ในข่ายของการศึกษาดังต่อไปนี้

ก๊อ สวัสดิทาณิษฐ์ (2519 : 125) กล่าวว่า หนุ่มสาวเมื่อถึงวัยอันสมควรและมีความพร้อมบางประการแล้ว ก็ย่อมคิดถึงการมีครอบครัวต่อไป หนุ่มสาวทั้งหลายจึงคบหาสมาคมกับเพื่อนต่างเพศ ความมุ่งหมายของการคบเพื่อนต่างเพศอาจมีหลายประการ แต่ความมุ่งหมายที่สำคัญประการหนึ่ง ก็คือ การเลือกคู่ครอง

รัชนีกร เศรษฐวิโร (2519 : 7) เสนอว่า การมีคู่ครอง หมายถึง การที่หนุ่มสาวตัดสินใจเลือกบุคคลที่ตนพอใจมากที่สุดมาเป็นคู่สมรสเพื่อสร้างครอบครัวใหม่ของตนขึ้น

วารุณี บัณฑสันต์ (2521 : 58) กล่าวว่า การมีคู่ครองเป็นกระบวนการปฏิสังสรรค์ที่เริ่มต้นด้วยการมีเพื่อนต่างเพศหลาย ๆ คน และคบหาสมาคมกันเป็นหมู่คณะและในที่สุดอาจมาถึงการสนใจเพื่อนคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ

กมลมา แสงสีทอง (2525 : 26) เสนอว่าการมีคู่ครอง เป็นกระบวนการสำคัญอันหนึ่ง ก่อนที่จะเข้าสู่การแต่งงานและชีวิตครอบครัวสืบต่อไป

อััจฉิมา นวจินดา (2541:183) ให้ความเห็นว่า การมีคู่ครอง คือการที่หญิงชายที่เติบโตจนถึงวัยหนุ่มสาว จะเริ่มมีความสนใจและความพึงพอใจต่อเพศตรงข้าม อันเป็นจุดเริ่มต้นที่จะนำไปสู่การพัฒนาความสัมพันธ์เชิงคู่สมรส เป็นการการแลกเปลี่ยนจากการใช้ชีวิตตามลำพังไปสู่การใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น

สรุปได้ว่า ความหมายของทัศนคติการมีคู่ครองที่อยู่ในข่ายของการศึกษานี้คือการเลือกคู่ครองเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของชีวิตคู่ แต่ละบุคคลมีอุดมคติและเหตุผลที่แตกต่างกัน เป็นการที่บุคคลคน 2 คนตัดสินใจใช้ชีวิตร่วมกัน และเครื่องกำหนดการอยู่เป็นคู่ครองกัน

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติในการมีคู่ครอง

ในปัจจุบัน คู่สมรสส่วนใหญ่มีโอกาสพิจารณาตัดสินใจมีคู่ครองด้วยตนเอง การ “คลุมถึงชน” โดยทั่วไปดูจะไม่เป็นที่ยอมรับกันแล้ว จึงน่าจะได้พิจารณาถึงเหตุผลในการแต่งงานเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาในการมีคู่ครอง ตลอดจนปัจจัยที่มีผลต่อการตกลงใจของคู่สมรส

2.1 เหตุผลในการแต่งงาน

อาจประมวลเหตุผลในการแต่งงานของคู่สมรสต่าง ๆ ได้ 3 ประการ คือ (พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. 2534 : 20-23)

1. เพื่อมีเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุขและมีการพัฒนาตนเองเต็มที่ตามศักยภาพ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและการสนองความพึงพอใจทางเพศไม่ใช่เหตุผลหลักในการแต่งงานของคู่สมรสส่วนใหญ่อีกแล้ว คู่สมรสโดยทั่วไปจะแสวงหาเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุข การสนองความต้องการพื้นฐานทางจิต ตลอดจนการได้มีโอกาสพัฒนาตนเองเต็มที่

2. เพื่อความรักที่ดึงดูดใจ มีคนจำนวนหนึ่งที่แต่งงานเพียงเพื่อความรักเพียงประการเดียว และมองความรักเป็นเรื่องของพรหมลิขิต ความดึงดูดใจเมื่อแรกพบ มองความรักเหมือนโคถึกแรงรักนั้นรุนแรงควบคุมได้ยาก มีทั้งความเจ็บปวดและความปลาบปล้ำบีบตีอย่างเหลือล้น รักชนิดนี้อยู่ในลักษณะของความใฝ่ฝัน ความเพ้อฝัน เป็นสัมพันธ์ภาพที่ไม่ดำเนินถึงความเป็นจริงของชีวิตมากนัก ความรักเป็นปัจจัยหนึ่งนำไปสู่การแต่งงาน เป็นเพียงปัจจัยหนึ่งในบรรดาปัจจัยต่าง ๆ มากหลาย ฉะนั้นถ้าใช้ความรักอย่างเดียวเป็นพื้นฐานของการแต่งงานก็ไม่สามารถประกันความยั่งยืนของชีวิตสมรสได้ ความรักเพียงอย่างเดียวจึงยังไม่เพียงพอที่จะสร้างสัมพันธ์ภาพที่ราบรื่นและยั่งยืน ความรักจะยั่งยืนได้ต้องประกอบด้วยความเข้าใจ การมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน การสามารถสื่อสารกันด้วยความเข้าใจ ความรักที่เพ้อฝันนั้นจืดจางได้ง่าย การมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน สามารถติดต่อสื่อสารกันเป็นอย่างดีจะนำไปสู่ความเข้าใจ และความเข้าใจนั้นทำให้ความรักอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงมากขึ้น

3. เพื่อหนีความว้าเหว่ มีคนจำนวนหนึ่งที่แต่งงานเพื่อหนีความว้าเหว่ และจะพบว่าเหตุผลที่ยังไม่เพียงพอ การหนีความว้าเหว่ อาจทำบุคคลผูกพันและเรียกร้องจากคู่สมรสมากเกินไป จึงไม่ประกันว่าจะมีชีวิตสมรสที่ราบรื่นและยั่งยืนได้

2.2 เกณฑ์ที่ใช้พิจารณาในการเลือกคู่ครอง

เกณฑ์การเลือกคู่ครองที่หนุ่มสาวอาจยึดเป็นหลักได้นั้นแบ่งพิจารณาได้เป็นสองเรื่อง (พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. 2534 : 20-23)

1. ตัวของคู่สมรสเองคุณลักษณะและบุคลิกภาพของผู้ที่เลือกและผู้ที่ได้รับเลือกมีความสำคัญต่อชีวิตสมรสมาก บุคลิกภาพคือทุกสิ่งทุกอย่างที่ประกอบกันเป็นบุคคล รวมถึงแต่รูปร่างหน้าตา นิสัย วุฒิภาวะทางอารมณ์ วัย การศึกษา ปรัชญาชีวิต ความสนใจรสนิยม และสุขภาพทางกายและจิต

1.1 รูปร่างหน้าตา รูปร่างหน้าตาของทั้งผู้ที่เลือกและผู้ที่ได้รับเลือกมีอิทธิพลในเกณฑ์การเลือกข้อนี้ ถ้าชายผู้เลือกมีรูปร่างหน้าตาดี เป็นเส้นหน้แก่เพศตรงข้าม เขาก็จะกำหนดไว้ว่าหญิงที่เขาเลือกจะต้องสวยงามมาก แต่ถ้าชายคิดว่าเขา “ไม่หล่อ” หนัก เขาก็จะเลือกหญิงที่มีความงามรองลงมา เพราะกลัวความผิดหวัง

1.2 นิสัย นิสัยของคนแต่ละคนพัฒนามาตั้งแต่วัยเด็ก ด้วยกระบวนการสังคมประกิต บางคนอาจปรับปรุงตนให้ดีขึ้นได้หากเขาวิเคราะห์ตนเอง และใช้ความพยายามเป็นพิเศษแต่ไม่ควรเลี้ยงว่าหลังการสมรสแล้วคู่สมรสจะเปลี่ยนแปลงได้เพราะความประพฤติที่ปฏิบัติจนเป็นความเคยชินนั้น เปลี่ยนแปลงยากที่สุด หรืออาจเปลี่ยนได้บ้างแต่ก็มีน้อยมาก

การพิจารณานิสัยของผู้ที่จะเลือกเป็นคู่ครองนักวิจัยแนะนำว่า

ก. ควรเลือกผู้ที่มีนิสัยที่เหมือนหรือกลมกลืนกับเรา

ข. ไม่เลือกคนที่มีนิสัยพาลเกรเป็นนักเลง

1.3 วุฒิภาวะทางอารมณ์ อารมณ์ของคนที่มีความสำคัญมากทางบุคลิกภาพ โดยเฉพาะในการดำเนินชีวิตสมรสเมื่อร่างกายเจริญเติบโตเต็มที่แล้วอารมณ์ของคนก็ควรมึวุฒิภาวะเพื่อการปรับตัวที่ดีในสังคมและสังคมในวงแคบคือครอบครัวนั้นมีสมาชิกจะมีความใกล้ชิดกันมาก

1.4 ความสนใจและรสนิยม ผู้ที่มีความสนใจในสิ่งต่าง ๆ รอบตัว มักจะเข้ากับบุคคลและสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดีกว่าคนที่มี ความสนใจแคบจำกัด ความสนใจตรงกันจะทำให้คู่สมรสได้ทำอะไรร่วมกัน เช่นชอบดูละครเหมือนกัน ชอบดนตรีประเภทเดียวกัน การสมรสเป็นหุ้นส่วนที่ต้องประกอบกิจกรรมหลาย ๆ อย่างด้วยกัน จะเป็นการผูกพันให้เกิดความแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น รสนิยมและความสนใจที่ตรงกันเป็นรากฐานอันมั่นคงที่จะช่วยให้ชีวิตสมรสถาวรขึ้น

1.5 วัยสมรสและความต่างวัยของคู่สมรส เป็นการยากที่จะกำหนดแน่ลงไปว่าวัยใดเหมาะสมแก่การสมรสมากที่สุด ด้วยเหตุที่วัยกับคุณสมบัติไม่ได้ไปด้วยกันเสมอไปแม้วัยจะคู่ไปกับการศึกษาได้บ้างในกรณียังไม่มีการศึกษาค้นคว้าที่บ่งว่าคนอายุเท่าไรเหมาะที่จะสมรสมากที่สุด แต่มีการศึกษาแสดงว่าโดยทั่วไปหญิงจะสมรสในระหว่างอายุ 21-25 ปี ชายอายุระหว่าง 28-35 ปี ด้วยเหตุที่ชายต้องการรู้สึกว่าเขาเหนือกว่าหญิง เป็นผู้ปกป้องดูแลหญิง ชายก็ควรอายุมากกว่า หนึ่งหญิงเป็นผู้ให้กำเนิดบุตร เลี้ยงดูบุตร ทำงานตรากตรำมากกว่า ร่างกายทรุดโทรมหญิงมักจะแก่เร็วกว่าชาย หญิงจึงควรมีอายุน้อยกว่าชาย คู่สมรสที่ชายอายุอ่อนกว่าหญิงก็มีชีวิตสมรสที่เป็นสุขได้

1.6 เชื้อชาติ สัญชาติและศาสนา โดยทั่วไปคนส่วนใหญ่นิยมทำการสมรสกับคนที่มีเชื้อชาติเดียวกับตน เพราะวัฒนธรรมจะคล้ายคลึงกัน ปรับตัวเข้าหากันง่ายกว่าคนที่มีความวัฒนธรรมแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง

1.7 สุขภาพทางกายและจิตใจสุขภาพในความหมายขององค์การอนามัยโลก หมายถึง สวัสดิภาพทางกาย อารมณ์และสังคม คือนอกจากจะไม่เจ็บไข้ ร่างกายจะต้องสมบูรณ์แข็งแรง มีอารมณ์แจ่มใส และสามารถปรับปรุงตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ ฉะนั้นสุขภาพจึงเป็นเกณฑ์การเลือกคู่ที่เว้นเสียมิได้ในต่างประเทศก่อนทำการสมรสคู่สมรสต้องมีใบรับรองแพทย์ประกอบการสมรสด้วย นอกจากนี้ยังทำการวิเคราะห์ยีน (Genetic Counseling) ของคู่สมรสว่า สามารถจะมีบุตรที่แข็งแรงร่วมกันได้หรือไม่ แต่ในประเทศไทยยังให้ความสนใจในเรื่องนี้น้อย มีการพัฒนาน้อยมาก

2. ภูมิหลังของครอบครัวของคู่สมรส ในวัฒนธรรมไทยเกณฑ์ข้อนี้ที่สำคัญที่สุดคือบิดามารดาของอีกฝ่ายหนึ่งเมื่อพิจารณาตามพื้นเพครอบครัวของคู่หมายควรจะสืบสวนและพิจารณาสัมพันธภาพที่มีต่อพ่อแม่ของเขา และความสัมพันธ์ที่พ่อแม่เขามีต่อกัน เรื่องนี้อาจช่วยอธิบายได้ว่า ทำไมเขาจึงตกลงจะแต่งงาน คนส่วนใหญ่มักไม่คิดถึงเรื่องนี้ขณะที่กำลังรักกัน ภูมิหลังทางครอบครัวในสังคมไทยมีความสำคัญมากเพราะมีผลต่อชีวิตคู่ที่จะดำเนินร่วมกันเป็นอย่างไร มารดาและบุตรชายที่ "ติดกันแฉะ" มักจะไม่ใคร่ยอมแยกจากกัน ชายเช่นนี้เมื่อมีภรรยา อาจต้องการให้มารดาปฏิบัติต่อตนเหมือนเดิม หรือไม่ก็ต้องการให้ภรรยาทำหน้าที่มารดาต่อไป ผู้ที่จะมาเป็นคู่ครองควรพิจารณาว่าตนรู้สึกอย่างไรต่อสภาพการณ์อย่างนี้ถ้าไม่ชอบจะทนได้หรือไม่ ถ้าทนไม่ได้ก็ไม่ควรเริ่มชีวิตสมรสแต่ต้น

2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกคู่ครอง

จากผลการวิจัยพบปัจจัยที่มีผลต่อการตกลงใจเลือกคู่ครองของคู่สมรส อาจสรุปเป็น 3 ประการ ด้วยกันคือ (สุภาพรรณ โคตรจรัส. 2525 : 301 – 302)

1. ความใกล้ชิด ในสมัยก่อนคู่สมรสมักจะเป็นคนบ้านใกล้เรือนเคียง บิดามารดา รู้จักมักคุ้นกัน แต่ในปัจจุบันสังคมเปลี่ยนไป เด็กหนุ่มสาวมีโอกาสรู้จักกันกว้างขวางขึ้น อย่างไรก็ตามพบว่า (สุภาพรรณ โคตรจรัส. 2525 ; อ้างอิงจาก Catton and Smircich. 1964) ความใกล้ชิดเป็นตัวกำหนดที่สำคัญที่สุดอันหนึ่งในการตกลงใจเลือกคู่ครอง และพบว่า (สุภาพรรณ โคตรจรัส. 2525 ; อ้างอิงจาก Bossard. 1931; Katz and Hill. 1958) ยิ่งอยู่ห่างกันมากเท่าใด โอกาสที่จะแต่งงานกันยิ่งลดน้อยลงเท่านั้น นอกจากนั้นจากทั้งทฤษฎีและผลการวิจัยทางจิตวิทยาสังคมยังให้

ข้อสรุปที่สนับสนุนว่า บุคคลจะถูกงูใจให้สนใจผู้ที่อยู่ใกล้ชิดและในสถานการณ์เฉพาะอย่าง การเพียงแต่ได้เห็นกันยังเพิ่มความชอบในกันและกันได้

2. ความคล้ายคลึงกัน พบว่าบุคคลมักจะเลือกคู่ครองที่มีภูมิหลัง ความสนใจและค่านิยม คล้ายคลึงกัน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งพบว่า (สุภาพรณ โคตรจรัส. 2525 ; อ้างอิงจาก Trost and Udry. 1967) ภูมิหลังทางสังคมเป็นปัจจัยที่สำคัญกว่าลักษณะทางบุคลิกภาพ องค์ประกอบ ที่สำคัญของภูมิหลังทางสังคมได้แก่ ชั้นทางสังคม การศึกษา ตลอดจนเชื้อชาติและศาสนา ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาความสนใจและค่านิยมที่คล้ายคลึงกัน อย่างไรก็ตามเกี่ยวกับ ค่านิยมที่คล้ายคลึงกันนั้นยังมีผลการวิจัยที่ขัดแย้งกันอยู่ มีการวิจัยที่พบว่าการมีค่านิยมคล้ายคลึง กันเป็นปัจจัยสำคัญของการเลือกคู่ครองและความพึงพอใจในชีวิตสมรส (สุภาพรณ โคตรจรัส. 2525 ; อ้างอิงจาก Burgess and Wallin. 1953 ; Kerckhoff and Davis. 1962) และมีการ ประมวลผลงานวิจัยที่พบการวิจัยที่ไม่สนับสนุนข้อค้นพบข้างต้น

3. ความแตกต่างที่เอื้อต่อกัน อาจเป็นไปได้ว่าลักษณะที่แตกต่างกันที่สนองความต้องการ ทางอารมณ์ของกันและกันได้ทำให้บุคคลต้องใจกัน และนำไปสู่การตัดสินใจแต่งงานได้ มีผู้ตั้ง สมมติฐาน (สุภาพรณ โคตรจรัส. 2525 ; อ้างอิงจาก Winch. 1963) ว่า บุคคลที่มีแบบแผน ความต้องการที่สนองความพึงพอใจซึ่งกันและกันจะเลือกกันเป็นคู่สมรส ผู้ที่มีความต้องการมี อำนาจเหนือ คอยควบคุมสั่งการยอมต้องการคู่สมรสที่มีความต้องการการยอมตามสูง เป็นต้น อย่างไรก็ตามมีการวิจัยที่สนับสนุนสมมติฐานเพียงบางส่วน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะยังมีปัญหาในการ วัดความต้องการทางอารมณ์ของบุคคลประการหนึ่ง และยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการตกลงใจ เลือกนอกเหนือจากความแตกต่างที่เอื้อต่อกันอีกด้วย

2.4 ทฤษฎีการเลือกคู่ครอง

นิยม บุญมี (2518 : 99) ได้สรุปทฤษฎีการเลือกคู่ครองโดยพิจารณา สรุปเป็นทฤษฎีการ เลือกคู่ครองซึ่งพิจารณาได้ 2 ด้าน คือ

2.4.1 ด้านสังคมวิทยา กล่าวว่าคุณมีคู่ครองโดยมีปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมเป็น เครื่องกำหนด

2.4.2 ด้านจิตวิทยา มีเหตุผลส่วนตัว และอารมณ์ของผู้มีคู่ครองเป็นหลัก

2.4.1 ทฤษฎีทางสังคมวิทยา

กล่าวว่า มนุษย์ส่วนใหญ่แต่งงานกับคนที่อยู่ในกลุ่มหรือสังคมเดียวกับตน กลุ่มที่นักวิจัยระบุได้แก่ ที่อยู่อาศัย อาชีพการงาน เชื้อชาติศาสนา วัย การศึกษาและชั้นของสังคม

Bossard เป็นคนแรกที่รวบรวมข้อมูลและสรุปทฤษฎีการมีคู่ครองที่เรียกว่า Theory of Residential Propinquity เขาสำรวจพบว่า คู่สมรสที่เขาศึกษาส่วนใหญ่มีที่อยู่อาศัยใกล้กัน นักวิจัยเรื่องครอบครัวต่อ ๆ มา ขยายขอบเขตทฤษฎีของ Bossard ออกไป โดยสรุปว่า หากคู่สมรสไม่ได้มีที่อยู่อาศัยใกล้กัน ก็มักจะมีอาชีพการงานเชื้อชาติ ศาสนา วัย ระดับการศึกษา และชั้นของสังคมเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน

หากพิจารณาให้ลึกซึ้งก็จะพบว่า การที่ผู้มีลักษณะดังกล่าวเลือกแต่งงานกับคนที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน ก็เพราะการที่ชายหญิงอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ทำให้เขามีโอกาสได้พบปะสมาคมกัน ได้รู้จักและเข้าใจกันมากขึ้น พอที่จะพบว่าต่างฝ่ายต่างมีค่านิยม รสนิยม ความสนใจและพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกัน เพราะผู้ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน เช่น มีเชื้อชาติ ศาสนา หรือใกล้เคียงกัน มักจะมีค่านิยม รสนิยม ฯลฯ คล้ายคลึงกัน

2.4.2 ทฤษฎีทางจิตวิทยา

มีทฤษฎีที่นักวิจัยอ้างถึงมาก 3 ทฤษฎี ที่อธิบายพฤติกรรมกรรมการเลือกคู่ครองของมนุษย์ ซึ่งได้แก่

1. ทฤษฎีแรกกล่าวว่ามนุษย์มักจะเลือกแต่งงานกับผู้ที่มีคุณสมบัติคล้ายกับตนเป็นคู่ครอง Homogamy หรือ Like Marry Like Burgess และ Locke สรุปผลการวิจัยโดยขยายความว่าคุณสมบัติที่คล้ายคลึงหรือเหมือนกันนี้ ประกอบด้วยคุณสมบัติส่วนบุคคลซึ่งได้แก่

1.1 ระดับของสติปัญญา เช่น คนฉลาดแต่งงานกับคนที่มีปัญญาทันกัน

1.2 ลักษณะทางกาย เช่น คนสูง เลือกแต่งงานกับคนสูง ส่วนความงามนั้นจะกล่าวว่าหญิงสวยแต่งงานกับชายรูปงามก็ได้ เพราะเหตุว่าความงามนั้นเป็นความรู้สึกของทั้งสังคมและส่วนบุคคล คนงามจึงมีหลายลักษณะ ขึ้นอยู่กับความรู้สึกของแต่ละสังคมและบุคคลด้วย

1.3 ลักษณะของคู่สมรสในอดีต มนุษย์มักมีภาพ (Image) ของคนที่ตนประสงค์จะมีไว้เป็นคู่ครอง โดยได้จากประสบการณ์ในชีวิตตั้งแต่เกิด พ่อแม่มีอิทธิพลต่อภาพนี้ยิ่งกว่าประสบการณ์ใด ๆ ตัวอย่างเช่น ลูกชายมักแต่งงานกับหญิงที่มีลักษณะคล้ายแม่ของตน แต่มีข้อสังเกตอยู่ว่า สัมพันธภาพระหว่างแม่กับลูกชายต้องเป็นสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยเด็ก หากเป็นสัมพันธภาพที่ไม่ดี อาจเกิดผลตรงข้าม เช่น ลูกสาวที่ต้องทนราคาญสภาพ

พ่อตี้มเหล่ามาเป็นประจำ หรือสูบบุหรี่พันคว้นเหม็นตลบตลอดเวลา จะไม่แต่งงานกับชายที่ตี้มเหล่าและสูบบุหรี่

2. ทฤษฎีของ (คัมส์. 1966) ชื่อ Value Theory of Mate Selection สนับสนุนการมีคู่ครองที่มีคุณสมบัติคล้ายกันนี้ โดยมีใจความว่า คู่สมรสส่วนใหญ่มีค่านิยมเหมือนหรือคล้ายกัน ทฤษฎีนี้สนับสนุนการที่มนุษย์แต่งงานกับคนในกลุ่มเดียวกัน ในแง่ที่ได้อธิบายแล้วว่า คนที่อยู่ในสังคมหรือชุมชนเดียวกัน มักมีค่านิยมในส่วนรวมคล้ายกัน และเมื่อพิจารณาแคบลงมา ถึงระดับเอกัตตบุคคล ก็จะพบว่ามนุษย์ ก็จะพบว่ามนุษย์แต่ละคนจะเลือกสรรคนที่มีอุดมคติและค่านิยมใกล้เคียงกับเขามากที่สุด เพราะคุณสมบัตินี้ไม่เพียงแต่ทำให้คนเลือกแต่งงานกัน แต่เป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งในชีวิตแต่งงานที่ผาสุก

ทฤษฎีการเลือกคู่จากคนในกลุ่มเดียวกัน และคนที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกัน ชี้ให้เห็นความจริงที่เลี่ยงไม่ได้อีกเรื่องหนึ่งว่า การเลือกแต่งงานกับคนที่อยู่นอกกลุ่ม หรือมีคุณสมบัติที่แตกต่างกันมาก ๆ นั้น อาจก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งอันเกิดจากความไม่เหมือนกัน และทำให้ชีวิตสมรสไม่เป็นสุข

3. ทฤษฎีความต้องการที่ตรงกันข้าม (Complimentary needs theory)

วินช์ (1953) ไม่เห็นด้วยกับการมีคู่จากคนที่เหมือนกันตามข้อสังเกตของ Burgess และ Locke จากการวิจัยเขาสรุปว่า มนุษย์จะเลือกแต่งงานกับคนที่มีคุณสมบัติที่จะสนองความต้องการจำเป็นของเขาได้ และคนที่จะสนองความต้องการของเขาได้ดีที่สุด จะต้องมีความต้องการหรือคุณสมบัติที่ตรงข้ามกับเขามากกว่าที่จะคล้ายคลึงกัน Winch ยกตัวอย่างประกอบทฤษฎีของเขา ดังนี้

- ผู้ที่มีนิสัยต้องการเอาชนะผู้อื่น จะต้องการและแต่งงานกับผู้ที่ยอมคล้อยตามผู้อื่นและมี ความทน

- ผู้ที่ต้องการให้คนอื่นยกย่องยอมรับตน จะแต่งงานกับคนที่ชอบสรรเสริญคนอื่น

- ผู้ที่ชอบเอาใจและดูแลผู้อื่นจะแต่งงานกับผู้ที่ต้องการให้คนอื่นเอาใจใส่และดูแลตน

ทฤษฎีของ Winch ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ไปในทางไม่เชื่อถือมากกว่าทฤษฎีของ Burgess และ Coombs เพราะสาเหตุหลายประการ เช่น นักวิจัยหลายคนอ้างว่าข้อมูลที่ Winch ศึกษา มีขนาดเล็กเกินไป คือเพียง 25 คน ไม่ควรถือเป็นตัวแทนที่ดีและเมื่อนักวิจัยอื่น ๆ ศึกษาเพื่อทดสอบทฤษฎีของ Winch ก็มักได้ผลไปในทางตรงข้ามซึ่งเท่ากับสนับสนุนทฤษฎีของ Burgess เช่น

ผลการวิจัยของ Schellenberg และ Bee เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ยังมีนักวิจัยอีกหลายคนที่สนับสนุนทฤษฎีนี้ และได้พยายามหาเหตุผลมาขยายใจความของทฤษฎีความต้องการที่ตรงกันข้าม ดังเช่น

1. ความต้องการหรือคุณสมบัติที่ต่างกันนั้น อาจพิจารณาได้ทั้งชนิดของความต้องการและความรุนแรงของความต้องการ เป็นต้นว่า คนที่ช่างพูดช่างคุยอาจเลือกแต่งงานกับคนที่เงียบขรึม หรือไม่ก็แต่งงานกับคนที่ช่างคุยน้อยกว่าตน

2. คนที่มักเลือกแต่งงานกับผู้มีคุณสมบัติที่ตนเองขาด แต่ต้องเป็นคุณสมบัติที่ตนต้องการด้วย เป็นต้นว่า คนที่ช่างพูดอาจขาดคุณสมบัติการเป็นผู้ฟัง จึงมักเลือกแต่งงานกับคนที่รู้จักฟังและสามารถสนทนาโต้ตอบเข้ากับตนได้

3. เมื่อครั้งที่หนุ่มสาวมีคู่ครองนั้น จะเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติหรือค่านิยมที่คล้ายคลึงกัน แต่เมื่ออยู่ด้วยกันแล้วฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายจะค่อยปรับตัวหรือเปลี่ยนคุณสมบัติที่เหมือนกันเป็นคุณสมบัติที่ตรงกันข้าม แต่เป็นที่ต้องการของอีกฝ่ายหนึ่ง

เมื่อศึกษาทฤษฎีการเลือกคู่ครองทั้งสามทฤษฎี ดังกล่าวมาแล้ว Bell สรุปเข้าเป็นทฤษฎีเดียวกัน โดยให้คำจำกัดความการเลือกคู่ว่า เป็นขบวนการต่อเนื่องในการกำจัดคนเพื่อเลือกทั้งหลายออก โดยเริ่มพิจารณาแต่เฉพาะคนที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน (Endogamy) คนที่มีคุณสมบัติคล้ายกัน (Homogamy) และคนที่มีบุคลิกที่ผู้เลือกต้องการ (Personality Needs)

สิ่งสำคัญที่ช่วยในการตัดสินใจเลือกคู่ครองขั้นสุดท้าย คือ ความรัก หมายความว่า ผู้เลือกตกลงรักคนที่มีบุคลิกภาพที่ตนต้องการเพียง 1 คน และผู้นั้นก็รักตอบ ขบวนการเลือกคู่ครองก็สิ้นสุดลง

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางชีวสังคมกับทัศนคติในการมีคู่ครอง

3.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศกับทัศนคติในการมีคู่ครอง

✓ วนิชฐา โพชนุกูล (2521 : 40) ได้ศึกษาทัศนคติของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยต่อการมีคู่ครองและการวางแผนครอบครัวโดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าวิทยาเขตเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 492 คน ประกอบด้วย เพศชาย 276 คน และเพศหญิง 216 คน กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 15-30 ปี เป็นโสด นับถือศาสนาพุทธ ผลการวิจัยพบว่า ในด้านความจำเป็น

ในการมีคู่ครอง นักศึกษาชายและนักศึกษานหญิงมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ นั่นคือนักศึกษาชายมีความคิดว่าการมีคู่ครองเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตมากกว่านักศึกษานหญิง

มาโนช กลิ่นขจร (2523 : 44-49) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง ค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ชั้นปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาชายและหญิงมีค่านิยมเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการคบเพื่อนต่างเพศทางด้านการเลือกคบเพศตรงข้าม ด้านความรัก ด้านความบริสุทธิ์ ด้านความพร้อม ความคิด และด้านการตัดสินใจแตกต่างกัน โดยเฉพาะด้านองค์ประกอบทางด้านค่านิยมพบว่า นักศึกษาชายมีค่านิยมทางด้านการตัดสินใจมาเป็นอันดับหนึ่ง ทางด้านความบริสุทธิ์เป็นอันดับรองลงมา และด้านการเลือกเพศตรงข้ามอยู่ในอันดับต่อมา ส่วนนักศึกษานหญิงพบว่าองค์ประกอบทางด้านการตัดสินใจมาเป็นอันดับหนึ่ง ด้านความบริสุทธิ์อยู่ในอันดับรอง และด้านความพร้อม ความคิดอยู่ในอันดับที่สาม

เรืองใจ เฉลิมชัยกร (2523 : 61) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงชั้นปีที่ 4 ที่มีต่อการเลือกคู่ครอง (ศึกษาเฉพาะกรณี นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์รหัส 204) ผลการวิจัยพบว่า ด้านอายุ นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นไม่แตกต่างกัน ในเรื่องช่วงอายุที่เหมาะสม สำหรับการแต่งงานคือ 26-30 ปี และเห็นว่าผู้ชายควรแต่งงานเมื่ออายุ 25-29 ปี สำหรับผู้หญิงนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นแตกต่างกัน คือ นักศึกษาชายมีความคิดเห็นว่าคุณหญิงควรแต่งงานเมื่อ อายุ 20-24 ปี ส่วนนักศึกษานหญิงเห็นว่าผู้หญิงควรแต่งงานเมื่ออายุ 25-29 ปี ด้านฐานะทางเศรษฐกิจ นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นแตกต่างกันคือ นักศึกษาชาย เห็นว่าไม่จำเป็น ส่วนนักศึกษานหญิงเห็นด้วย สำหรับเรื่องคู่ครองควรมีฐานะเหมือนกันหรือไม่แตกต่างกันมากนัก ด้านอาชีพ นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นแตกต่างกันคือ นักศึกษานหญิง เห็นว่าจะเลือกคู่ครองที่มีอาชีพข้าราชการ ส่วนนักศึกษาชายเห็นว่า คู่ครองมีอาชีพอะไรก็ได้

✓ เพ็ญจันทร์ สุกม (2524:35) ได้ศึกษาสำรวจทัศนคติของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีต่อการเลือกคู่ครองและการวางแผนชีวิต (ศึกษากรณีเฉพาะรหัส 21) โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง รหัส 21 ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2524 จำนวน 120 คน ผลการวิจัยพบว่า เปรียบเทียบทัศนคติระหว่างนักศึกษาชายและนักศึกษานหญิงที่มีต่อการวางแผนชีวิต นักศึกษาชายส่วนใหญ่มีความเห็นแตกต่างจากนักศึกษานหญิงด้านอายุการแต่งงาน คือนักศึกษาชายส่วนใหญ่กำหนดอายุแต่งงานไม่ได้ แต่รองลงมาจะแต่งงานอายุ 30 ปีขึ้นไป ในขณะที่ นักศึกษานหญิงส่วนใหญ่วางแผนจะแต่งงานเมื่ออายุ 25-30 ปี

อุรัจฉา วันนา (2529:36) ได้ศึกษาเปรียบเทียบค่านิยมของนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหงที่มาจากภาคเหนือกับภาคตะวันออกเฉียงใต้ เกี่ยวกับการทดลองอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงาน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงกลุ่มใต้จังหวัดภาคเหนือ 100 คน กลุ่มใต้จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงใต้ 100 คน ซึ่งสุ่มตามกลุ่มใต้จังหวัดบริเวณรอบมหาวิทยาลัยรามคำแหงรวมทั้งสิ้น 200 คน ผลการวิจัยพบว่า ค่านิยมด้านการเลือกคู่ครองในการทดลองอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงานซึ่งมีทั้งหมดสามด้าน ในแต่ละด้านได้แก่ ค่านิยมด้านความเชื่อมั่นในการเลือกคู่ครองระหว่างนักศึกษาเพศหญิง เพศชาย, ค่านิยมด้านความมั่นคงในการเลือกคู่ครอง, ค่านิยมด้านศีลธรรมประเพณีในการเลือกคู่ปรากฎว่า นักศึกษาเพศหญิง เพศชายภาคเหนือและนักศึกษาเพศหญิง เพศชายภาคตะวันออกเฉียงใต้มีค่านิยมด้านการเลือกคู่ครองไม่แตกต่างกัน

วิภาดาและคณะ (2545:40-41) ได้ศึกษาวิจัยในวิชาประสบการณ์การวิจัย เรื่อง ทศนคติในการเลือกคู่ครองของบุคคลวัยทำงาน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างได้แก่ พนักงานที่ทำงานอยู่ใน บริษัท เมโทร ซิสเต็มส์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และ บริษัท ไทย แอร์พอร์ต กราวด์ เซอร์วิส เซล จำกัด อยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน ผลการวิจัย พบว่า พนักงานเพศหญิงมีทศนคติในการเลือกคู่ครองแตกต่างกับพนักงานเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและสอดคล้องกับการศึกษาของ อนุลักษณ์ นิติรัช (2525) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกคบเพื่อนต่างเพศ การเลือกคู่ครอง การสมรส และการหย่าร้างของนักศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่าเพศหญิงมีความคิดเห็นที่อิสระเกี่ยวกับการเลือกคบเพื่อนต่างเพศ การเลือกคู่ครองการสมรส และการหย่าร้าง สูงกว่าเพศชาย ผู้วิจัยศึกษากลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในช่วงอายุ 25 – 35 ปี พบว่าเพศชายจะมีทศนคติในการเลือกคู่ครองต่ำกว่าเพศหญิง เพราะรู้สึกสูญเสียอิสรภาพของชีวิตโสด ในทางตรงกันข้าม เพศหญิงจะมีทศนคติที่ดีกว่าเนื่องจากเพศหญิงที่มีอายุมากกว่า 30 ปีขึ้นไป กลัวว่าการแต่งงานเมื่ออายุมากจะทำให้มีผลต่อบุตรที่จะเกิดมา เช่น เป็นโรคปัญญาอ่อน

วิภาดา สํารานุทรัพย์สิน (2546) ได้ทำการศึกษานำร่อง (Pilot Study) ขึ้นในเรื่องปัจจัยทางชีวสังคมและบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวกับการมีคู่ครองของพนักงานเอกชนด้านสื่อสารเทคโนโลยี โดยเปรียบเทียบตัวแปรทางชีวสังคม คือ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา และตัวแปรทางจิตวิทยา คือ บุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว ผลการวิจัยเรื่องเพศ ปรากฏว่า เพศชาย มีทศนคติที่ดีในการมีคู่ครองดีกว่าเพศหญิง แต่มีงานวิจัยของ รุจิเรข แพทย์คุณ (2546) และ สุภาพร วิวัฒน์อัศวิน (2546) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องเดียวกับ วิภาดา สํารานุทรัพย์สิน (2546) โดยกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกันไป ปรากฏผลจากการวิจัยของทั้ง 2 คนนี้ พบว่า เพศหญิงมีทศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าเพศชาย

สรุปผลจากการศึกษา จากตำรา เอกสาร รายงานและวิทยานิพนธ์ดังกล่าวข้างต้น ตัวแปรเพศกับทัศนคติในการมีคู่ครอง งานวิจัยโดยส่วนใหญ่พบว่า เพศชายและหญิงมีทัศนคติในการมีคู่ครองแตกต่างกันโดยการวิจัยส่วนใหญ่ พบว่าเพศหญิงมีทัศนคติที่ดีในการมีคู่ครองมากกว่าเพศชาย ผู้วิจัยจึงนำผลการวิจัยดังกล่าวมาตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า พนักงานเพศหญิงมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานเพศชาย

3.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอายุกับทัศนคติในการมีคู่ครอง

เพ็ญจันทร์ สุขุม (2524:53) ได้ศึกษาสำรวจทัศนคติของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีต่อการเลือกคู่ครองและการวางแผนชีวิต (ศึกษากรณีเฉพาะรหัส 21) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง รหัส 21 ที่ลงทะเบียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2524 จำนวน 120 คน ผลการวิจัยพบว่า อายุ ทั้งนักศึกษาหญิงและนักศึกษาชายต่างก็เห็นว่าคู่สมรสควรมีความคล้ายคลึงกันด้านอายุเป็นส่วนใหญ่ แต่อย่างไรก็ตามถ้าชายแต่งงานกับหญิงสูงอายุกว่าก็ไม่ถือว่าเป็นปมด้อยแต่อย่างใด แสดงว่านักศึกษาส่วนใหญ่ยอมรับว่าอายุที่คล้ายคลึงกันมีความสำคัญต่อคู่สมรสแต่เนื่องจากการศึกษาทำให้นักศึกษามองโลกในลักษณะที่กว้างกว่าเดิม การเรียนรู้และประสบการณ์ทำให้นักศึกษาทั้งชายและหญิงมีความคิดในลักษณะยึดหยุ่นมากขึ้น คือเห็นว่าถ้าชายแต่งงานกับหญิงที่สูงอายุกว่าก็ไม่ถือว่าเป็นปมด้อยแต่อย่างใด

วรารักษ์ ตระกูลสฤณี (2531 : 60) ได้ให้ทัศนะ ในหนังสือ ชื่อ จิตวิทยาการปรับตัว ไว้ว่า หลักเกณฑ์การเลือกคู่ ผู้ชาย ควรจะเลือกหญิงที่มีอายุมากกว่า ผู้หญิง ควรจะเลือกชายที่มีอายุมากกว่า เนื่องจากว่า ชายและหญิงมีความแตกต่างกันในเรื่องของ สรีระวิทยา เพศชายแก่ช้ากว่าเพศหญิง ดังนั้น ควรเลือกคู่ครองที่อายุห่างกันพอสมควร

กรพินธุ์ พรหมศิริ (2537:103) ได้ศึกษาปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อการเลือกคู่ครอง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนายทหารเรือที่สำเร็จระดับปริญญาตรีขึ้นไป และมีช่วงอายุระหว่าง 25-50 ปี ผลการวิจัยพบว่า คนที่มีอายุใกล้เคียงกันมีโอกาสได้รับเลือกเป็นคู่ครองมากกว่าคนที่มีอายุห่างกัน

ฉันทชนก สายสมบัติ (2541 : 104) ได้ศึกษาวิจัย ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเลือกคู่ครองของนายทหารสังกัด บก.ทหารสูงสุด โดยใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตรสังกัด บก.ทหารสูงสุด ที่มีชั้นยศตั้งแต่ ร้อยตรี เรือตรี เรืออากาศตรี จนถึง พันเอก นาวาเอก นาวาอากาศเอก เป็นผู้ที่สมรสแล้ว ผู้ที่ผ่านการสมรสมาแล้ว ผู้ที่หย่าร้างและผู้ที่ยังแยกกันอยู่ โดย

รวมเป็น นายทหารชาย จำนวน 150 คน นายทหารหญิง จำนวน 50 คน ผลการวิจัยพบว่า ด้านอายุ นายทหารสังกัด บก.ทหารสูงสุด ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าควรเลือกคู่ครองที่มีอายุใกล้เคียงกัน มากกว่า เลือกคู่ครองที่มีอายุห่างกัน

กาญจนา ลุศนันท์ (2542 : 183) ได้ให้ทัศนะในหนังสือเรื่อง ศิลปะการดำเนินชีวิต บทที่ 5 ชื่อเรื่อง บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคลในครอบครัว และสังคม โดยให้หลักเกณฑ์ทางสังคมในการเลือกคู่ครองไว้ดังนี้ วัย สังคมไทยนิยมให้ฝ่ายชายมีอายุมากกว่าหญิง ประมาณ 2-5 ปี คู่สมรสที่มีอายุใกล้เคียงกันหรือเท่ากัน หรือหญิงมีอายุมากกว่าชายเพียงไม่กี่ปี ประสบความสำเร็จในชีวิตสมรสได้ ส่วนคู่สมรสที่มีอายุมากกว่ากันเกิน 10 ปี มักมีปัญหาเข้าใจกันไม่ได้ มีการศึกษาคู่สมรสที่อายุต่างกันมากพบว่าหญิงที่มีอายุน้อยจะปรับตัวให้เข้ากับคู่สมรสได้ยากกว่าหญิงที่มีอายุมากและชายที่มีอายุน้อยจะปรับตัวให้เข้ากับคู่สมรสได้ยากกว่าชายที่มีอายุมาก

วิภาดาและคณะ (2545 : 40-41) ได้ศึกษาวิจัยในวิชาประสบการณ์การวิจัย เรื่อง ทัศนคติในการเลือกคู่ครองของบุคคลวัยทำงาน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างได้แก่ พนักงานที่ทำงานอยู่ใน บริษัท เมโทร ซิสเต็มส์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และ บริษัท ไทย แอร์พอร์ต กราวด์ เซอร์วิส เซล จำกัด อยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน พบว่า พนักงานที่มีอายุน้อยมีทัศนคติในการเลือกคู่ครองไม่แตกต่างกับพนักงานที่มีอายุมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของ

ชนิษฐา โพชนุกูล (2521 : 80-83) ได้ศึกษาเจตคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยต่อพฤติกรรมทางเพศของหนุ่มสาวกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง จำนวน 492 คน เป็นชาย 276 คน หญิง 216 คน อายุ 15-30 ปี ผลปรากฏว่า นักศึกษามีแนวโน้มที่จะเลือกคู่ครองควรจะมี ความคล้ายคลึงในด้านการศึกษา อายุ การนับถือศาสนา ฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษาและบุคลิกภาพ

วิภาดา สัมราญทรัพย์สิน (2546) ได้ทำการศึกษานำร่อง (Pilot Study) ข้ำในเรื่อง ปัจจัยทางชีวสังคมและบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวกับทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานเอกชนด้านสื่อสารเทคโนโลยี จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 50 คน โดยเปรียบเทียบตัวแปรทางชีวสังคม คือ เพศ อายุ อายุงาน รายได้ ระดับการศึกษา และตัวแปรทางจิตวิทยา คือ บุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว ผลการวิจัยในเรื่องอายุ ปรากฏว่า พนักงานที่มีอายุน้อยกับพนักงานที่มีอายุมาก มีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกัน

สรุปผลจากการศึกษา จากตำรา เอกสาร รายงานและวิทยานิพนธ์ดังกล่าวข้างต้น ตัวแปรด้านอายุกับทัศนคติในการมีคู่ครอง งานวิจัยโดยส่วนใหญ่พบว่า บุคคลที่มีอายุมากและอายุน้อยมีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า พนักงานที่มีอายุมากกับพนักงานที่มีอายุน้อยมี ทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกัน

3.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับการศึกษากับทัศนคติในการมีคู่ครอง
 เพ็ญจันทร์ สุขุม (2524:53) ได้ศึกษาสำรวจทัศนคติของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีต่อการเลือกคู่ครองและการวางแผนชีวิต (ศึกษาระดับเฉพาะรหัส 21) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง รหัส 21 ที่ลงทะเบียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2524 จำนวน 120 คน ผลการวิจัยพบว่า การศึกษา นักศึกษาส่วนใหญ่ทั้งชายและหญิงต่างก็เห็นว่าคู่สมรสควรมีระดับการศึกษาที่คล้ายคลึงกันหรือไม่แตกต่างกันมากนัก และเห็นว่าการศึกษาที่ต่างกันมากจะนำชีวิตของคู่สมรสประสบประสบความล้มเหลวได้

วรารณณ์ ตระกูลสุชาติ (2531 : 60) ได้ให้ทัศนะ ในหนังสือ ชื่อ จิตวิทยาการปรับตัวไว้ว่า หลักเกณฑ์การเลือกคู่ครอง ระดับการศึกษา ควรเลือกคนที่มีระดับการศึกษาใกล้เคียงกัน เพราะระดับการศึกษาจะบ่งบอกระดับสติปัญญา ระดับความรู้ความคิดของคนได้พอควร เมื่ออยู่ร่วมกันทั้งคู่จะได้ พูดภาษาเดียวกัน

กรพินธุ์ พรหมศิริ (2537 : 103) ได้ศึกษาปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อ การเลือกคู่ครอง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนายทหารเรือที่สำเร็จระดับปริญญาตรีขึ้นไป และมีช่วงอายุระหว่าง 25-50 ปี ผลการวิจัยพบว่า คนที่มีการศึกษาระดับเดียวกันมีโอกาสถูกเลือกเป็นคู่ครอง มากกว่าคนที่มีการศึกษาระดับต่างกัน

กาญจนา ลุคนันทน์ (2542 : 183) ได้ให้ทัศนะในหนังสือเรื่อง ศิลปะการดำเนินชีวิต บทที่ 5 ชื่อเรื่อง บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคลในครอบครัว และสังคม โดยให้หลักเกณฑ์ทางสังคมในการเลือกคู่ครองเกี่ยวกับด้านการศึกษาไว้ดังนี้ คู่สมรสที่มีระดับการศึกษาใกล้เคียงกันจะพูดคุยกันรู้เรื่อง มีความสามารถในการจัดการได้แตกต่างกัน โดยเฉพาะถ้าภรรยามีการศึกษาสูงกว่าสามีมาก อาจทำให้เกิดปัญหาในการปรับตัวของฝ่ายสามีได้ เพราะสังคมไทยถือว่า สามีต้องเป็นผู้นำของครอบครัว

ทวีศักดิ์ ถิระบัญญัติ (2543:1) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ การเลือกคู่ครองและการสมรสของนักเรียนนายร้อยตำรวจ โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนนายร้อยตำรวจ จำนวน 240 คน และนักศึกษาชายจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 230 คน

ผลการวิจัยพบว่า ด้านการเลือกคู่ครอง นักเรียนนายร้อยตำรวจส่วนใหญ่จะใช้เกณฑ์การมีระดับการศึกษาสูง มีหน้าตาดี และเศรษฐกิจดีเป็นเกณฑ์ในการเลือกคู่ครอง

วิภาดาและคณะ (2545: 40-41) ได้ศึกษาวิจัยในวิชาประสบการณ์การวิจัย เรื่อง ทศนคติในการเลือกคู่ครองของบุคคลวัยทำงาน โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พนักงานที่ทำงานอยู่ใน บริษัท เมโทร ซิสเต็มส์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และ บริษัท ไทย แอร์พอร์ต กราวด์ เซอร์วิส เซล จำกัด อยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน พบว่า พนักงานที่มีระดับการศึกษาปานกลางมีทศนคติในการเลือกคู่ครองไม่แตกต่างกับพนักงานที่มีระดับการศึกษาสูง

วิภาดา สํารายทรรพยสิน (2546) ได้ทำการศึกษานำร่อง (Pilot Study) ขึ้นในเรื่อง ปัจจัยทางชีวสังคมและบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวกับทศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานเอกชนด้านสื่อสารเทคโนโลยี โดยเปรียบเทียบตัวแปรทางชีวสังคม คือ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา และตัวแปรทางจิตวิทยา คือ บุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว ผลการวิจัยในเรื่อง ระดับการศึกษา ปรากฏว่า พนักงานที่มีระดับการศึกษาปานกลาง มีทศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีระดับการศึกษาสูง

ผู้วิจัยจึงคิดว่าการวิจัยครั้งหลังสุดน่าจะมีผลน่าเชื่อถือมากกว่าการศึกษาครั้งก่อน ผู้วิจัยจึงนำผลวิจัยครั้งนี้มาตั้งสมมติฐานในการวิจัยนี้ว่า พนักงานที่มีระดับการศึกษาปานกลางมีทศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีระดับการศึกษาสูง

3.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอายุงานกับทศนคติในการมีคู่ครอง

วิภาดาและคณะ (2545:40-41) ได้ศึกษาวิจัยในวิชาประสบการณ์การวิจัย เรื่อง ทศนคติในการเลือกคู่ครองของบุคคลวัยทำงาน โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พนักงานที่ทำงานอยู่ใน บริษัท เมโทร ซิสเต็มส์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และ บริษัท ไทย แอร์พอร์ต กราวด์ เซอร์วิส เซล จำกัด อยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน พบว่า พนักงานที่มีอายุน้อยมีทศนคติในการเลือกคู่ครองไม่แตกต่างกับพนักงานที่มีอายุมาก จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าพนักงานบริษัทไม่ว่าจะมีอายุงานแตกต่างกันอย่างไร จะมีทศนคติในการเลือกคู่ครองใกล้เคียงกัน ทั้งนี้เป็นเพราะอายุงานของพนักงานไม่ได้ส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อการเลือกคู่ครองถ้าจะเลือกคู่ครองก็คงเลือกจากบุคคลนั้นสามารถเป็นผู้นำ มีความตั้งใจในการทำงาน สามารถเลี้ยงครอบครัวได้

อย่างไรก็ตามเนื่องจากงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับอายุงาน กับทศนคติในการมีคู่ครองมีน้อยมากทำให้ไม่สามารถคาดคะเนได้ว่าตัวแปรเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร ฉะนั้นในการวิจัย

ครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาสำรวจกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานบริษัท เมโทร ซิสเต็มส์คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) จำนวน 50 คน เป็น ชาย 13 คน หญิง 37 คน โดย

วิภาดา สำราญทรัพย์สิน (2546) ได้ทำการศึกษาซ้ำอีกครั้งปรากฏผลว่า พนักงานที่มีอายุงานมากมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีอายุงานน้อย ผู้วิจัยจึงคิดว่าการศึกษาครั้งหลังสุดน่าจะมีผลน่าเชื่อถือมากกว่าการศึกษาครั้งก่อน จึงนำผลวิจัยครั้งนี้มาตั้งสมมติฐานว่า พนักงานที่มีอายุงานมากมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีอายุงานน้อย

3.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรายได้กับทัศนคติในการมีคู่ครอง

เพ็ญจันทร์ สุกม (2524:53) ได้ศึกษาสำรวจทัศนคติของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีต่อการเลือกคู่ครองและการวางแผนชีวิต (ศึกษารณิเฉพาะรหัส 21) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง รหัส 21 ที่ลงทะเบียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2524 จำนวน 120 คน ผลการวิจัยพบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจ นักศึกษาส่วนใหญ่ทั้งชายและหญิงต่างความเห็นคล้ายคลึงกันว่าคู่ครองควรมีฐานะไม่แตกต่างกันนักซึ่งตรงกับการศึกษาของ ทิวา โดยทั่วไปแล้วชายหญิงมักมีความโน้มเอียงที่จะเลือกคู่ครองที่มีฐานะเท่าเทียมกับตน เพราะคู่สมรสที่มีฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคมแตกต่างกันมาก มักจะมีปัญหาในการอยู่ร่วมกันไม่มากนัก

วราภรณ์ ตระกูลสุษดี (2531:60) ได้ให้ทัศนะ ในหนังสือ ชื่อ จิตวิทยาการปรับตัว ไว้ว่า หลักเกณฑ์การเลือกคู่ครอง ฐานะความเป็นอยู่ การเลือกคู่เพื่อจะได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขนั้น ทั้งคู่ควรมีฐานะความเป็นอยู่สภาพสังคม เศรษฐกิจใกล้เคียงกัน เพราะมาตรฐานการดำรงชีวิต รูปแบบการใช้ชีวิต วิธีการคิด การตัดสินใจ และการกระทำจะไม่แตกต่างกันมากจนเกินไป ส่งผลให้ช่วยลดปัญหาการปรับตัวเมื่อต้องใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน

กาญจนา ลุศนันท์ (2542:184) ได้ให้ทัศนะในหนังสือเรื่อง ศิลปะการดำเนินชีวิต บทที่ 5 ชื่อเรื่อง บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคลในครอบครัว และสังคม โดยให้หลักเกณฑ์ทางสังคมในการเลือกคู่ครอง ดังนี้ ฐานะทางเศรษฐกิจ คู่สมรสที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่แตกต่างกันมากนักจะปรับตัวได้ง่ายแต่ถ้ามีฐานะแตกต่างกันมาก อาจทำให้เกิดปมด้อยที่ต้องพึ่งพาอาศัยฝ่ายที่มีฐานะ หรือเกิดการกดขี่ข่มเหงจากฝ่ายที่มีฐานะ

วิภาดาและคณะ (2545:40-41) ได้ศึกษาวิจัยในวิชาประสบการณ์การวิจัย เรื่อง ทัศนคติในการเลือกคู่ครองของ บุคคลวัยทำงานโดยใช้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พนักงานที่ทำงานอยู่ใน บริษัท เมโทร ซิสเต็มส์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และ บริษัท ไทย แอร์พอร์ต กราวด์ เซอร์วิส เซส

จำกัด อยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน พบว่า พนักงานที่มีรายได้น้อย มีทัศนคติในการเลือกคู่ครองไม่แตกต่างกับพนักงานที่มีรายได้มาก

วิภาดา สำราญทรัพย์สิน (2546) ได้ทำการศึกษานำร่อง (Pilot Study) ชำในเรื่องปัจจัยทางชีวสังคมและบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวกับทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานเอกชนด้านสื่อสารเทคโนโลยี โดยเปรียบเทียบตัวแปรทางชีวสังคม คือ เพศ อายุ อายุงาน รายได้ ระดับการศึกษา และตัวแปรทางจิตวิทยา คือบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว ผลการวิจัยในเรื่องรายได้ปรากฏว่า พนักงานที่มีรายได้น้อยกับพนักงานที่มีรายได้มาก มีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกัน

สรุปผลจากการศึกษา จากตำรา เอกสาร รายงานและวิทยานิพนธ์ดังกล่าวข้างต้น ตัวแปรด้านรายได้กับทัศนคติในการมีคู่ครอง งานวิจัยโดยส่วนใหญ่พบว่า พนักงานที่มีรายได้น้อย และพนักงานที่มีรายได้มากมีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า พนักงานที่มีรายได้น้อยกับพนักงานที่มีรายได้มากมีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกัน

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

4.1 ทฤษฎีบุคลิกภาพ

นักจิตวิทยาหลายท่านได้เสนอแนวความคิดและทฤษฎีบุคลิกภาพที่น่าสนใจหลายทฤษฎีเพื่ออธิบายบุคลิกภาพมนุษย์ดังนี้ (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2544 : 156-158)

4.1.1 ทฤษฎีบุคลิกภาพตามแนวคิดของ จุง

โครงสร้างบุคลิกภาพ

จุงเรียกโครงสร้างบุคลิกภาพว่า Psyche ประกอบด้วยระบบต่าง ๆ ซึ่งทำงานร่วมกัน ได้แก่ Ego, Personal Unconscious, Complexes, Collective Unconscious หรือ Archetypes, Persona, Anima, และ Shadow ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

1. Ego คือ จิตสำนึก ประกอบด้วยการจำได้หมายถึงความรู้ที่ประกอบด้วย สติสัมปชัญญะรวมทั้งความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ทำหน้าที่เกี่ยวกับการรู้จักอัตภาพแห่งตน (Identity)

2. Personal Unconscious คือจิตใต้สำนึก เป็นส่วนประสบการณ์ของจิตสำนึกมาก่อนแต่ถูกเก็บกด อย่างไรก็ตามก็สามารถดึงขึ้นมาอยู่ในจิตสำนึกได้ จุงอธิบายว่าประสบการณ์จิตสำนึกและจิตใต้สำนึกเป็น ประสบการณ์ที่สลับเปลี่ยนกันไปมา ถ้าความคิดความรู้สึกต่าง ๆ ในจิตใต้สำนึกรวมตัวกันเข้าเป็นกลุ่มๆ เป็นหม่อมมัดของพฤติกรรม สิ่งๆที่รวมกันนั้น เรียกว่า "ปม" (Complex) เช่นปมแม่ ได้แก่ความคิดความรู้สึกเกี่ยวกับแม่ของผู้ใดผู้หนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและบุคลิกภาพของเขาทั้งทางโดยตรงและโดยอ้อมทั้งทางลบและทางบวก ตัวอย่างเช่น ชายหนุ่ม

ซึ่งเลือกแต่งงานกับผู้หญิงซึ่งมีอุปนิสัยใจคอเหมือนแม่ของเขา แสดงว่าปมแม่ในจิตเขามีอิทธิพลในการเลือกคู่ครอง

3. Collective Unconscious เป็นกระบวนการจิตใต้สำนึกที่ส่งสมลักษณะบุคลิกภาพมาหลายชั่วอายุคน มนุษย์ทุกชาติทุกภาษามีลักษณะ Collective Unconscious ด้วยกันทั้งนั้น จุงเรียกกระบวนการนี้ว่า Archetype เขายกตัวอย่าง Archetype ประเภทหนึ่งว่า มนุษย์ชาติย่อมมีแม่ ทารกเกิดมาพร้อมกับมีแนวคิดติดตัวมาแล้วว่าจะต้องพบแม่และทำอะไร ๆ กับแม่บ้าง เป็นญาณสร้างสมมาในสมองแล้ว จากประสบการณ์ตั้งแต่อดีตของชาติพันธุ์

4. Persona คือ ภาวะซึ่งเรียกว่า หน้ากาก ที่คนสวมเพื่อทำบทบาทตามหน้าที่ที่รับมอบให้แสดงต่อคนดู ตามความจริงของชีวิต Persona คือภาวะที่คนต้องแสดงตนหรือพฤติกรรมตามที่สังคมคาดหวัง หรือตามประเพณีนิยม และบางครั้งก็เพื่อสนองแรงจูงใจ Archetype หรือบางครั้งก็เพื่อสร้างความประทับใจให้แก่บุคคลที่ได้พบเห็นติดต่อเกี่ยวข้อง หากการแสดงบทบาทเช่นนี้มีความขัดแย้งกับลักษณะบุคลิกและนิสัยที่แท้จริงของตนอย่างมาก บุคคลนั้นก็ขาดความเป็นตัวของตัวเอง ขาดความมั่นใจในตนเอง ถ้าเป็นมาก ๆ ก็เหมือนกับว่าตัวเองมีบุคลิกแบบเล่นละครหลอกตัวเองและผู้อื่นตลอดเวลา

5. Anima และ Animus จุงเชื่อว่าทุกคนมีลักษณะความเป็นหญิงและชายอยู่ในตัว ทั้งทางกายภาพ อารมณ์และจิตใจ จุงเรียกลักษณะชายว่า Anima ลักษณะหญิงว่า Animus

6. Shadow คือ ส่วน Archetype ที่มนุษย์กับสัตว์มีเหมือนกัน เป็นส่วนถูกบดบังอยู่ในจิตใต้สำนึก ขนบประเพณี และ Persona เช่น ความก้าวร้าว ความต้องการได้รับการสนองจากแรงขับทางเพศ

7. Self คำอธิบายของจุงเรื่อง Self ค่อนข้างเข้าใจยาก เขาบอกว่า Self คือแกนกลางของบุคลิกภาพ เป็นจุดรวมลักษณะอื่น ๆ ของบุคลิกภาพให้มีการประสมประสานกันอย่างมีความสมดุลและมั่นคง ระบบอื่น ๆ ของบุคลิกภาพต้องมาจากตัวแกนกลางนี้ มนุษย์แสวงหา Self แต่น้อยคนนักสามารถไปถึง จุงกล่าวว่าบุคคลจะบรรลุภาวะ Self เต็มที่ด้วยมรรคทางศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาสนาตะวันออก คนส่วนมากเริ่มแสวงหา Self เมื่ออย่างเข้าสู่วัยกลางคน Self เป็นจุดกลางระหว่างจิตสำนึกและจิตใต้สำนึก

8. Attitude จุงแบ่งบุคลิกภาพออกเป็น 2 ลักษณะกว้าง ๆ คือ Extraversion และ Introversion ลักษณะ Extraversion คือบุคลิกแบบนิยมเข้าหาสิ่งแวดล้อมนอกตัวทั้งที่เป็นวัตถุบุคคลและสังคม ลักษณะ Introversion คือบุคลิกที่ตรงกันข้ามกับแบบ Extraversion ลักษณะทั้ง 2 แบบ นี้ย่อมมีส่วนอยู่ในคนคนเดียวกัน ผู้ใดมีลักษณะอย่างแรกมากกว่าอย่างหลัง ก็จัด

ผู้นั้นเป็นพวกชอบแสดงตัว (Extravert) ถ้าลักษณะอย่างหลังมีมากกว่าอย่างแรกผู้นั้นก็มีพฤติกรรมต่าง ๆ น้อมไปในทางชอบเก็บตัวสนใจเฉพาะเรื่องของตัวเอง (Introvert)

4.1.2 ทฤษฎีบุคลิกภาพตามแนวคิดของไอเซนค

ทฤษฎีของไอเซนค อธิบายถึงแบบบุคลิกภาพที่อยู่ใน มิติเปิดเผย และมิติเก็บตัว ไอเซนค มิได้เป็นคนบัญญัติศัพท์ Extravert Introvert เขานำการศึกษาของคาร์ล จี จุง (Carl G. Jung 1875-1961) เขาอธิบายว่า คน Extrovert คือเปิดเผย (หรือแสดงตัว) เมื่อประสบปัญหา มักจะลดความเครียดโดยการคลุกคลีอยู่กับเพื่อนฝูง กล่าวคือมีความโน้มเอียงที่จะคบหาเพื่อนฝูงไว้มาก ๆ ชอบแต่งตัวดี และประพฤติตนอยู่ในกรอบประเพณี ส่วนคน Introvert ซึ่งชอบเก็บตัว มักจะมีอาการหมกมุ่นครุ่นคิดหันเข้าหาตัวเองเมื่อเกิดทุกข์หรือการขัดแย้ง และจะมีลักษณะประกอบคือ ซื่อาย ชอบทำงานของตัวเองคนเดียว

ทฤษฎีสองมิติของไอเซนค น่าสนใจเพราะเขานำมิติเปิดเผย-เก็บตัว มาผสมกับอีกมิติหนึ่งคือ มั่นคง-หวั่นไหว คือเพิ่มมิติความไวของอารมณ์เข้ามา เนื่องด้วยเห็นว่าอารมณ์มีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับปฏิกิริยาที่บุคคลจะแสดงออก พวกที่มั่นคงจะสามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี ไม่ตื่นเต้นง่าย สงบและสมถะเสมอ ส่วนพวกที่หวั่นไหวอารมณ์จะเปลี่ยนแปลงได้ง่าย หงุดหงิด ใจน้อย กังวล อยู่ไม่เป็นสุข

ไอเซนค ได้สร้างทฤษฎีบุคลิกภาพโดยการสังเกตลักษณะนิสัยของกลุ่มประชากร และนำลักษณะที่แตกต่างกันมาหาความสัมพันธ์โดยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยแบ่งบุคลิกภาพออกเป็น 2 มิติ มิติหนึ่งเป็นการแสดงออกคู่ค้ำกับการเก็บตัว (Extroversion – Introversion) และอีกมิติหนึ่งเป็นการหวั่นไหวในสภาวะอารมณ์คู่ค้ำกับอารมณ์มั่นคง (Neuroticism- Stability) และได้ แบ่งบุคลิกภาพออกเป็น 4 แบบ คือ

1. บุคลิกภาพแบบอารมณ์มั่นคง - แสดงออก (Stable-Extrovert) มีลักษณะนิสัยเปิดเผย ให้ ความร่วมมือ ใจกว้าง มีชีวิตชีวา ชอบนำกลุ่ม
2. บุคลิกภาพแบบหวั่นไหว-แสดงออก (Neurotic-Extrovert) มีลักษณะชอบกิจกรรมก้าวร้าว ฉุนเฉียว ตื่นเต้นง่าย
3. บุคลิกภาพแบบมั่นคง – เก็บตัว (Stable-Introvert) มีลักษณะยอมตามควบคุมตัวเอง ได้ดี รักสงบ
4. บุคลิกภาพแบบหวั่นไหว-เก็บตัว (Neurotic-Introvert) มีลักษณะเก็บตัว คิดในแง่ร้าย ไม่ยืดหยุ่น

ซึ่งบุคลิกภาพทั้ง 4 แบบ นี้ สามารถที่จะสังเกตและวัดได้โดยการกำหนดสถานการณ์ในรูปแบบของข้อคำถามเพื่อให้ผู้ตอบตัดสินใจว่า รู้สึกหรือกระทำตามข้อคำถามในแบบทดสอบหรือไม่ ซึ่งแบบสำรวจบุคลิกภาพของไอเซนค (Eysenck) มีลักษณะการประเมินบุคลิกภาพด้วยวิธีนี้คือ มิติแรกเป็นด้านการแสดงตัว และเก็บตัว ซึ่งประกอบด้วยลักษณะย่อย ๆ ได้แก่ การมีส่วนร่วม ไม่ร่วมมือ เข้าสังคม แยกตัว เข้าใกล้ ถอยหนี กระตือรือร้น เฉื่อยชา มิติที่สองเป็นลักษณะทางอารมณ์ได้แก่ เป็นคนเข้มแข็ง อ่อนแอ มั่นคง ไม่มั่นคง ลักษณะการแสดงออกทางอารมณ์ เช่น ความวิตกกังวล และอื่น ๆ

4.2 ความหมายของบุคลิกภาพ

ความหมายของบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว

ไอเซนค (นวลละออง สุภาผล. 2534 : 64 ; Eysenck. 1970 : 59-60) ให้ความหมายของลักษณะบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว ไว้ดังนี้

ลักษณะบุคลิกภาพเก็บตัว (Introvert Personality) หมายถึง บุคคลที่มีลักษณะเงียบขรึม ชอบคิดพิจารณาตนเอง ไม่ชอบการพบปะพูดคุยกับบุคคลอื่นยกเว้นคนใกล้ชิดหรือเพื่อนสนิท ชอบอ่านหนังสือมากกว่าเข้าสังคม ชอบวางแผนต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้า รับการกระตุ้นจากภายนอกได้น้อย ไม่ชอบความตื่นเต้น ใช้ชีวิตอย่างเคร่งเครียดมีระเบียบแบบแผน ควบคุมอารมณ์และความรู้สึกได้ดี โดยปกติไม่มีความประพุดิในทางก้าวร้าว ค่อนข้างมองโลกในแง่ร้าย มีค่านิยมที่ยึดมาตรฐานทางศีลธรรม หรือกล่าวโดยสรุปลักษณะเก็บตัว คือ บุคคลที่มีการควบคุมตนเอง และมีพฤติกรรมรับผิดชอบ

ลักษณะบุคลิกภาพแสดงตัว (Extravert Personality) หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถในการเข้าสังคม ชอบงานสังสรรค์รื่นเริง มีเพื่อนมาก ช่างพูดช่างคุย ไม่ชอบการเรียนหรือการทำงานตามลำพัง ชอบความตื่นเต้น รับการกระตุ้นจากภายนอกได้มาก ชอบการเปลี่ยนแปลง ชอบทำกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดเวลา ไม่ชอบอยู่นิ่ง ชอบความเป็นอิสระและชอบความสนุกสนาน ตลกขบขัน ค่อนข้างมองโลกในแง่ดี ก้าวร้าวและอารมณ์เสียได้ง่าย หรือกล่าวโดยสรุปลักษณะแสดงตัว คือ บุคคลที่มีความสามารถทางสังคมและแรงกระตุ้นในตนเอง

คาร์ล กุสตาฟ จุง (Carl Gustav Jung) (สถิต วงศ์สุวรรณค์. 2540 : 63-64) ได้ให้ความหมายบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวดังนี้

บุคลิกภาพแสดงตัว คือ บุคคลที่มีบุคลิกภาพชอบแสดงออกเป็นบุคคลที่เปิดเผย กล่าวแสดงออก ชอบงานสังคม การสร้างสรรค์ และสนใจเรื่องราวของผู้อื่น มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถปรับตัวได้ดี

บุคลิกภาพเก็บตัว คือ ลักษณะเฉยเมย เก็บตัว ซ้ำๆ ไม่ชอบและไม่สนใจเรื่องของผู้อื่น ชอบความเงียบสงบ ไม่วุ่นวาย เป็นคนไม่ค่อยพูด จะคิดและฝันเองตามลำพัง เมื่อประสบปัญหา มักจะหลีกเลี่ยง

<http://www.home.rsu.ac.th/~hrd/thai/content03/service01.htm>. Accessed June 27,2002 ให้ความหมายของคำว่า บุคลิกภาพแสดงตัว คือ พวกชอบติดต่อกับผู้อื่น (Extrovert) พวกนี้เป็นพวกที่ชอบติดต่อกับบุคคลภายนอกและอยากรู้เรื่องคนอื่น

บุคลิกภาพเก็บตัว (Introvert) คือ พวกชอบเห็นแก่ตัว พวกนี้เป็นพวกที่ไม่ชอบยุ่งเกี่ยวกับใคร มีความคิดความอ่าน หรือความเห็นแต่ในส่วนที่เป็นความคิดของตนเอง

ความหมายของบุคลิกภาพทั่วไป

คำว่า Personality มีรากศัพท์มาจากคำว่า Persona ซึ่งเป็นภาษาละติน ซึ่งหมายถึง หน้ากากที่ตัวละครสวมใส่เวลาแสดงละคร (นิภา นิธิยาน. 2530 : 23) แล้วตัวละครแต่ละตัวก็จะแสดงบทบาทให้เหมาะสมสอดคล้องกับหน้ากากที่ตัวเองสวมใส่อยู่นั้น ได้มีนักการศึกษาและนักจิตวิทยาให้คำนิยามของบุคลิกภาพไว้แตกต่างกันหลายท่าน ดังต่อไปนี้

ไอเซนค (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2544 ; อ้างอิงจาก Eysenck. n.d.) ได้อธิบายว่า บุคลิกภาพ คือการกระทำทั้งหมด หรือแบบของพฤติกรรมทั้งหมดของอินทรีย์ ที่ได้รับมาจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมบุคลิกภาพเกิดจากการปะทะสัมพันธ์ระหว่างส่วนสำคัญ 4 ส่วน คือ ความคิด ลักษณะนิสัย อารมณ์และความรู้สึก และองค์ประกอบทางร่างกาย

ม.ล. ต้อย ชุมสาย (2508 :348) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือ กระบวนการรวมหน่วยอันหนึ่ง อันประกอบขึ้นด้วย รูปร่าง ลักษณะและพฤติกรรมซึ่งเป็นเครื่องส่งนิสัยของคนคนหนึ่ง และซึ่งทำให้คนอื่นกำหนดคุณค่าของคนนั้นด้วยอาเวศ ไม่ใช่ด้วยพหุปัญญา หรือ เซาว์น ปัญญา

วิจิตร อวระกุล (<http://www.supas@colour-n-style.com>. Accessed June 27,2002) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือ ทุกสิ่งทุกอย่าง ที่รวมกันขึ้นเป็นตัวตน เช่น รูปร่าง หน้าตา ท่าทาง กิริยามารยาท การแต่งกาย การแสดงออก การพูด การคิด ความรู้สึกนึกคิด ทัศนคติ ความต้องการ อารมณ์ ความสนใจ

กมลรัตน์ กรีทอง (<http://www.supas@colour-n-style.com>. Accessed June 27,2002) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือ การแสดงออก แต่ละบุคคลที่แสดงถึงความมีเอกลักษณ์ของตนเอง โดยแสดงออกทั้งทางด้านภาษากายคำและด้านภาษาท่าทาง

สุชา จันทน์เอม (2541 : 79) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะต่าง ๆ ที่รวมกันในตัวบุคคลและวิธีการแสดงออกทางพฤติกรรม ไม่จำเป็นว่าพฤติกรรมหรือคุณลักษณะเหล่านั้นจะต้องดีหรือไม่ดี ผิดหรือถูก

เดโช สนวนานนท์ (2510 : 118) ได้สรุป ความหมายของบุคลิกภาพว่า บุคลิกภาพเป็นผลรวมของอาการตอบสนองต่าง ๆ ของร่างกาย และเป็นการพัฒนาในระยะยาว มีความแตกต่างกันออกไปตามแต่ละบุคคล

แคทเทิล (พรทิพย์ เขียวไพสิฐ. 2542 : 9 ; Cattell. 1970 : 102) ได้ให้ความหมายบุคลิกภาพว่า เป็นสิ่งช่วยในการทำนายได้ว่า บุคคลจะทำอะไรในสถานการณ์ที่กำหนดให้ บุคลิกภาพ เป็นเรื่องพฤติกรรมทั้งหมดของบุคคลทั้งที่เปิดเผยและซ่อนเร้นอยู่ในภายใน

บุคลิกภาพในนิยามตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายว่า บุคลิกภาพ คือ สภาพนิสัยจำเพาะคน (ราชบัณฑิตยสถาน 2525 : 474) นอกจากนี้ยังรวมไปถึงลักษณะนิสัยประจำตัวทั้งหมด ที่มีอยู่ทั้งด้านกายภาพ จิตใจ อารมณ์ และสังคม ซึ่งเป็นส่วนประกอบทั้งหมดของบุคคล

จรรยา (ไม่ปรากฏนามสกุล) และดวงกมล (ไม่ปรากฏนามสกุล) (<http://www.supas@colour-n-style.com>. Accessed June 27,2002) ได้ให้ความหมายว่า บุคลิกภาพ หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ที่เป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไป ว่าเป็นลักษณะเฉพาะของบุคคลนั้น อันประกอบด้วยพฤติกรรมที่แสดงออก และลักษณะเฉพาะภายในของบุคคล ซึ่งทำให้บุคคลนั้นมีความแตกต่างจากบุคคลอื่น

เปลื้อง ณ นคร และพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน

http://www.sbac.ac.th/student_work/dp3/room5/mannes/h6.html. Accessed June 27,2002) ฉบับ 2525 ให้ความหมาย บุคลิกภาพไว้ว่า สภาพเฉพาะตัวบุคคล รูปร่าง ท่าทาง ความรู้ ปฏิภาณ ฯลฯ ของแต่ละคน เรียกว่า บุคลิกภาพของผู้นั้น

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ เล่ม10

<http://www.kanchanapisek.or.th/kp6/book10/chapter7/t10-7-11.htm>. Accessed June 27,2002) ได้ให้คำจำกัดความ ไว้ว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะภายนอกและลักษณะภายในทั้งหมดของบุคคล นับตั้งแต่รูปร่างหน้าตา กิริยาท่าทาง เจตคติ แรงจูงใจ สติปัญญาความ

สามารถ ปฏิกริยาตอบสนองทางอารมณ์ ลักษณะประจำตัวต่าง ความนึกคิด ความรู้สึกที่บุคคลนั้นมีต่อตนเอง

<http://www.medinfo.psu.ac.th/mednews2/n160/n9.htm>. Accessed (June 27,2002) บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะต่าง ๆ ของแต่ละบุคคลที่รวมกันแล้วทำให้บุคคลนั้นแตกต่างกับบุคคลอื่นๆ ลักษณะต่างๆ เหล่านี้ได้แก่ อุปนิสัยใจคอ ความสนใจ ทักษะคติ ตลอดจนพฤติกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลนั้นแสดงออกมา

<http://www.home.rsu.ac.th/~hrd/thai/content03/service01.htm>. Accessed (June 27, 2002) บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะอันเป็นของจำเพาะแต่ละบุคคล ซึ่งแสดงออกถึงท่าทาง ความรู้สึกนึกคิด ความเฉลียวฉลาด ตลอดจนกิจกรรมารยาท ลักษณะนิสัยและอุปนิสัย

ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2539 : 259) บุคลิกภาพ คือ ผลรวมอย่างมีระบบของพฤติกรรมต่าง ๆ ตลอดจนทัศนคติและค่านิยมซึ่งแสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัยเฉพาะตัวบุคคล

4.3 ธรรมชาติของบุคลิกภาพมนุษย์

สมมติฐานโดยทั่วไปเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์สามารถจำแนกได้ดังนี้ (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2544 : 320)

1. อินทรีย์ของมนุษย์มีคุณลักษณะพิเศษจำเพาะที่แตกต่างไปจากเผ่าพันธุ์อื่น ๆ เพราะสามารถจะนำคุณลักษณะพิเศษดังกล่าวนี้มาศึกษาถึงความสำคัญของการศึกษาทางด้านบุคลิกภาพได้โดยตรงถ้ามีการเปรียบเทียบกับเผ่าพันธุ์อื่น ๆ แล้วจะเห็นว่าบุคลิกภาพจะได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางด้านชีววิทยาน้อยกว่า แต่กลับได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางด้านจิตสังคมสามารถติดต่อสื่อสารและเชื่อมต่อกับรูปแบบพฤติกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสังคมเดียวกันนอกเหนือไปจากนั้น สิ่งที่สำคัญอย่างมากในการทำความเข้าใจในบุคลิกภาพของมนุษย์ ได้แก่ อินทรีย์ของมนุษย์มีอัตราพัฒนาการให้มีความพร้อมทางด้านวุฒิภาวะช้ากว่าเผ่าพันธุ์อื่น ๆ ที่มีการแสดงออกได้อย่างชัดเจนและรวดเร็ว

2. พฤติกรรมของมนุษย์มีความสลับซับซ้อน การทำความเข้าใจในบุคลิกภาพจึงจะเป็นเรื่องที่ยากกว่าการทำความเข้าใจได้โดยง่ายการแสดงผลพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งอาจเป็นเพียงแค่ตัวอย่างหนึ่งของบุคลิกภาพโดยรวมของมนุษย์เท่านั้น ซึ่งจะมีตัวแปรของจำนวนเหตุผลอย่างหลากหลายในการแสดงออกของแต่ละบุคคลประกอบกันบางครั้งอาจแสดงตรงกันข้ามกับความคิดหรือความรู้สึกแต่บางครั้งแสดงตามความรู้สึกที่แท้จริง จึงเป็นเหตุให้มีความแตกต่างกันมาก

จากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่งถึงแม้ว่าการสังเกตพฤติกรรมรวมถึงผลลัพธ์ของการตอบสนองจะมีความเหมือนกันก็ตาม จึงเป็นสิ่งที่ยากจะคาดคะเนหรือทำนายได้ เหตุการณ์ อย่างเดียวกันอาจมีความเข้าใจที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคล ความสลับซับซ้อนจึงเกิดขึ้นด้วยเหตุผลที่ว่าพฤติกรรมของมนุษย์มิได้เป็นผลมาจากบุคลิกลักษณะเพียงอย่างเดียวแต่ยังมีความสัมพันธ์กับเหตุการณ์และบริบทของสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

3. พฤติกรรมไม่ได้แสดงออกปรากฏให้เห็นเสมอไป ซึ่งจะไม่มีการกำหนดไว้แน่นอนของความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและสาเหตุที่เกิดขึ้น ดังจะพบว่าบุคคล 2 คน อาจจะมีพฤติกรรมที่เหมือนกันแต่จะมีสาเหตุของพฤติกรรมที่แตกต่างกันในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ดังนั้นเพื่อทำความเข้าใจความหมายของการกระทำในแต่ละบุคคล เราจึงควรที่จะศึกษาบางสิ่งบางอย่างเกี่ยวกับบุคคลที่เราสนใจสัมพันธ์ด้วยหรือเหตุการณ์ที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมออกมาจะทำให้เกิดความเข้าใจในมูลเหตุแห่งพฤติกรรมได้ดียิ่งขึ้น

4. เราไม่สามารถจะทราบหรือควบคุมองค์ประกอบที่มีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ได้เสมอไป อาทิเช่น แนวความคิดของจิตไร้สำนึก (Unconscious Mind) อาจจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของเราก็เป็นไปได้ ที่จะไม่สามารถอธิบายได้ว่าทำไมเราจึงกระทำตรงกันข้ามกับความรู้สึกหรือความปรารถนาต่าง ๆ

4.4 องค์ประกอบของบุคลิกลักษณะ

สกลิต วงศ์สุวรรณค์ (2540 : 132) ได้แบ่งองค์ประกอบของบุคลิกลักษณะเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้

1. บุคลิกลักษณะทางกายภาพ อันประกอบไปด้วยลักษณะรูปร่างหน้าตา การพูดจา กิริยาท่าทาง รวมไปถึงเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย เครื่องประดับต่าง ๆ

2. บุคลิกลักษณะในจิตใจ ได้แก่ อุปนิสัยใจคอ ขารมณั ความสามารถเฉพาะตัว ความสนใจ ความประพฤติ

มุมมองของบุคลิกลักษณะในแง่ของวิทยาศาสตร์

ตามหลักการแล้วนักจิตวิทยาจะให้ความสำคัญกับองค์ประกอบ 2 ส่วนที่ใช้ในการตัดสินใจหรือประเมินบุคลิกลักษณะดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบทางด้านชีววิทยา (Biological) แบ่งได้ดังนี้

1.1 ของเหลวภายในร่างกาย (Body Humors) ของเหลวภายในร่างกายเป็นสารประกอบที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพโดยรวมของร่างกาย ถ้ามีปริมาณสัดส่วนที่เหมาะสม แต่ในกรณีนี้ที่

สัดส่วนของเหลว เหล่านี้ความไม่สมดุลเกิดขึ้นก็จะนำไปสู่การเจ็บป่วยในที่สุด ของเหลวเหล่านี้ได้แก่ น้ำดีสีดำนํ้าดีสีเหลือง กระแสโลหิต และเสมหะ บุคคลที่มีของเหลวนํ้าดีสีดำนในปริมาณที่มากจะมีบุคลิกภาพเศร้าโศกและมีระยะของความเศร้ายืนยาวไปบุคคลที่มีของเหลวนํ้าดีสีเหลืองในปริมาณมากที่มีบุคลิกภาพโกรธง่าย บุคคลที่มีของเหลวกระแสโลหิตในปริมาณที่มากจะมีบุคลิกภาพร่าเริง แจ่มใส มีความสุข กระตือรือร้น
สรุปแล้วนักจิตวิทยาสมัยใหม่จะไม่เชื่อถือในแนวความคิดนี้

1.2 การทำงานของต่อม (Glandular Activities) นักจิตวิทยาเชื่อว่าการทำงานของระบบต่อมมีส่วนกำหนดแบบแผนของบุคลิกภาพไม่ว่าจะเป็นการทำงานที่มากจนเกินไปหรือน้อยจนเกินไป โดยสังเกตได้จากการทำงานที่ผิดปกติของต่อมไทรอยด์เป็นตัวอย่างในเบื้องต้น

1.3 ประเภทของร่างกาย (Body Types) จากการที่ Kretschmer ได้แบ่งประเภทของบุคคลออกเป็น 4 ลักษณะ Leptosome Type จะมีลักษณะบุคลิกภาพแบบเก็บตัว Pyknics Type จะมีลักษณะร่าเริงแจ่มใส Dysplastic Type จะมีลักษณะรูปร่างสูงใหญ่ผิดปกติ สถิติปัญญาต่ำ Athletic type มีอุปนิสัยสนุกสนาน ร่างกายแข็งแรง ดังที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมด อาจจะมี ความใกล้เคียงกับความเป็นจริงหรือแตกต่างกันไปบ้างแต่ก็ยังมีความสัมพันธ์กับโครงสร้างทางบุคลิกภาพของบุคคล

1.4 รูปแบบของกิจกรรมทางสมอง (Brain Activity Patterns) ผลงานวิจัยชิ้นหนึ่งที่ได้แสดงให้เห็นว่าขั้วไฟฟ้าที่ผูกติดกับทรวงด้านหน้าและด้านหลังของศีรษะจะนำไปสู่การบันทึกเคลื่อนไฟฟ้าที่ปรากฏออกมาอย่างละเอียดอ่อน ซึ่งก็มีหลักฐานที่สามารถยืนยันได้ว่าการบันทึกของคลื่นไฟฟ้านี้จะมีความแตกต่างจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบเปิดเผย (Extrovert) และเก็บตัว (Introvert)

2. องค์กรประกอบของนิสัยที่แสดงออกและความคิด (Habits of Overt Action and Thought) ประกอบไปด้วยส่วนสำคัญดังนี้

2.1 การเก็บตัวและการเปิดเผย (Introvert and Extrovert) ทั้ง 2 บุคลิกภาพจะมีข้อแตกต่างกัน กล่าวคือ บุคลิกภาพแบบแรกจะมีลักษณะค่อนข้างขี้อาย ไม่กล้าเข้าสังคมซึ่งจะตรงกันข้ามกับบุคลิกภาพประเภทที่ 2 ที่ชอบเข้าสังคมและมีความคล่องแคล่ว

2.2 ลักษณะของบุคลิกภาพ (Traits of Personality) เป็นเรื่องยากที่จะจำแนกบุคลิกภาพของบุคคลได้อย่างชัดเจน ดังนั้นลักษณะของบุคลิกภาพจึงอาจจะยังสรุปไม่ได้

2.3 อุปนิสัย (Characteristics) ถึงแม้ว่าอุปนิสัยจะไม่มีตัวตนที่แน่นอนแต่เราก็สามารถสังเกตได้จากสิ่งที่บุคคลถ่ายทอดความคิดความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่มักจะแสดงออกให้เห็น บ่อย ๆ

4.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวกับทัศนคติในการมีคู่ครอง

สำหรับการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวกับทัศนคติในการมีคู่ครอง ยังไม่พบว่ามีผู้ใดเคยศึกษามาก่อน แต่มีผู้ทำการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพในด้านอื่น ๆ ดังนี้

✓ ขนิษฐา โพชนุกูล (2521:20) ได้ศึกษาทัศนคติของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยในการเลือกคู่ครองและการวางแผนครอบครัวโดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าวิทยาเขตเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 492 คน ประกอบด้วย เพศชาย 276 คน และเพศหญิง 216 คน กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 15-30 ปี เป็นโสด นับถือศาสนาพุทธ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีแนวโน้มที่จะเลือกคู่ครองที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาที่มีความเห็นว่าคู่ครองควรจะมี ความคล้ายคลึงกันในด้านนับถือศาสนา ฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษา และบุคลิกภาพ

✓ เรืองใจ เฉลิมชัยกร(2523:62) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ชั้นปีที่ 4 ที่มีต่อการเลือกคู่ครอง (ศึกษาเฉพาะกรณี นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์รหัส 204) ผลการวิจัยพบว่า ด้านบุคลิกภาพ นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นไม่แตกต่างกัน คือคู่ครองควรมีบุคลิกภาพ และอุปนิสัยเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน สำหรับลำดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่สำคัญสำหรับ คู่ครองนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นไม่แตกต่างกันมากนัก คือ ทั้ง 2 กลุ่มเลือกความประพฤติดีเป็นอันดับแรก ส่วนอันดับ 2 นั้นแตกต่างกันคือ นักศึกษาชายจะเลือกรูปร่างหน้าตาดี ส่วนนักศึกษานหญิงจะเลือกผู้มีการศึกษาสูง สำหรับอันดับ 3 นั้น ทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นไม่แตกต่างกันคือ มีความคิดเห็นว่าควรที่จะเลือกความมีสุขภาพอนามัยดี

✓ เพ็ญจันทร์ สุขุม (2524:53) ได้ศึกษาสำรวจทัศนคติของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีต่อการเลือกคู่ครองและการวางแผนชีวิต (ศึกษากรณีเฉพาะรหัส 21) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง รหัส 21 ที่ลงทะเบียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2524 จำนวน 120 คน ผลการวิจัย พบว่า บุคลิกภาพ นักศึกษาส่วนใหญ่ทั้งชายและหญิงต่างมีความเห็นที่จะเลือกคู่ครองที่มีความคล้ายคลึงกันด้านบุคลิกภาพ

✓ กรพินธุ์ พรหมศิริ (2537:104) ได้ศึกษาปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลกระทบบต่อการเลือกคู่ครอง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนายทหารเรือที่สำเร็จระดับปริญญาตรีขึ้นไป และมีช่วง

อายุระหว่าง 25-50 ปี ผลการวิจัยพบว่าคนที่มีบุคลิกภาพคล้ายคลึงกันมีโอกาสได้รับเลือกเป็น
คู่ครองมากกว่าคนที่บุคลิกลักษณะแตกต่างกัน

เพ็ญภา แพทย์พันธุ์ (2539:135) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตสมรสของ
คู่สมรสที่มีลักษณะบุคลิกภาพคล้ายคลึงกันและคู่สมรสที่มีลักษณะบุคลิกภาพแตกต่างกัน ผลการ
วิจัยพบว่า คู่สมรสที่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูงกว่ากลุ่มอื่นเมื่อมีคะแนนบุคลิกภาพใน
องค์ประกอบต่อไปนี้สูงทั้งสองคนมีดังนี้ ชอบออกสังคม มีหิริโอตัมปะ ชอบทดลอง ใช้อำนาจ
กล้าเสี่ยงภัย ซึ่งเป็นลักษณะบุคลิกภาพแบบแสดงตัว

ฉันทชนก สายสมบัติ (2541 : 104) ได้ศึกษาวิจัย ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การเลือก
คู่ครองของนายทหารสังกัด บก.ทหารสูงสุด โดยใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตร
สังกัด บก.ทหารสูงสุดที่มีชั้นยศ ตั้งแต่ ร้อยตรี เรือตรี เรืออากาศตรี จนถึง พันเอก นาวาเอก
นาวาอากาศเอก เป็นผู้ที่สมรสแล้ว ผู้ที่ผ่านการสมรสมาแล้ว ผู้ที่หย่าร้างและผู้ที่ยังไม่สมรส โดย
รวมเป็น นายทหารชาย จำนวน 150 คน นายทหารหญิง จำนวน 50 คน ผลการวิจัยพบว่า ด้าน
บุคลิกลักษณะ นายทหาร สังกัด บก.ทหารสูงสุด ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ควรเลือกคู่ครองที่มี
บุคลิกลักษณะคล้ายคลึงกัน มากกว่า เลือกคู่ครองที่มีบุคลิกลักษณะแตกต่างกัน

ทวีศักดิ์ ธีระบัญชาศักดิ์ (2543:1) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ
การเลือกคู่ครองและการสมรสของนักเรียนนายร้อยตำรวจโดยศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน
นายร้อยตำรวจ จำนวน 240 คน และนักศึกษาชายจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 230
คน ผลการวิจัยพบว่า ด้านการเลือกคู่ครอง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกใช้ความประพฤตินิสัยดีเป็นเกณฑ์ในการเลือกคู่ครองรองลงมาคือ การมีความรักความเข้าใจซึ่งกันและกันในการ
เลือกคู่ส่วนนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ใช้เกณฑ์เลือกคู่ครองที่เน้นคุณสมบัติภายใน
เช่น ความประพฤตินิสัย บุคลิกภาพดี มีความรักและเข้าใจกัน

อย่างไรก็ตามเนื่องจากยังไม่มีการวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวทำให้
ไม่สามารถคาดคะเนได้ว่าตัวแปรเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร ฉะนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย
จึงได้ทำการศึกษานำร่องกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานบริษัท เมโทร ซิสเต็มส์คอร์ปอเรชั่น จำกัด
(มหาชน) จำนวน 50 คน เป็น ชาย 13 คน หญิง 37 คน โดยให้ตอบแบบสอบถาม ทศนคติ
ในการมีคู่ครองกับผู้ที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว ในส่วนของบุคลิกภาพ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
ปรากฏว่าพนักงานที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวมีแนวโน้มของการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีบุคลิกภาพ
เก็บตัว

ฉะนั้น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า พนักงานบริษัท เมโทร ซิสเต็มส์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นบุคคลวัยทำงานในด้านสื่อสารและเทคโนโลยีและเป็นโสดซึ่งเป็นพนักงานบริษัทเอกชนที่ทำงานอยู่ในบริษัท เมโทรซิสเต็มส์ ซิสเต็มส์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ซึ่งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 600 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นพนักงานที่ทำงานอยู่ในบริษัท เมโทรซิสเต็มส์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ซึ่งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 180 คน ได้มาโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยการจับฉลากรายชื่อถ้าปรากฏว่าจับชื่อบุคคลที่แต่งงานแล้วขึ้นมาอีกจะไม่ใช้บุคคลนั้นเป็นกลุ่มตัวอย่าง และจะจับฉลากรายชื่อใหม่มาทดแทน ทำเช่นนั้นจนได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นโสดจนครบ 180 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับปัจจัยทางชีวสังคมตามตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

ตอนที่ 2 แบบวัดทัศนคติในการมีคู่ครอง มีลักษณะเป็นแบบสอบถามให้ชดเชยมีจำนวน 30 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยประโยคคำถาม 1 ประโยค และมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จาก "เห็นด้วยอย่างยิ่ง" ถึง "ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง" โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับ ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกพอใจและไม่พอใจ และความพร้อมในการมีคู่ครอง

ในการตอบแบบวัดนี้ ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนแต่ละข้อจาก 1-5 คะแนน และคะแนนรวม 30-150 คะแนน คะแนนที่ได้เป็นคะแนนรวมของทัศนคติในการมีคู่ครองของแต่ละคน ผู้ที่คะแนนสูงแสดงว่ามีทัศนคติในการมีคู่ครองที่ดี ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำแสดงถึงทัศนคติในการมีคู่ครองที่ไม่ดี แบบวัดนี้ผู้วิจัยได้หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) โดยใช้ Item Total Correlation (ITC) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และหาค่าความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .21 - .75 ค่าความเชื่อมั่นที่ .91

แบบวัดนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากแนวความคิดที่รวบรวมได้จากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 ของความรู้อย่างยิ่ง ความรู้สึกพอใจและไม่พอใจ และความพร้อม โดยมีตัวอย่างแบบวัดดังนี้

ตัวอย่าง แบบวัดความรู้ ความเข้าใจในการมีคู่ครอง

- การมีคู่ครองทำให้คนเรามีชีวิตที่สมบูรณ์มากขึ้น

.....
 เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยปานกลาง ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตัวอย่าง แบบวัดความรู้สึกพอใจ หรือไม่พอใจในการมีคู่ครอง

- ข้าพเจ้าดีใจที่มีเพศตรงข้ามมาสนใจข้าพเจ้า

.....
 เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยปานกลาง ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตัวอย่าง แบบวัดความพร้อมในการมีคู่ครอง

- ข้าพเจ้าวางแผนที่จะมีคู่ครองเมื่อมีฐานะมั่นคงแล้ว

.....
 เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยปานกลาง ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านพอสมควร
ไม่เห็นด้วยปานกลาง	หมายถึง	ข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านบางครั้งก็ไม่ตรงกับ ความคิดเห็นของท่าน
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความที่ไม่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมาก
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความที่ไม่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

เกณฑ์ในการให้คะแนน

แบบวัดทัศนคติในการมีคู่ครองแบ่งออกได้ 3 ด้าน คือ ความรู้ความเข้าใจในการมีคู่ครอง 10 ข้อ ความรู้สึกพอใจ หรือไม่พอใจในการมีคู่ครอง 10 ข้อ และความพร้อมในการมีคู่ครอง 10 ข้อ แบบสอบถามแต่ละข้อ แสดงถึงแบบวัดทัศนคติในการมีคู่ครอง คะแนนคำตอบแต่ละข้อ มี 5 ระดับ คือ 5 4 3 2 1

โดยแบบวัดทั้ง 3 ด้านมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ข้อความทางบวก		ข้อความทางลบ	
ตอบเห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 5 คะแนน	ตอบเห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 1 คะแนน
ตอบเห็นด้วย	ให้ 4 คะแนน	ตอบเห็นด้วย	ให้ 2 คะแนน
ตอบไม่เห็นด้วยปานกลาง	ให้ 3 คะแนน	ตอบไม่เห็นด้วยปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
ตอบไม่เห็นด้วย	ให้ 2 คะแนน	ตอบไม่เห็นด้วย	ให้ 4 คะแนน
ตอบไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 1 คะแนน	ตอบไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 5 คะแนน

ตอนที่ 3 แบบวัดบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว มีลักษณะเป็นแบบสอบถามให้ขีดตอบ 17 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยประโยคบอกเล่า 1 ประโยค และมาตราส่วนประมาณค่าจาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" 6 หน่วยควบคู่กันไป เนื้อหาในประโยคทั้ง 17 ประโยคนี้ กล่าวถึงความรู้สึกของผู้ตอบเกี่ยวกับการตอบสนองต่อสิ่งเร้าในแง่ของแรงกระตุ้นในตนเอง และความสามารถทางสังคม เช่น ความรู้สึกตื่นเต้น ความสนใจผู้อื่น ความคล่องแคล่วว่องไว เป็นต้น ลักษณะเก็บตัว หมายถึง ผู้ที่ขาดความสามารถทางสังคม รับการกระตุ้นจากภายนอกได้น้อย มีการควบคุมตนเองสูง ส่วนลักษณะแสดงตัว หมายถึง ผู้ที่ชอบคบหาสมาคมกับบุคคลอื่น รับการกระตุ้นจากภายนอกได้มาก ชอบความเป็นอิสระและสนุกสนาน ในการตอบแบบวัดนี้ ผู้ตอบจะได้คะแนน 1 ถึง 6 คะแนน และคะแนนรวมจาก 17 ถึง 102 คะแนน ในประโยคที่แสดงถึงลักษณะแสดงตัว ผู้ที่ตอบ "จริงที่สุด" จะได้คะแนนสูง และประโยคที่แสดงถึงลักษณะเก็บตัว ผู้ที่ตอบ "จริงที่สุด" จะได้คะแนนต่ำ ในการวิจัยครั้งนี้ได้หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อซึ่งมีค่าระหว่าง 1.37-5.58 สำหรับค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดนี้หาโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ปรากฏว่ามีค่าความเชื่อมั่น .69 (นวลละออง สุภาผล. 2534:84) สำหรับการแบ่งผู้ตอบออกเป็น 2 ประเภท คือ เก็บตัวกับแสดงตัว ใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยจัดว่ามีบุคลิกภาพแสดงตัว ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยจัดว่ามีบุคลิกภาพเก็บตัว

แบบวัดนี้แปลและปรับปรุงมาจากแบบวัดเก็บตัว-แสดงตัวของไอเซนต์ (นวลละออ สุภาผล. 2534 : 84 ; อ้างอิงจาก ไอเซนต์. ม.ป.ป.)

ตัวอย่าง แบบวัดบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว

คำชี้แจงในการตอบ

แบบสำรวจตนเองนี้มีคำถามทั้งหมด 17 ข้อ ขอให้ท่านอ่านไปที่ละข้ออย่างช้า ๆ ให้เข้าใจ แล้วพิจารณาว่าคำถามเหล่านั้นตรงกับกรกระทำของท่านเพียงใดในคำตอบที่มีให้เลือก 6 คำตอบ คือ จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง และไม่จริงเลย เมื่อท่านเลือกคำตอบที่เหมาะสมได้แล้ว ให้ขีดเครื่องหมาย (/) ลงบนเส้นปะซึ่งตรงกับคำถามที่ท่านเลือกเพียงแห่งเดียว

แบบสำรวจนี้มี 17 ข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ โดยเลือกคำตอบที่ตรงกับกรกระทำของท่านมากที่สุด

1. ข้าพเจ้าเป็นคนชอบแสวงหาเหตุการณ์ที่น่าตื่นเต้น

.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. ข้าพเจ้าเป็นคนที่ชอบไตร่ตรองก่อนลงมือทำสิ่งต่าง ๆ เสมอ

.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางบวก

จริงที่สุด	ให้ 6 คะแนน
จริง	ให้ 5 คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้ 4 คะแนน
ค่อนข้างไม่จริง	ให้ 3 คะแนน
ไม่จริง	ให้ 2 คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้ 1 คะแนน

ข้อความที่มีความหมายทางลบ

จริงที่สุด	ให้ 1 คะแนน
จริง	ให้ 2 คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้ 3 คะแนน
ค่อนข้างไม่จริง	ให้ 4 คะแนน
ไม่จริง	ให้ 5 คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้ 6 คะแนน

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทางจิตวิทยา คือ รศ. ดร. นวลละออ สุภาพล พิจารณาตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามข้อเสนอนั้น

2. นำแบบวัดทัศนคติในการมีคู่ครอง และแบบวัดบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวที่ปรับปรุงแล้วมาทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน แล้วนำผลที่ได้มาตรวจให้คะแนนเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ Item Total Correlation มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดทัศนคติในการมีคู่ครองอยู่ระหว่าง .21- .75 และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวอยู่ระหว่าง 1.37 – 5.58

3. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทัศนคติในการมีคู่ครองและแบบวัดบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) มีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทัศนคติในการมีคู่ครอง .91 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว .69

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง หลังจากได้ติดต่อขออนุญาตแล้ว
2. เลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ได้ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS Statistical Package for the Social Science) ตามขั้นตอนดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
  - 2.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรอิสระ 2 กลุ่ม โดยใช้ สถิติ t-test ทดสอบสมมติฐานข้อ 1-6
  - 2.2 ค้นหาอำนาจในการทำนายโดยที่ตัวแปรเกณฑ์ คือ ทัศนคติในการมีคู่ครอง ตัวทำนาย คือ ปัจจัยทางชีวสังคมและปัจจัยทางจิตวิทยา โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรทีละขั้น (Stepwise Multiple Regression) ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 7

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา F-distribution
T	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t-distribution
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย
Constant	แทน	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน
P	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลความหมาย แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การเสนอค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน และรายได้

ตอนที่ 2 การเสนอผลการเปรียบเทียบทัศนคติในการมีคู่ครองตามตัวแปรทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้ และตัวแปรทางจิตวิทยา ได้แก่ บุคลิกภาพ เก็บตัว-แสดงตัว

ตอนที่ 3 การเสนอผลการทำนายทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานเอกชนด้านสื่อสาร เทคโนโลยี วิเคราะห์การถดถอยโดยใช้ตัวแปรทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้ และตัวแปรทางจิตวิทยา ได้แก่ บุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การเสนอค่าจำนวน ร้อยละ เพื่อบรรยายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน และรายได้ ของพนักงานเอกชนด้านสื่อสารเทคโนโลยี ในบริษัท เมโทร ซิสเต็มส์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ดังปรากฏผลในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวน (คน) และร้อยละของพนักงานเอกชนด้านสื่อสารเทคโนโลยี บริษัท เมโทร ซิสเต็มส์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้

ตัวแปรทางชีวสังคม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
หญิง	128	71.1
ชาย	52	28.9
รวม	180	100
2. อายุ		
อายุน้อย	139	77.2
อายุมาก	41	22.8
รวม	180	100
3. ระดับการศึกษา		
ระดับการศึกษาปานกลาง	40	22.2
ระดับการศึกษาสูง	140	77.8
รวม	180	100
4. อายุงาน		
อายุงานน้อย	155	86.1
อายุงานมาก	25	13.9
รวม	180	100
5. รายได้ต่อเดือน		
รายได้น้อย	53	29.4
รายได้มาก	127	70.6
รวม	180	100

จากตาราง 1 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 180 คน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย กล่าวคือ เป็นหญิงร้อยละ 71.1 เพศชายร้อยละ 28.9 พนักงานมีอายุน้อยกว่า 30 ปี ร้อยละ 77.2 ส่วนอายุมากกว่า 30 ปี มีร้อยละ 22.8 มีการศึกษาระดับปานกลาง ร้อยละ 22.2 และระดับการศึกษาสูง ร้อยละ 77.8 ส่วนใหญ่มีอายุงานน้อยกว่า 10 ปี ร้อยละ 86.1 ส่วนอายุงานที่มากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีร้อยละ 13.9 สำหรับผู้ที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท มีร้อยละ 29.4 และมีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 10,001 บาทขึ้นไป มีร้อยละ 70.6

ตอนที่ 2 การเสนอผลการเปรียบเทียบทัศนคติในการมีคู่ครองตามตัวแปรทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้ และตัวแปรทางจิตวิทยา ได้แก่ บุคลิกภาพ เก็บตัว-แสดงตัว

2.1 เปรียบเทียบทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานเพศหญิงและพนักงานเพศชาย เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1 ที่ว่า "พนักงานเพศหญิง มีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานเพศชาย" ดังปรากฏผลในตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานเพศหญิงและพนักงานเพศชาย

เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
หญิง	128	110.06	12.44	2.01*	.02
ชาย	52	114.08	11.41		

*P < .05

จากตาราง 2 พบว่า พนักงานเพศชาย มีคะแนนทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐาน แต่ได้ผลกลับกับสมมติฐานคือ ปรากฏว่า พนักงานเพศชายมี ทัศนคติในการเลือกคู่ครองดีกว่าพนักงานหญิง

2.2 เปรียบเทียบทัศนคติในการมีคู่ครอง ระหว่างพนักงานที่มีอายุน้อย คือ มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี และพนักงานที่มีอายุมาก คือ มีอายุมากกว่า 30 ปี เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 2 ที่ว่า "พนักงานที่มีอายุน้อยกับพนักงานที่มีอายุมากมีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกัน" ดังปรากฏในตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบทัศนคติในการมีคู่ครอง ระหว่างพนักงานที่มีอายุน้อย และพนักงานที่มีอายุมาก

อายุ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
น้อย	139	110.64	12.85	-1.17	.24
มาก	41	113.19	9.85		

จากตาราง 3 พบว่า พนักงานที่มีอายุน้อยกับพนักงานที่มีอายุมากมีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกัน ซึ่งสนับสนุนสมมติฐาน

2.3 เปรียบเทียบทัศนคติในการมีคู่ครอง ระหว่างพนักงานที่มีระดับการศึกษาปานกลาง คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี กับพนักงานที่มีระดับการศึกษาสูง คือ ปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 3 ที่ว่า “พนักงานที่มีระดับการศึกษาปานกลางมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีระดับการศึกษาสูง” ดังปรากฏในตาราง 4

ตาราง 4 เปรียบเทียบทัศนคติในการมีคู่ครอง ระหว่างพนักงานที่มีระดับการศึกษาปานกลาง กับพนักงานที่มีระดับการศึกษาสูง

ระดับการศึกษา	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
ปานกลาง	40	112.30	11.95	.62	.26
สูง	140	110.91	12.37		

จากตาราง 4 พบว่า พนักงานที่มีระดับการศึกษาปานกลางกับพนักงานที่มีระดับการศึกษาสูง มีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐาน

2.4 เปรียบเทียบทัศนคติในการมีคู่ครอง ระหว่างพนักงานที่มีอายุงานน้อย คือ มีอายุงานน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี และอายุงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 4 ที่ว่า “พนักงานที่มีอายุงานมากมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีอายุงานน้อย” ดังปรากฏในตาราง 5

ตาราง 5 เปรียบเทียบทัศนคติในการมีคู่ครอง ระหว่างพนักงานที่มีอายุน้อย และพนักงานที่มีอายุงานมาก

อายุงาน	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
น้อย	155	11.34	12.64	.32	.37
มาก	25	110.48	9.69		

จากตาราง 5 พบว่า พนักงานที่มีอายุงานมากกับพนักงานที่มีอายุน้อย มีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐาน

2.5 เปรียบเทียบทัศนคติในการมีคู่ครอง ระหว่างพนักงานที่มีรายได้ต่ำ คือ มีรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท และมีรายได้มาก คือ มีรายได้มากกว่า 10,000 บาทขึ้นไป เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 5 ที่ว่า “พนักงานที่มีรายได้ต่ำกับพนักงานที่มีรายได้มาก มีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกัน” ดังปรากฏในตาราง 6

ตาราง 6 เปรียบเทียบทัศนคติในการมีคู่ครอง ระหว่างพนักงานที่มีรายได้ต่ำ และพนักงานที่มีรายได้มาก

รายได้	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
น้อย	53	109.66	15.07	-1.10	.27
มาก	127	111.87	10.88		

จากตาราง 6 พบว่า พนักงานที่มีรายได้ต่ำกับพนักงานที่มีรายได้มาก มีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกัน ซึ่งสนับสนุนสมมติฐาน

2.6 เปรียบเทียบทัศนคติในการมีคู่ครอง ระหว่างพนักงานที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว และพนักงานที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 6 ที่ว่า “พนักงานที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว มีทัศนคติดีกว่าพนักงานที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว” ดังปรากฏในตาราง 7

ตาราง 7 เปรียบเทียบทัศนคติในการมีคู่ครอง ระหว่างพนักงานที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว และพนักงานที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว

บุคลิกภาพ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	P
เก็บตัว	87	110.06	12.58	-1.23	.10
แสดงตัว	93	112.31	11.91		

จากตาราง 7 พบว่า พนักงานที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว กับพนักงานที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว มีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐาน

ตอนที่ 3 การเสนอผลการทำนายทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานบริษัทเอกชนด้านสื่อสารเทคโนโลยี วิเคราะห์การถดถอยโดยใช้ตัวแปรทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้ และตัวแปรทางจิตวิทยา ได้แก่ บุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 7 ที่ว่า "ตัวแปรทางชีวสังคม และตัวแปรทางจิตวิทยา สามารถร่วมกันทำนายทัศนคติในการมี คู่ครอง" ดังปรากฏในตาราง 8

ตาราง 8 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ในการทำนายทัศนคติในการมีคู่ครอง โดยใช้วิธี Multiple Regression โดยวิธี Stepwise

ตัวทำนาย	b	β	R	R ²	F
เพศ	4.01	.14	.14	.02	4.03*

a (constant) = 110.06

*P < .05

จากตาราง 8 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ตัวแปรเพศ เป็นตัวแปรเดียวที่เข้าสู่สมการทำนาย โดยสามารถทำนายทัศนคติในการมีคู่ครอง ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายร้อยละ 2.20 และมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย 4.01 แสดงว่า เพศ เป็นตัวแปรเดียวที่สามารถทำนายทัศนคติในการมีคู่ครอง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยทางชีวสังคมในด้านเดียวกันแต่ต่างระดับกัน คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้ ซึ่งมีผลต่อทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานเอกชนด้านสื่อสารเทคโนโลยี
2. เพื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวซึ่งมีผลต่อทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานเอกชนด้านสื่อสารเทคโนโลยี
3. เพื่อศึกษาปัจจัยทางชีวสังคมคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้ และปัจจัยทางจิตวิทยา คือ บุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว ซึ่งสามารถทำนายทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานเอกชนด้านสื่อสารเทคโนโลยี

สมมติฐานการวิจัย

1. พนักงานเพศหญิงมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานเพศชาย
2. พนักงานที่มีอายุน้อยกว่าพนักงานที่มีอายุมากมีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกัน
3. พนักงานที่มีระดับการศึกษาปานกลางมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีระดับการศึกษาสูง
4. พนักงานที่มีอายุงานมากมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีอายุงานน้อย
5. พนักงานที่มีรายได้น้อยกว่าพนักงานที่มีรายได้มากมีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกัน
6. พนักงานที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว
7. ตัวแปรทางด้านชีวสังคมและตัวแปรทางด้านจิตวิทยา สามารถร่วมกันทำนายทัศนคติในการมีคู่ครอง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรในการศึกษาคั้งนี้ เป็นพนักงานที่ทำงานอยู่ในบริษัท เมโทร ซิสเต็มส์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ซึ่งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 600 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานที่ทำงานอยู่ในบริษัท เมโทร ซิสเต็มส์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ซึ่งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 180 คน

2. เครื่องมือในการวิจัยคั้งนี้เป็น แบบสอบถามมี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับปัจจัยทางชีวสังคมตามตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้

ตอนที่ 2 แบบวัดทัศนคติในการมีคู่ครอง มีลักษณะเป็นแบบสอบถามให้ขีดคำตอบ จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา .91

ตอนที่ 3 แบบวัดบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว เป็นแบบวัดที่แปลและปรับปรุงมาจากแบบวัดเก็บตัว-แสดงตัวของไอเซนดท์ (นวลละออ สุภาพล. 2534 : 84 ; อ้างอิงจาก Eysenck. 1970 : 59-60) จำนวน 17 ข้อ ซึ่งนวลละออ สุภาพล ได้หาค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาไว้ได้เท่ากับ .69 ซึ่งในการวิจัยคั้งนี้ผู้วิจัยได้หาค่าความเชื่อมั่นอีกคั้งหนึ่งด้วยวิธีเดียวกันได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .69

การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS Statistical Package for the Social Science) ตามขั้นตอนคั้งนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

2.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรอิสระ 2 กลุ่ม โดยใช้สถิติ t-test ทดสอบสมมติฐานข้อ 1-6

2.2 ค้นหาอำนาจในการทำนายโดยที่ตัวแปรเกณฑ์ คือ ทัศนคติในการมีคู่ครองตัวทำนาย คือ ปัจจัยทางชีวสังคมและปัจจัยทางจิตวิทยา โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรทีละขั้น (Stepwise Multiple Regression) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 7

สรุปผลการวิจัย

1. การเปรียบเทียบตัวแปรทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้ และตัวแปรทางจิตวิทยา ได้แก่ บุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว กับทัศนคติในการมีคู่ครอง ใน การทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่า

1.1 พนักงานเพศชายมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อ 1 (โดยได้ผลกลับกับสมมติฐานข้อ 1 คือ ปรากฏว่าพนักงานเพศหญิงมีทัศนคติในการเลือกคู่ครองดีกว่าเพศชาย)

1.2 พนักงานที่มีอายุน้อยกว่าพนักงานที่มีอายุมากมีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลสนับสนุนสมมติฐานข้อ 2

1.3 พนักงานที่มีระดับการศึกษานกลางกับพนักงานที่มีระดับการศึกษาสูงมีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อ 3

1.4 พนักงานที่มีอายุงานมากกับพนักงานที่มีอายุงานน้อย มีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อ 4

1.5 พนักงานที่มีรายได้น้อยกว่าพนักงานที่มีรายได้มากมีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลสนับสนุนสมมติฐานข้อ 5

1.6 พนักงานที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวกับพนักงานที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวมีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อ 6

2. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยใช้ตัวแปรทางชีวสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน รายได้ และตัวแปรทางจิตวิทยา ได้แก่ บุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว ในการทำนาย ทัศนคติในการมีคู่ครอง ผลปรากฏว่า เพศ เป็นตัวแปรเดียวที่สามารถทำนายทัศนคติในการมีคู่ครอง ได้ร้อยละ 2.20

อภิปรายผล

สมมติฐานข้อ 1 พนักงานเพศหญิงมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานเพศชาย

ผลการวิจัยพบว่า พนักงานเพศชายมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อ 1 จากผลที่พบดังกล่าว อาจเป็นเพราะค่านิยมของสังคมไทยยังมีค่านิยมความไม่เสมอภาคทางเพศ โดยให้ความสำคัญกับเพศชาย มากกว่าเพศหญิง และมีทัศนคติต่อเพศหญิงว่าเป็นเพศที่อ่อนแอ ควรมีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะ ภายในบ้าน และการอบรมเลี้ยงดูบุตรธิดา (วันนี้อยู่ วาสิกะสิน และสุนีย์ เหมะประสิทธิ์. 2541 : 1-6) แต่สภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ทำให้สตรีต้องออกมารับภาระนอกบ้านด้วย ในฐานะผู้หารายได้เพิ่มเติมให้แก่ครอบครัว แต่ในขณะเดียวกันเพศชายยังมิได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบภายในบ้านเท่าที่ควรจะเป็น รวมทั้งหน้าที่ของผู้เป็นบิดาทั้งที่เกิดขึ้นจริง และที่เป็นความคาดหวังนั้น มีความผันแปรกัน อย่างมากในแต่ละสังคม (ภัสสร สิมานนท์. 2544 : 184)

นอกจากนี้ ยังมีปัญหาครอบครัวที่เกิดตามมาอีกมากมาย เช่น การนอกใจคู่สมรส การทำร้ายร่างกาย เป็นต้น จึงน่าจะเป็นเหตุผลให้เพศชาย มีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าเพศหญิง เพราะเพศหญิงต้องอาศัยการคิดอย่างถี่ถ้วน และรอบคอบมากยิ่งขึ้น กับภาระหน้าที่ที่จะเพิ่มมากขึ้น หากคิดจะมีคู่ครอง ส่วนเพศชายนั้นยอมรับว่าการสมรสทำให้ชีวิตต้องสูญเสียบางอย่างไป แต่เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความมั่นคงทางจิตใจ (ทวิศักดิ์ ธิระบัญชาศักดิ์. 2543 : 99) ซึ่งสอดคล้องกับ ลลิตา ธีระสิริ (2528 : 20) ได้กล่าวสนับสนุนว่า สำหรับเพศชายแล้วชีวิตแต่งงานทำให้เขามีพลังและความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัยมากกว่าที่ผู้หญิงจะรู้สึก ผู้ชายที่แต่งงานแล้วจะเป็นผู้ชายที่มีความสุขที่สุด เขายังมีความสุขมากกว่าภรรยาของเขาเสียด้วยซ้ำไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขนิษฐา โพนนกุล (2521 : 40) ที่พบว่า นักศึกษาเพศชาย มีความคิดว่าการมีคู่ครองเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตมากกว่านักศึกษาหญิง

สมมติฐานข้อ 2 พนักงานที่มีอายุน้อยกับพนักงานที่มีอายุมาก มีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า พนักงานที่มีอายุน้อยกับพนักงานที่มีอายุมาก มีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกัน ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลที่พบจากการศึกษาทั้งในวิชาประสบการณ์วิจัยของวิภาดาและคณะ (2545 : 40-41) และการศึกษานำร่อง (Pilot Study) ของวิภาดา สำราญทรัพย์สิน (2546) ทำให้สามารถสรุปได้ว่า อายุที่แตกต่างกัน ไม่ส่งผลต่อทัศนคติในการมีคู่ครอง และจากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอายุไม่ค่อยพบว่ามี

ผู้นำไปใช้เป็นตัวแปรในการศึกษาวิจัยมากนัก จึงไม่มีผลงานวิจัยสนับสนุนเรื่องนี้ แต่จะพบงานวิจัยที่ใกล้เคียงกันดังนี้

จันท์ชนก สายสมบัติ (2541 : 104) ได้ศึกษาวิจัย ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การเลือกคู่ครองของนายทหารสังกัด บก.ทหารสูงสุด ผลการวิจัยพบว่า ด้านอายุ นายทหารสังกัด บก.ทหารสูงสุด ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าจะเลือกคู่ครองที่มีอายุใกล้เคียงกัน ซึ่งสอดคล้องกับ เพ็ญจันทร์ สุขุม (2524 : 53) ที่ศึกษาสำรวจทัศนคติของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีต่อการเลือกคู่ครองและการวางแผนชีวิต ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาเห็นว่าคู่สมรสควรมีความคล้ายคลึงกันด้านอายุเป็นส่วนใหญ่นักศึกษาส่วนใหญ่ยอมรับว่าอายุที่คล้ายคลึงกันมีความสำคัญต่อคู่สมรสแต่เนื่องจากการศึกษาทำให้นักศึกษามองโลกในลักษณะที่กว้างกว่าเดิม การเรียนรู้และประสบการณ์ทำให้นักศึกษาทั้งชายและหญิงซึ่งจะเป็นบุคคลในวัยทำงานในอนาคต มีความคิดในลักษณะยึดหยุ่นมากขึ้น ตัวแปรด้านอายุ จึงไม่มีอิทธิพลมากพอที่จะทำให้ทัศนคติในการเลือกคู่ครองแตกต่างกัน

สมมติฐานข้อ 3 พนักงานที่มีระดับการศึกษานานกลางมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีระดับการศึกษาสูง

ผลการวิจัยพบว่า พนักงานที่มีการศึกษานานกลางกับพนักงานที่มีระดับการศึกษาสูง มีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันของพนักงาน ไม่ทำให้ทัศนคติในการมีคู่ครองต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ผลที่ได้นี้ไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษานำร่อง (Pilot Study) ที่ผู้วิจัยได้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน แต่จากการศึกษาในวิชาประสบการณ์วิจัยของวิภาดา และคณะ (2545 : 40-41) พบว่า พนักงานที่มีระดับการศึกษานานกลาง มีทัศนคติในการเลือกคู่ครองไม่แตกต่างกับพนักงานที่มีระดับการศึกษาสูง ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรพล ปธานวนิช (2534 : 58) ที่ได้ศึกษาในเรื่องเกณฑ์การเลือกคู่ครอง ที่มีผลต่อความมั่นคงของสถาบันครอบครัว โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้่านิตยสารขวัญเรือน จำนวน 201 คน การศึกษากับตัวอย่างกลุ่มนี้ แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี กับปริญญาตรีขึ้นไป มีทัศนคติในการเลือกคู่ครองไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ ตัวแปรด้านการศึกษาไม่มีอิทธิพลมากพอที่จะทำให้ทัศนคติในการเลือกคู่ครองต่างกัน

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ส่วนใหญ่งานวิจัย พบว่า บุคคลที่มีระดับการศึกษา ปานกลางและสูง มีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อ 4 พนักงานที่มีอายุงานมากมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีอายุงานน้อย

จากผลงานวิจัยในครั้งนี้ พบว่า พนักงานที่มีอายุน้อยกับพนักงานที่มีอายุมาก มีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ พนักงานมีทัศนคติไม่ต่างกัน ไม่ว่าจะทำงานในบริษัทมานานแล้วหรือยังไม่นานก็ตาม ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลที่ผู้วิจัยได้มีการศึกษานำร่อง (Pilot Study) แต่จากการศึกษา ในวิชาประสบการณ์วิจัย ของวิภาดา และคณะ (2545 : 40-41) พบว่า พนักงานที่มีอายุงานน้อย มีทัศนคติในการเลือกคู่ครองไม่แตกต่างกับพนักงานที่มีอายุมาก จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่า พนักงานบริษัทไม่ว่าจะมีอายุงานแตกต่างกันอย่างไร จะมีทัศนคติในการเลือกคู่ครองใกล้เคียงกัน

เนื่องจากไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับอายุงาน กับทัศนคติในการมีคู่ครอง แต่ในทัศนคติของผู้วิจัย การที่บุคคลมีอายุงานมาก คือมีประสบการณ์ในการทำงานมานาน อายุของบุคคลนั้นก็ย่อมเพิ่มขึ้นไปตามกาลเวลา ยิ่งมีอายุงานมาก อายุก็จะยิ่งสูงขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งจากการศึกษาที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผลการวิจัยตัวแปรอายุกับทัศนคติในการมีคู่ครองทั้ง 3 ครั้ง พบว่า อายุที่ต่างกันไม่ส่งผลทำให้บุคคลมีทัศนคติในการมีคู่ครองต่างกัน ซึ่งผลที่ได้ช่วยสนับสนุนผลการศึกษาเกี่ยวกับอายุงานว่า การมีอายุงานที่แตกต่างกัน ไม่ส่งผลให้มีทัศนคติในการมีคู่ครองต่างกัน

สมมติฐานข้อ 5 พนักงานที่มีรายได้น้อยกว่าพนักงานที่มีรายได้มากมีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า พนักงานที่มีรายได้น้อยกว่าพนักงานที่มีรายได้มาก มีทัศนคติในการมีคู่ครองไม่แตกต่างกัน ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลที่พบจากการศึกษาทั้งในวิชาประสบการณ์วิจัยของวิภาดาและคณะ (2545 : 40-41) และการศึกษานำร่อง (Pilot Study) ของวิภาดา สำราญทรัพย์สิน (2546) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุลักษณ์ นิติรัช (2525 : 10-13) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ การเลือกคู่ครอง การสมรส และการหย่าร้างของนักศึกษาวิทยาลัยครูภาคตะวันตก ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่คิดจะแต่งงานจำนวนไม่น้อย จะพิจารณาฐานะทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของครอบครัวเป็นสำคัญ

ดังที่ กาญจนา ลุศนันท์ (2542 : 184) ได้ให้ทัศนะในหนังสือเรื่อง ศิลปะการดำเนินชีวิตไว้ว่า คู่สมรสที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่แตกต่างกันมากนักจะปรับตัวได้ง่ายแต่ถ้ามีฐานะแตกต่างกันมาก อาจทำให้เกิดปมด้อยที่ต้องพึ่งพาอาศัยฝ่ายที่มีฐานะ หรือเกิดการกดขี่ข่มเหงจากฝ่ายที่มีฐานะ

จากผลการศึกษาและงานวิจัยทำให้สามารถสรุปได้ว่า ตัวแปรด้านรายได้ไม่มีอิทธิพลมากพอที่จะทำให้อัตนคติในการเลือกคู่ครองแตกต่างกัน

สมมติฐานข้อ 6 พนักงานที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวมีทัศนคติในการมีคู่ครองดีกว่าพนักงานที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว

จากการศึกษา พบว่า พนักงานที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว กับพนักงานที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว มีทัศนคติไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สนับสนุนตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องมาจากในเรื่องของการมีคู่ครอง ถือเป็นหน้าที่พื้นฐานของมนุษย์ ดังที่ สุพัตรา สุภาพ (2539 : 65) ได้กล่าวว่า ทุกสังคมมนุษย์จะต้องมีครอบครัว โดยมีหน้าที่พื้นฐานทางชีววิทยา คือการสืบพันธุ์ให้กำเนิดบุตร และเลี้ยงบุตร เพื่อสร้างสรรค์สมาชิกใหม่ และสืบตระกูลต่อไป โดยถือเป็นงานชั้นพัฒนาการที่สำคัญ อย่างหนึ่งของมนุษย์ที่เริ่มตั้งแต่วัยรุ่นตอนปลาย จนถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น การมีคู่ครองจึงถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของชีวิต (ทวีศักดิ์ ธีระบัญชาศักดิ์. 2543 : 98 ; อังอิงจาก นวลศิริ เปาโรหิตย์. 2521)

นอกจากการมีคู่ครองจะเป็นลักษณะทางชีววิทยาแล้ว ยังมีเรื่องของสังคมและวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องอีกด้วย ทางด้านสังคม ได้แก่ การร่วมมือกันทางเศรษฐกิจ และการปกครอง ส่วนทางวัฒนธรรม ได้แก่ พิธีกรรม กฎเกณฑ์ ในการแต่งงาน เป็นต้น ซึ่งมนุษย์ได้รับรู้และได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งมาเป็นเวลายาวนาน จนกลายเป็นระเบียบแบบแผนของชีวิตที่คนในสังคมยอมรับและปฏิบัติตาม จากสาเหตุข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การมีคู่เป็นหน้าที่สำคัญของมนุษย์ เป็นขั้นตอนหนึ่งในการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ฉะนั้นไม่ว่าบุคคลจะมีบุคลิกภาพที่ต่างกัน ก็ไม่ส่งผลให้มีทัศนคติในการมีคู่ครองแตกต่างกันออกไป

สมมติฐานข้อ 7 ตัวแปรทางด้านชีวิตสังคมและตัวแปรทางด้านจิตวิทยา สามารถร่วมกันทำนายทัศนคติในการมีคู่ครอง

จากผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยทางชีวิตสังคม ได้แก่ เพศ เป็นตัวแปรเดียว ที่สามารถทำนายทัศนคติในการมีคู่ครอง เนื่องจากการศึกษาเปรียบเทียบตัวแปรทางชีวิตสังคม และจิตสังคม ได้แก่ บุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว ที่กล่าวมาแล้วในข้างต้นนั้น มีเพียงตัวแปรเพศ ตัวแปรเดียวที่พบความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 กล่าวคือ เพศชายและเพศหญิง มีทัศนคติในการมีคู่ครอง แตกต่างกัน ส่วนตัวแปรอื่นๆ ไม่พบความแตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า เพศ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลที่สุดในการอธิบายถึงทัศนคติในการมีคู่ครองของบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ สุรพล ปธานวนิช

(2534 : 2) ที่ได้กล่าวไว้ว่า เพศดูจะเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดที่ทำให้ทัศนะของบุคคลต่างกันไป ปัจจัยอื่นๆ ที่มีอิทธิพลอยู่บ้างในบางกรณี ได้แก่ อาชีพ รายได้ สถานภาพการสมรส และการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผลการวิจัยที่พบครั้งนี้ ทำให้ทราบว่าตัวแปร เพศ มีประสิทธิภาพในการทำนายทัศนคติในการมีคู่ครอง การที่ผู้ชายมีทัศนคติในการมีคู่ครอง ดีกว่าเพศหญิง เพราะสังคมไทยยังคงมีความเหลื่อมล้ำกันทางเพศ ถึงแม้ผู้หญิงจะมีสิทธิเสรีภาพมากขึ้น มีบทบาททางสังคมมากขึ้น แต่ก็ยังไม่เท่าเทียมกับผู้ชาย ผู้หญิงมักถูกมองว่าเหมาะกับงานในบ้าน แต่ปัจจุบันผู้หญิงต้องทำงานทั้งในบ้านและนอกบ้านด้วย ฉะนั้นผู้ชายควรเปลี่ยนทัศนคติว่างานบ้านเป็นงานสำหรับผู้หญิงเท่านั้น ผู้ชายก็สามารถช่วยเหลือเพื่อแบ่งเบาภาระและสร้างความสุขให้เกิดขึ้นภายในครอบครัวได้

2. ควรจัดกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการมีคู่ครอง เสนอแนวคิดใหม่ ๆ ในการมีชีวิตคู่ที่ประสบความสำเร็จ

3. การมีทัศนคติในการมีคู่ครองที่ดี จะทำให้บุคคลเห็นถึงประโยชน์ และมีการวางแผนอย่างรอบคอบจนได้คู่ที่เหมาะสม ส่งผลให้ทั้งคู่ปรับตัวอยู่ร่วมกันได้ดี ก่อให้เกิดความมั่นคงในครอบครัว เพื่อรากฐานของสังคมเข้มแข็ง ปัญหาทางสังคมต่าง ๆ ย่อมลดน้อยลง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติในการมีคู่ครอง ระหว่างพนักงานเอกชนและข้าราชการ เพราะระบบการทำงานของคน 2 กลุ่มนี้ มีลักษณะแตกต่างกัน

2. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยด้านอิทธิพลของผู้อื่น เช่น บิดามารดา เพื่อน กับทัศนคติในการมีคู่ครอง และปัจจัยทางชีวสังคมด้านอื่น ๆ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติในการมีคู่ครองและพฤติกรรมการเลือกคู่ครอง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลลา แสงสีทอง. (2525, มกราคม). "แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกคู่ครอง," *วารสารสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา*. ม.ป.ป.
- กิติมา วิศวาพลานนท์. (2543). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกคู่ครองของพนักงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรม*. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สังคมวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ก่อ สวัสดิพิพาณิชย์. (2519). *ความสัมพันธ์ในครอบครัว*. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- กรพิณรุทธิ์ พรหมศิริ. (2537). *ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อ การเลือกคู่ครองของนายทหารเรือ*. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- กันยา สุวรรณแสง. (2532). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ชินชรรูา โทษณุกุล. (2521). *ทัศนคติของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยต่อการเลือกคู่ครอง และการวางแผนครอบครัว*. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- จุฑานาฏ ผดุงเจริญ. (2543). *อิทธิพลของรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวที่มีต่อทัศนคติในการเลือกคู่ครองและการสมรส : ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษาปริญญาโทของมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สื่อสารมวลชน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- จินตนา เฟื่องชูบุท. (2524). *การศึกษาเปรียบเทียบความทันสมัยระหว่างผู้ใหญ่และวัยรุ่น ด้านการศึกษา การอบรม สั่งสอน และการเลือกคู่ครอง*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- ฉันทชนก สายสมบัติ. (2541). *ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การเลือกคู่ครองของนายทหาร สังกัดบก.ทหารสูงสุด*. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- เชิดศักดิ์ โฉมวาสินธุ์. (2520). *การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ*. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เดโช สนวนานนท์. (2510). *จิตวิทยาทั่วไป*. พระนคร : โรงพิมพ์เจริญธรรม.

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524, 3 เมษายน). *การทำนายพฤติกรรมจากทัศนคติ*. เอกสารประกอบการอบรมนักวิจัยชั้นสูงทางพฤติกรรมศาสตร์. สถาบันพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดุษฎี ชุมสาย, ม.ล. (2508). *จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน*. กรุงเทพฯ :สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ทวีศักดิ์ ธีระบัญชาศักดิ์. (2543). *การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างประเทศ การเลือกคู่ครองและการสมรสของนักเรียนนายร้อยตำรวจ*. สารนิพนธ์ สศ.ม. (จัดการโครงการสวัสดิการสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. ถ่ายเอกสาร.
- นวลละออ สุภาผล. (2527). *ทฤษฎีบุคลิกภาพ*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นวลละออ สุภาผล. (2534). *ผลการฝึกทักษะในการรับวัฒนธรรมที่มีต่อคุณลักษณะของนักเรียนนายร้อยตำรวจ*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิภา นิรยาณ. (2530). *การปรับตัวและบุคลิกภาพ : จิตวิทยาเพื่อการศึกษาและชีวิต*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- นิยม บุญมี. (2534). *ครอบครัวสัมพันธ์*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2520). *ทัศนคติ การวัด การเปลี่ยนแปลง และพฤติกรรมอนามัย*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- เพ็ญญา แพทย์พันธุ์. (2539). *ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพของคู่สมรสกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส*. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2540). *จิตวิทยาครอบครัว*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรทิพย์ เขียวไพสิฐ. (2542). *การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพของพยาบาลสภาภาษาชาติไทย ตามแนวทฤษฎีบุคลิกภาพของแคทเทิล*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2531). *วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล.

- เพ็ญจันทร์ สุขม. (2524). *การสำรวจทัศนคติของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีต่อการเลือกคู่ครองและการวางแผนชีวิต (ศึกษาระณีเฉพาะ รหัส 21)*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- พรรณี คลังระหัด. (2540). *บุคลิกภาพของนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 48 ของสถาบันพัฒนาข้าราชการตำรวจ กรมตำรวจ กรุงเทพมหานคร*. ปรินูญยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เพียรศิริ วงศ์วิภานนท์. (2543). *เอกสารประกอบการสอน การพัฒนาบุคลิกภาพ หลักสูตรเสริมสร้างผู้บริหารยุคใหม่ รุ่นที่ 2*. ศูนย์บริการวิชาการและฝึกอบรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัสสร สิมานนท์. (2544). *บทบาทเพศ สถานภาพสตรี กับการพัฒนา*. โครงการพัฒนาเอกสาร วิชาการ และตำราวิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยการสนับสนุนของมูลนิธิ The William and Flora Hewlett. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย.
- มานิช กลิ่นขจร. (2523). *ค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ชั้นปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- มาลาภรณ์ บุตรเมฆม. (2540). *การสร้างเครื่องมือวัดบุคลิกภาพผู้ประสบความสำเร็จในชีวิตสมรส*. ปรินูญยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มธุรส สว่างบำรุง. (2542). *จิตวิทยาทั่วไป*. เชียงใหม่ : ภาควิชาศึกษาทั่วไป คณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- เรืองใจ เฉลิมชัยกร. (2523). *ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงชั้นปีที่ 4 ที่มีต่อการเลือกคู่ครอง (ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ รหัส 204)*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- รัชนิกร เศรษฐโชติ. (2519). *พฤติกรรมและทัศนคติและค่านิยมของสตรีไทยเกี่ยวกับการมีนัดกับเพื่อนต่างเพศและการเลือกคู่ครอง*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2538). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ :
อักษรเจริญทัศน์.
- รวิวงศ์ ศรีทองรุ่ง. (2543). *เอกสารคำสอน การพัฒนามุคสิกภาพในการประชาสัมพันธ์*.
เพชรบุรี : คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏเพชรบุรี.
- วารุณี บัณฑสันต์. (2521). *จิตวิทยาครอบครัวและสวัสดิภาพเด็ก*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทย
วัฒนาพานิช.
- วารภรณ์ ตระกูลสุษดี. (2531). *จิตวิทยาการปรับตัว*. กรุงเทพฯ : คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- วิภา ภักดี. (2539). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- วิภาดา สำราญทรัพย์สินและคณะ. (2545). *วิชาประสบการณ์การวิจัย เรื่อง ทักษะคติในการ
เลือกคู่ครองของบุคคลวัยทำงาน*. รายงานภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ .
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิภาดา สำราญทรัพย์สิน. (2546). *การศึกษานำร่อง (pilot study) ปัจจัยทางชีวสังคมและ
บุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวกับทัศนคติต่อการมีคู่ครองของพนักงานเอกชนด้าน
สื่อสารเทคโนโลยี*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัฒนา ศรีสัตย์วาจา. (2534). *จิตวิทยาทัศนคติ*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะ
มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วันทนีย์ วาสิกะสิน และ สุณีัย เหมะประสิทธิ์. (2541). *สังคมไทยคาดหวังอย่างไรกับผู้หญิง*.
กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิชุดา มาตันบุญ. (2544). *การสื่อสารเพื่อการเลือกคู่ครองของกลุ่มวัยรุ่นที่ชอบเที่ยว
กลางคืน*. วิทยานิพนธ์ ส.ม. (การศึกษานอกระบบ). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
ถ่ายเอกสาร.
- วิทวัส ช้างศร. (2544). *ค่านิยมในการเลือกคู่สมรสของชายไทยมุสลิมในชุมชนมัสยิดมหา
นาค*. วิทยานิพนธ์ ส.ม. (สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2544). *ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ศิริสุข ยืนหาญ. (2534). *แบบแผนการเลือกคู่ครอง : ศึกษาเฉพาะประชากรในเขต กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สุชา จันทน์เอม. (2541). *จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภาพรณ โคตรจรัส. (2525). *สุขภาพจิต จิตวิทยาในการดำรงชีวิต 1*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถิต วงศ์สุวรรณค์. (2540). *การพัฒนาบุคลิกภาพ*. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น (1997).
- สุดใจ ผาแก้วมณี. (2542). *การศึกษาเกณฑ์ปกติของบุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลสี่เหล่าทัพ*. ปริญญาโท ศึกษาศาสตร์ (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุรพล ปธานวินิช. (2534). *เกณฑ์การเลือกคู่ครองที่มีผลต่อความมั่นคงของสถาบันครอบครัว*. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สุวิทย์ รุ่งวิสัย. (2531). *ทัศนคติต่อการเลือกคู่ครองของหนุ่มสาว*. วิทยานิพนธ์ ส.ม. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- สมาคมคหบดีเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์. (2524). *ตำราครอบครัวสัมพันธ์*. ม.ป.พ.
- อนุลักษณ์ นิตินธ์. (2525). *ความคิดเห็นเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ การเลือกคู่ครอง การสมรส และการหย่าร้าง ของนักศึกษาวิทยาลัยครูภาคตะวันตก*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาคลินิก). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- อัจฉรา ภาติกะวัยวัฒน์. (2522). *การเลือกคู่ครองของข้าราชการกรุงเทพมหานครที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สังคมวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อัจฉิมา นวจินดา. (2541). *ศิลปะการดำรงชีวิต*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Joyee Brothers. (2528). *ชีวิตคู่ที่หญิงพึงรู้ เรียนรู้คู่ชีวิต*. แปลโดย ลลิตา ธีระสิริ. กรุงเทพฯ : เมดิ คัลมีเดีย.
- Allport, Gordon W. (1985). *Attitude : Handbook of Social Psychology Worcester, Mass :* Clark University Press.

Allport, Gordon W. (1967). " *Personality*" *A psychological Interpretation*. New York :The Dorsey Press.

Anatasi, Anne. (1968). *Personlaity Development*. New York : McGraw-Hill Book Company.

Jung, C.G. (1959). *Psychological Types*. London : Routledge's Kegan Paul Ltd.

Available from: URL :http://www.sbac.ac.th/student_work/dp3/room5/mannes/h6.html.

Retrieved June 27,2002.

Available from: URL:<http://www.kanchanapisek.or.th>. Retrieved June 27,2002.

Available from: URL:<http://www.home.rsu.ac.th/~hrd/thai/content03/service01htm>.

Retrieved June 27,2002.

Available from: URL:<http://www.clinicrak.com> Retrieved June 27,2002.

Available from: URL:<http://www.medinfo.psu.ac.th/mednews2/n160/n9.htm>. Retrieved June 27,2002.

Available from: URL:<http://www.pattani02.hypermart.net>. Retrieved June 27,2002.

Available from: URL:<http://www.riclib.nrct.go.th/location.html>. Retrieved July 23,2002.

Available from: URL:<http://www.sanook.com> Retrieved June 27,2002.

Available from: URL:<http://www.google.com> Retrieved June 27,2002.

Available from: URL:<http://www.supas@colour-n-style.com> Retrieved June 27,2002.

ภาคผนวก

ตาราง 9 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม ปัจจัยทางชีวิตสังคมและบุคลิกภาพ
เก็บตัว-แสดงตัวกับทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานเอกชนด้านสื่อสารเทคโนโลยี โดยใช้
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อ กับคะแนนรวมของแบบสอบถามทั้งฉบับ
(Item-Total Correlation)

ข้อ	ข้อความ	ค่า อำนาจ จำแนก
1	การมีคู่ครองทำให้คนเรามีชีวิตที่สมบูรณ์มากขึ้น	.6854
2	การมีคู่ครองทำให้ชีวิตอยู่อย่างมีเป้าหมายมากขึ้น	.6444
3	การมีคู่ครองทำให้ชายหญิงมีสังคมที่กว้างขึ้น	.4673
4	การมีชีวิตคู่ทำให้มีความสุข	.6279
5	การมีชีวิตคู่ทำให้มีบุตรหลานเป็นที่พึงในอนาคต	.4115
6	การมีคู่ครองทำให้เกิดความยุ่งยากลำบากใจตามมา	.2279
7	การมีคู่ครองทำให้คนเราขาดความเป็นตัวของตัวเอง	.2198
8	การมีคู่ครองทำให้ชายหญิงรู้คุณค่าของกันและกัน	.5006
9	การมีคู่ครองทำให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นปลอดภัย	.5918
10	การมีคู่ครองทำให้บุคคลเข้าใจตนเองและผู้อื่นมากขึ้น	.4363
11	ข้าพเจ้าดีใจที่มีเพศตรงข้ามมาสนใจข้าพเจ้า	.2859
12	ข้าพเจ้ารู้สึกยินดีที่มีโอกาสเข้าสังคมซึ่งจะนำไปสู่การพบคู่ครอง	.5093
13	ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นสุขใจที่คิดว่าวันหนึ่งข้าพเจ้าจะได้แต่งงาน	.7517
14	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการทำงานเป็นการเริ่มต้นชีวิตใหม่ที่ดีงาม	.6856
15	ข้าพเจ้าเชื่อว่าการใช้ชีวิตคู่ร่วมกับผู้อื่นจะทำให้ชีวิตสมบูรณ์ขึ้น	.6294
16	ข้าพเจ้าเชื่อว่าตัวเองจะประสบความสำเร็จในชีวิตคู่	.7593
17	ข้าพเจ้าเชื่อว่าการใช้ชีวิตคู่ทำให้ขาดอิสระภาพ	.3567
18	ข้าพเจ้าพอใจที่จะใช้ชีวิตคู่กับคู่ครอง	.7181
19	ข้าพเจ้าเชื่อว่าการมีคู่ครองทำให้บุคคลมีความสุขในชีวิตมากขึ้น	.6017
20	ข้าพเจ้าพอใจที่จะมีคู่ครองแม้ว่าจะทำให้มีภารกิจต่าง ๆ เพิ่มขึ้น	.6780
21	ข้าพเจ้าวางแผนที่จะมีคู่ครองเมื่อมีฐานะมั่นคงแล้ว	.3782
22	ข้าพเจ้าพร้อมที่จะมีคู่ครองเมื่อถึงเวลาอันสมควร	.4071
23	ข้าพเจ้าพร้อมที่จะมีคู่ครองกับบุคคลที่เหมาะสม	.3962
24	ข้าพเจ้าพร้อมที่จะร่วมทุกข์ร่วมสุขกับคู่ครอง	.5828

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	ค่า อำนาจ จำแนก
25	ข้าพเจ้าตั้งใจที่จะอยู่เป็นโสด	.4286
26	ข้าพเจ้าพร้อมที่จะรับภารกิจที่เพิ่มขึ้นจากการแต่งงาน	.6160
27	ข้าพเจ้าวางแผนว่าเมื่อแต่งงานแล้วควรมีบุตรกี่คน	.3538
28	ข้าพเจ้ามีจุดมุ่งหมายในชีวิตประการหนึ่งคือการแต่งงาน	.5860
29	ข้าพเจ้าอ่านหนังสือเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองและการแต่งงานเพื่อนำมาใช้ประโยชน์กับตนเอง	.2119
30	ข้าพเจ้าคิดว่าการเตรียมตัวสำหรับการมีคู่ครองเป็นสิ่งจำเป็น	.3615

แบบวัดทัศนคติในการมีคู่ครอง

คำชี้แจงในการตอบ

แบบสอบถามนี้มีความประสงค์ที่จะทราบถึงความรู้สึกของท่านในการมีคู่ครอง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาโดยไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อท่าน เมื่อท่านอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมายลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด ในช่องเห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยปานกลาง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ข้อคำถามทั้งหมดมี 30 ข้อ ขอให้ท่านตอบให้ครบทุกข้อ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย 3 ลงในช่อง ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

( ) ชาย

( ) หญิง

2. อายุปัจจุบันของท่าน

( ) ต่ำกว่า 25 ปี

( ) 25 - 30 ปี

( ) 30 ขึ้นไป

3. ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน

( ) ป.ว.ส. , อนุปริญญา

( ) ปริญญาตรี

( ) สูงกว่าปริญญาตรี

4. อายุงานของท่าน

( ) 1 - 5 ปี

( ) 6 - 10 ปี

( ) มากกว่า 10 ปี

5. รายได้ต่อเดือนของท่าน

( ) ต่ำกว่า 5,000 บาท

( ) 5,001 - 10,000 บาท

( ) 10,001 - 15,000 บาท

( ) สูงกว่า 15,000 บาท

ตอนที่ 2 แบบวัดทัศนคติในการมีคู่ครอง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย 4 ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกในการมีคู่ครองของท่าน

ข้อคำถาม	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. การมีคู่ครองทำให้คนเรามีชีวิตที่สมบูรณ์มากขึ้น					
2. การมีคู่ครองทำให้ชีวิตอยู่อย่างมีเป้าหมายมากขึ้น					
3. การมีคู่ครองทำให้ชายหญิงมีสังคมที่กว้างขึ้น					
4. การมีชีวิตคู่ทำให้มีความสุข					
5. การมีชีวิตคู่ทำให้มีบุตรหลานเป็นที่พึงในอนาคต					
6. การมีคู่ครองทำให้เกิดความยุ่งยากลำบากใจตามมา					
7. การมีคู่ครองทำให้คนเราขาดความเป็นตัวของตัวเอง					
8. การมีคู่ครองทำให้ชายหญิงรู้คุณค่าของกันและกัน					
9. การมีคู่ครองทำให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นปลอดภัย					
10. การมีคู่ครองทำให้บุคคลเข้าใจตนเองและผู้อื่นมากขึ้น					
11. ข้าพเจ้าดีใจที่มีเพศตรงข้ามมาสนใจข้าพเจ้า					
12. ข้าพเจ้ารู้สึกยินดีที่มีโอกาสเข้าสังคมซึ่งจะนำไปสู่การพบคู่ครอง					
13. ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นสุขใจที่คิดว่าวันหนึ่งข้าพเจ้าจะได้แต่งงาน					
14. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการทำงานเป็นการเริ่มต้นชีวิตใหม่ที่ดีงาม					
15. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการใช้ชีวิตคู่ร่วมกับผู้อื่นจะทำให้ชีวิตสมบูรณ์ขึ้น					
16. ข้าพเจ้าเชื่อว่าตัวเองจะประสบความสำเร็จในชีวิตคู่					

ข้อคำถาม	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
17. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการใช้ชีวิตคู่ทำให้ขาดอิสระภาพ					
18. ข้าพเจ้าพอใจที่จะใช้ชีวิตคู่กับคู่ครอง					
19. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการมีคู่ครองทำให้บุคคลมีความสุขในชีวิตมากขึ้น					
20. ข้าพเจ้าพอใจที่จะมีคู่ครองแม้ว่าจะทำให้มีภารกิจต่าง ๆ เพิ่มขึ้น					
21. ข้าพเจ้าวางแผนที่จะมีคู่ครองเมื่อมีฐานะมั่นคงแล้ว					
22. ข้าพเจ้าพร้อมที่จะมีคู่ครองเมื่อถึงเวลาอันสมควร					
23. ข้าพเจ้าพร้อมที่จะมีคู่ครองกับบุคคลที่เหมาะสม					
24. ข้าพเจ้าพร้อมที่จะร่วมทุกข์ร่วมสุขกับคู่ครอง					
25. ข้าพเจ้าตั้งใจที่จะอยู่เป็นโสด					
26. ข้าพเจ้าพร้อมที่จะรับภารกิจที่เพิ่มขึ้นจากการแต่งงาน					
27. ข้าพเจ้าวางแผนว่าเมื่อแต่งงานแล้วควรมีบุตรกี่คน					
28. ข้าพเจ้ามีจุดมุ่งหมายในชีวิตประการหนึ่งคือการแต่งงาน					
29. ข้าพเจ้าอ่านหนังสือเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองและการแต่งงานเพื่อนำมาใช้ประโยชน์กับตนเอง					
30. ข้าพเจ้าคิดว่าการเตรียมตัวสำหรับการมีคู่ครองเป็นสิ่งจำเป็น					

แบบวัดบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว

คำชี้แจงในการตอบ

แบบสำรวจตนเองนี้มีคำถามทั้งหมด 17 ข้อ ขอให้ท่านอ่านไปที่ละข้ออย่างช้า ๆ ให้เข้าใจ แล้วพิจารณาว่าคำถามเหล่านั้นตรงกับกรกระทำของท่านเพียงใดในคำตอบที่มีให้เลือก 6 คำตอบ คือ จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง และไม่จริงเลย เมื่อท่านเลือกคำตอบที่เหมาะสมได้แล้ว ให้ขีดเครื่องหมาย (/) ลงบนเส้นปะซึ่งตรงกับคำถามที่ท่านเลือกเพียงแห่งเดียว

แบบสำรวจนี้มี 17 ข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ โดยเลือกคำตอบที่ตรงกับกรกระทำของท่านมากที่สุด

1. ข้าพเจ้าเป็นคนชอบแสวงหาเหตุการณ์ที่น่าตื่นเต้น

.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. ข้าพเจ้าเป็นคนที่ชอบไต่รถรอกก่อนลงมือทำสิ่งต่าง ๆ เสมอ

.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. ข้าพเจ้าชอบทำอะไรอย่างโลดโผนเพื่อให้เกิดความตื่นเต้นเสมอ

.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. ตามปกติข้าพเจ้ามักชอบอ่านหนังสือมากกว่าเข้าสังคม

.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5. ข้าพเจ้าพอใจที่จะมีเพื่อนน้อยคนแต่เป็นเพื่อนแท้

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

6. เมื่อมีเพื่อนมาเอ็ดตะโรหรือพูดตะโกนกับข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามักเอ็ดตะโรหรือตะโกนตอบไป

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

7. เพื่อน ๆ มักคิดว่าข้าพเจ้าเป็นคนมีชีวิตชีวา

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

8. เมื่ออยู่ในหมู่คนมาก ๆ ข้าพเจ้ามักฟังคนอื่นพูดมากกว่าคุย

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

9. ถ้าข้าพเจ้าอยากทราบเรื่องใด ข้าพเจ้าจะแสวงหาความรู้จากหนังสือมากกว่าถามคนอื่น

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

10. ข้าพเจ้าเป็นคนไม่ชอบอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่ชอบล้อเลียนคนอื่น

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

11. ข้าพเจ้าชอบงานที่ต้องทำด้วยความรวดเร็ว

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

12. ข้าพเจ้ามักเป็นคนเชิงช้าไม่รีบร้อน

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

13. ข้าพเจ้าชอบสนทนากับคนอื่นมาก   ฉะนั้นข้าพเจ้าจะไม่เสียโอกาสที่จะเข้าไปพูดคุยกับคน
 แปลกหน้า

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

14. ข้าพเจ้ารู้สึกไม่มีความสุข ถ้าในเวลาส่วนใหญ่แล้วไม่ได้พบกับผู้คนจำนวนมาก ๆ

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

15. ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นการยากที่จะทำตัวสนุกสนานในงานเลี้ยงสังสรรค์

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

16. ข้าพเจ้าเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองมากพอสมควร

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

17. ข้าพเจ้ามักชอบเล่นกระเช้าเหี่ยวแห้งคนอื่น ๆ

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ	นางสาววิภาดา สํารานุทรัพย์สิน
วันเดือนปีเกิด	29 เมษายน 2514
สถานที่เกิด	อ.บางปะกง จ.ฉะเชิงเทรา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บางนา กรุงเทพฯ
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	Section Manager
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	บริษัท เมโทร ซิสเต็มส์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2530	มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนบางปะกงบวรวิทยายน
พ.ศ. 2533	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นต้น (ปวช.) จากวิทยาลัยพณิชยการ บางนา
พ.ศ. 2535	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จากวิทยาลัยพณิชยการ บางนา
พ.ศ. 2541	ปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ สาขาการตลาด จากมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต